

ERZSÉBET
IFJÚSÁGI ALAP

MAGYAR FIATALOK

2020

KÉRDÉSEK ÉS VÁLASZOK - FIATALOKRÓL, FIATALOKTÓL

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

Kérdések és válaszok - Fiatalokról, fiataloktól

A Magyar Fiatalok 2020 készítői:

Domokos Tamás
Kántor Zoltán
Pillók Péter
Székely Levente

A magyarországi adatfelvétel és adatfeldolgozás során közreműködtek:

Borody Szilvia
Erdész-Sós Judit
Fügedi Barbara
Kajári Zoltán
Kis Balázs András
Molnár József
Stefán Mónika
Szajkó Gergő
Tar Szabina

A kutatás megrendelője:

Erzsébet Ifjúsági Alap Nonprofit Kft.

A kutatás készítője:

Társadalomkutató Kft.

A kutatás az EFOP-1.2.3-VEKOP-15-2015-00001
– Komplex ifjúsági fejlesztések – új nemzedék
újrátöltve c. projekt finanszírozásában valósult meg.

Szakmai tanácsadó:

Szabó Andrea

Felelős kiadó:

Szabó Marianna Beatrix
ügyvezető

ISBN 978-615-6198-06-8

Magyar Fiatalok 2020

MAGYAR FIATALOK

2020

TARTALOMJEGYZÉK

Bevezetés	...6
01 A Kutatás főbb megállapításai	...7
02 Aktualitások	...9
A koronavírus-járvány és annak hatásai a fiatalokra	...9
Önkéntesség	...11
03 Demográfiai és önállósodási folyamatok	...13
Családalapítás	...15
Gyermekvállalás	...17
Életesemények	...20
04 Oktatási helyzetkép	...23
Továbbtanulás	...25
05 Munkavállalás és jövőtervezés	...27
Munkavégzés és körülményei	...28
Munkanélküliség	...28
A munkahely biztonságának megítélése	...28
A munkába állás és elhelyezkedés percepciója és tervei	...29
Külföldi tanulási és munkavégzési tervek	...31
06 Életmód	...35
Szabadidős tevékenységek	...35
Kultúra	...37
Sportolás és egészség	...39
Kockázati magatartások	...42
07 Digitális kultúra	...45
Infokommunikációs eszközök	...46
Közösségi oldalak	...48
08 Közösség és politika	...51
Társadalmi közérzet	...51
Intézményi bizalom	...56
Vallásosság	...58
Ideológiai karakter	...60
Demokrácia vs. diktatúra	...62
Politikai érdeklődés	...63
Szülői minták elfogadottsága	...65
Magyar identitás	...66
Az Európai Unió tagság	...68
09 Problématérkép	...71
Módszertani háttér	...75
Kérdőív	...75
Mintavétel	...76
Terepmunka	...76
Adattisztítás	...76
A szerzőkről	...78

BEVEZETÉS

A 2020-as ifjúságkutatásban megvizsgáljuk a családalapítás, valamint a gyermekvállalás alapvető mutatóit és motivációit, emellett a fiatalok oktatási helyzetét és továbbtanulási terveit. A munkaerő-piaci pozícióhoz kapcsolódóan kitérünk a munkavállalási potenciál elemzésére, foglalkozunk a külföldi munkavállalással és a jövőtervekkel. Bemutatjuk a fiatalok szabadidős tereit és tevékenységeit, foglalkozunk a kultúrafogyasztással, az internet-hozzáféréssel és használatával. Az fiatalok életmódját a sportolási szokások, a kockázati magatartások mentén is elemezzük. A politikai attitűdök blokkban a korosztály identitásával és ideológiai meghatározottságával foglalkozunk, majd gyorsjelentésünket a fiatalok legnagyobb problémájának bemutatásával zárjuk.

A KUTATÁS FŐBB MEGÁLLAPÍTÁSAI

- A magyar fiatalok 44 százaléka tapasztalt valamilyen változást az életében a koronavírus-járvány hatására.
- A 15-29 éves fiatalok 16 százaléka önkénteskedett valaha, közülük minden második az elmúlt egy évben volt aktív önkéntes. Jövőbeli önkénteskedést szűk ötödük (19 százalék) tervez, többségük még konkrétumok nélkül. A legnépszerűbb területet a környezet- és állatvédelem, valamint az egészségügy jelenti.
- A 15-29 éves fiatalok 11 százaléka házasságban, 15 százaléka élettársi kapcsolatban él, háromnegyedük azonban hajadon/nőtlen. A hajadonok/nőtlenek többsége (65 százalék), tehát az összes magyarországi 15-29 éves fiatal közel fele (48 százalék) egyedülálló, vagyis nem él párkapcsolatban sem. A fiatalok több, mint negyede (28 százalék) ért egyet azzal az állítással, hogy manapság könnyű párt találni.
- A 15-29 éves fiatalok kétötöde (41 százalék) folytat iskolarendszer szerinti tanulmányokat, csakúgy, mint négy évvel korábban. A fiatalok bő negyede (27 százalék) szeretne tanulni a továbbiakban.
- A 15-29 éves fiatalok több mint fele (55 százalék) aktív a munkapiacra. Az aktív fiatalok ugyancsak több mint fele (56 százalék) biztosnak érzi munkáját.
- A fiatalok 95 százaléka magyarnak vallja magát. A magyar identitás 2016-hoz képest erősödött. Az ötfokú skálán mért identitáselemek közül legmagasabb 4,4-es átlagértéket ért el a „magyarnak érzem magam” állítás (2016-ban 4,3-as átlagértéke volt), míg legalacsonyabbat a „Magyarország a legjobb ország, ahol élni lehet” 3,8-as átlagértékkel (2016-ban 3,2).
- A politika iránt érdeklődőbbnek mutatkoznak a 15-29 évesek, a korábbi kutatásokhoz képest, azonban összességében továbbra is alacsony politikai érdeklődés jellemzi őket (2,4-es átlag az ötfokozatú skálán).
- Tovább növekedett az internettel ellátott, saját okostelefonnal rendelkező 15-29 évesek aránya, tizből legalább kilenc fiatalnak van otthonában internet (93 százalék), saját tulajdonában okostelefon (97 százalék).
- A naponta dohányzók aránya 2004 óta, amikor a fiatalok harmada (32 százalék) dohányzott csökkenő tendenciát mutat. Jelenleg a 15-29 évesek 17 százaléka dohányzik napi rendszerességgel. Tovább növekedett az energiatartalék-fogyasztás, a 15-29 évesek 13 százaléka legalább naponta fogyaszt energiatartalmat (2016-ban 10 százalék fogyasztott legalább naponta egyszer energiatartalmat).
- A 15-29 éves fiatalok nagyjából fele vallásos a maga módján (49 százalék), a vallási szervezethez (egyházhoz) fűződő viszony szerint a fiatalok aránya ezen felüli 5 százalék. Minden ötödik megkérdezett határozottan hisz Istenben (21 százalék).
- A szubjektív anyagi helyzet megítélésében a beosztással jól kijövők aránya a legmagasabb (57 százalék), amely jelentős növekményt könyvelhet el 2012-höz (32 százalék) és 2016-hoz (43 százalék) képest.

KÉP: DANIEL OLAH • UNSPLASH

AKTUALITÁSOK

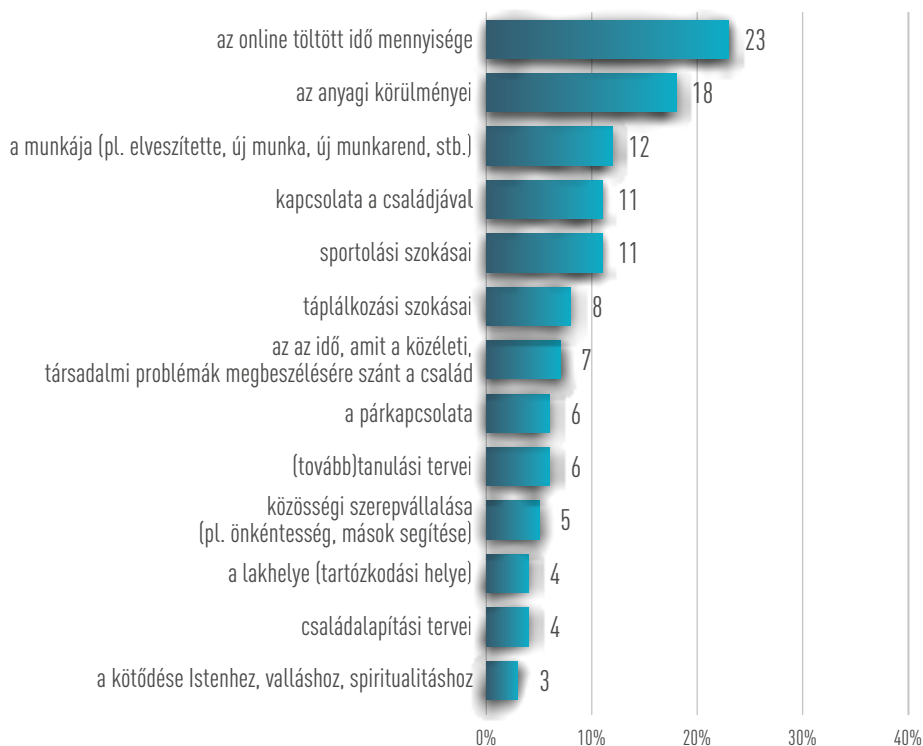
A koronavírus-járvány és annak hatásai a fiatalokra; Önkéntesség

A KORONAVÍRUS-JÁRVÁNY ÉS ANNAK HATÁSAI A FIATALOKRA

2020-ban az egész világot megrengető koronavírus-járvány hatása a magyarországi fiatalok körében is érzékelhető. 10 megkérdezett fiatal közül valamivel több mint 4 -en jelezték, hogy változtatniuk kellett az eddigi életmódjukon, életstílusukon vagy éppen jövőbeni terveiken az elmúlt hónapokban. Az esetek többségében a változás negatív következményekkel (munkahely elvesztése, anyagi helyzet romlása) járt a 15–29 évesek számára.

Egy olyan évben, amikor az egész glóbusz 100 év óta nem látott világjárvánnyal viaskodik, nem kerülhető meg, hogy megvizsgáljuk, mit gondolnak a magyarországi fiatalok a koronavírus-járványról, illetve annak közvetlen hatásairól. Az adatok értelmezése szempontjából fontos, hogy az adatfelvétel 2020. szeptember és 2020. december között, azaz a járvány második hullámának időszakában készült. Gyorsjelentésünk több fejezetében is utalunk rá, hogy 2016-hoz képest az adatok szokatlan válto-

1. ábra | Változások a koronavírus-járvány hatására
És végezetül a koronavírus-járványhoz kapcsolódóan szeretném megkérdezni, hogy az alábbiak változtak-e az Ön életében?
A koronavírus-járvány következményeként változott...?
N2020=8000; százalékos megoszlás

zásokat, újdonságokat mutatnak, amelyek összefüggésben lehetnek a COVID-19 járvány következményeivel.

A magyar fiatalok 44 százaléka tapasztalt valamilyen változást az életében a koronavírus-járvány hatására. A felsorolt konkrét területek, az online töltött időtől kezdve a párkapcsolatokon át, a családalapítási terveken keresztül egészen a hitvilágig

széles spektrumot fednek le. A legtöbben, (23 százalék) az online töltött idő mennyisége terén tapasztaltak változást. Ez követi (19 százalék) az anyagi körülmények változása, majd a munkahelyi és a családi kapcsolatok változása, valamint a sportolási szokások átalakulása. Az adatok alapján úgy tűnik, hogy legkevésbé a 15–29 évesek hitvilága és a családalapítási tervei változtak.

A fiatalok negyedének egyéb-
ként a felsorolt 13 tényező alap-
ján legfeljebb egy-két területen
kellett új szokásokat kialakítania,
vagy a jövőbeli terveit megvál-
toztatnia, 14 százalékuk ennél
több, 3–5 dimenzióban tapasztalt
változást. A magyarországi 15–29
évesek 4 százaléka jelezte, hogy
a korábban folytatott életmódja,
életvitele, illetve jövőbeli ter-
veinek nagy része felborult az
elmúlt időszakban.

Az életmód átalakulása vagy
a jövőbeni tervek megváltozása
nem azonos módon érintette
a fiatalok különböző rétegeit.
Legnagyobb mértékben a 15–19
évesek, a megyeszékhelyeken,
megyei jogú városokban élők, a
diplomások, valamint az egyete-
mi szintű képzésre járók jelezték,
hogy a koronavírus-járvány hatá-
sára valamilyen mértékben válto-
zást tapasztaltak az életükben.

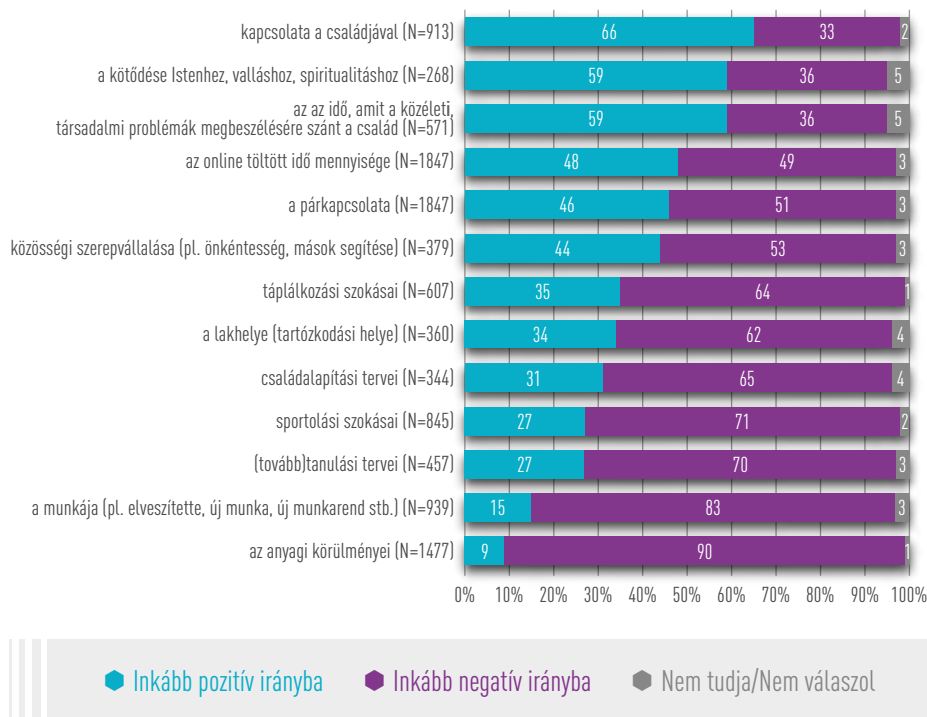
A koronavírus-járvány hatásait
különböző módon lehet érté-
kelni. Az, hogy egy fiatal több időt
tölthet a családjával számára
éppúgy lehet öröndetes, pozitív
fejlemény, mint negatív követke-
zmény, hiszen nagyobb felügye-
let alá kerülhet, az önállósági
törekvései csorbulhatnak, eset-
leg növekedhet a családon belüli
konfliktus, sőt az erőszak is. Épp
ezért egyesével véleményezték a
kérdettek, hogy inkább pozitív-
nak vagy inkább negatívnak ítélik
a bekövetkezett átalakulásokat.

A fent említett **családi kapcso-
latok átalakulását a fiatalok
majd kétharmada inkább pozitív-
van értékeli**, tehát a több együtt
töltött idő inkább erősítette a

2. ábra | A koronavírus-járvány hatása

Az Ön értékelése szerint inkább pozitív vagy inkább negatív irányba
változott a koronavírus-járvány következményeként...?

Akiknek a koronavírus-járvány következményeként változtak az alábbiak – soronkénti bázisok;
százalékos megoszlás

családi kohéziót, ugyanakkor
egyharmaduk ezt is negatívan
fogja fel. Szintén inkább pozitív a
megítélése, hogy a fiatalok több
időt fordíthattak a közéletre, és
erősödhetett a hitük, Istenhez
kötődésük. Figyelemre méltó az
online eltöltött idő mennyisége,
mert azzal kapcsolatban a fia-
talok maguk is bizonytalannak
tűnnek. Erre utal a pozitív irány
48, a negatív irány 49 százaléka.

Minden más esetben a pozitív
– negatív megítélés átfordul a
negatív oldalra, azaz a fiatalok
inkább hátrányként, probléma-
ként, korlátozásként élték meg a
vizsgált tényezőket. Két területet
külön is érdemes kiemelni.

Az első **a munkahelyek terén**

**történt változásokat az ezt emlí-
tő fiatalok 83 százaléka negatív-
ként** értékeli (emlékeztetőül a fia-
talok 12 százaléka jelezte, hogy
a munkája változott a COVID-19
hatására). Még ennél is maga-
sabb, 90 százalék azon 15–29
évesek aránya, akik az anyagi
helyzetük romlásáról számoltak
be. Itt is fontos azonban jelezni,
hogy a bázis 19 százalék.

Összességében tehát **a korona-
vírus-járvány vizsgált hatásai
a fiatalok kevesebb mint a felét
érintették**, ugyanakkor ezeket az
**átalakulásokat – néhány kivé-
telettől eltekintve – alapvetően
negatívan élték meg a 15–29
évesek.**

ÖNKÉNTESSÉG

Az önkéntes tevékenység – számtalan más pozitívnak mondható funkciója mellett – integráló erővel hat a mikro- és makro közösségekre egyaránt. Különösen hangsúlyos ez az integrációs szocializációs élmény a fiatalok esetében és különösen hangsúlyos akkor, amikor olyan társadalmi – és globális – kihívásokkal kell megküzdeni, mint egy világjárvány. Már csak ezen két okból kifolyólag **kiemelten fontos, hogy pontos képet kapjunk a fiatalok önkéntességgel kapcsolatos tevékenységeiről**, attitűdjeiről.

Az iskolai közösségi szolgálat ugyan nem önkéntes munka a

klasszikus értelemben, ugyanakkor egy fontos szocializációs terep lehet a későbbi önkéntes szerepvállalásokkal kapcsolatban. Ezen a területen elmondhatjuk, hogy jelenleg **a 15–29 évesek közül közel minden ötödik (19 százalék) már részt vett vagy éppenséggel jelenleg vesz részt iskolai közösségi szolgálatban.**

Az alacsony részvételi arányt magyarázhatja, hogy 2011-ben indult az iskolai közösségi szolgálat, így a válaszadók közül nem mindenki volt ebben érintett.

A 15–29 éves fiatalok 16 százaléka önkénteskedett valaha életében, közülük minden második az elmúlt egy évben volt aktív önkéntes. Az önkéntes tevékenység

közül legtöbben (25-25 százalék) **a környezet és állatvédelemmel, valamint fiatalokkal kapcsolatos területeken voltak aktívak.**

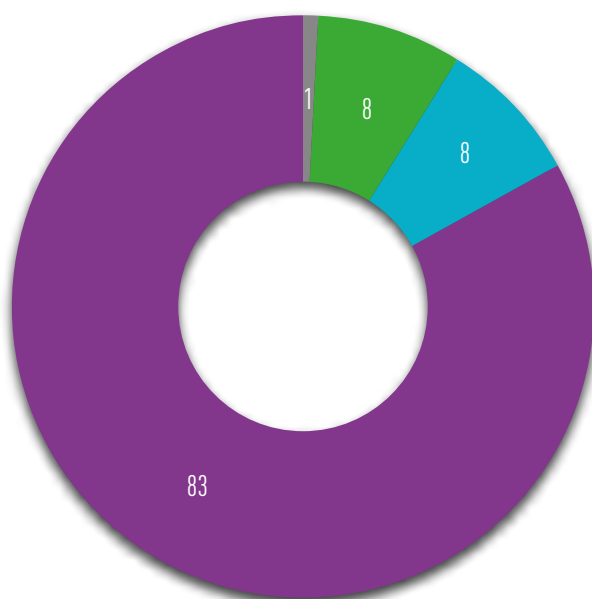
Jövőbeli önkénteskedést szűk ötödük (19 százalék) tervez, többségük még konkrétumok nélkül. Azok, akiknek már konkrét elképzelése volt arról, hogy mely területen szeretnének önkénteskedni, legtöbben a környezet- és állatvédelmet nevezték meg (37 százalék).

Az egészségügy területe a második leginkább választott jövőbeli önkéntességi terület (27 százalék), amely terület népszerűsége minden bizonnyal a COVID-19 járványnak köszönhető.

3. ábra | Önkéntes tevékenység a múltban

Önkéntes tevékenység az a segítség, szívesség, amit önszántából, ingyen, ellenszolgáltatás nélkül más, családján, rokonán, közvetlen barátján kívüli személy, szervezet vagy a közösség javára végez valaki. Végzett Ön valaha önkéntes tevékenységet?

N2020=8000; százalékos megoszlás

■ Igen, az elmúlt 1 évben is

■ Igen, de utoljára több mint egy éve

■ Nem

■ Nem tudja/Nem válaszol

KÉP: JOHN MARK SMITH • UNSPLASH

DEMOGRÁFIAI ÉS ÖNÁLLÓSODÁSI FOLYAMATOK

Családalapítás; Gyermekvállalás; Életesemények

A valamivel több mint 1,6 milli-
ónyi magyarországi 15–29 éves
fiatal többsége urbánus települé-
seken él. Közel kétharmaduknak
van munkatapasztalata és min-
den második aktív a munkaerő-
piacon. A magyarországi fiatalok
házasságpártiak, a házasságok
csökkenésének ezredforduló
óta tartó tendenciája megtört. A
fiatalok többsége szeretne gyer-
mekeket, amelyet a boldogság
forrásaként értékelnek.

2020-ban a 15–29 éves célcso-
port létszáma 1.614.973 fő volt
a Központi Statisztikai Hivatal
népszámlálásból továbbvezetett
adatai alapján. A magyarországi
15–29 éveseket reprezentáló 8000
fős minta nemek szerint a teljes
korosztályra jellemző 2 százalé-
pontos fiú/férfi többletet mutatja.
A nagymintás ifjúságkutatásban
használt ötéves korcsoportok sze-
rint a 15–29 évesek legnagyobb
részét a 25–29 évesek teszik ki
(36 százalék). A befejezett iskolai
végzettség tekintetében a legna-
gyobb csoportot a középfokú vég-
zettségűek adják (43 százalék), a
vizsgált korosztály 13 százaléka
diplomás. Generációs törésvona-
lak szerint sem egységes a fiatal
korosztály, a kutatás célcsoport-
jának többsége tartozik már a
szociológiai értelemben vett
Z-generációba¹.

1. táblázat | Szociodemográfiai jellemzők

N2020=8000

Szociodemográfiai jellemzők			
N2020=8000; százalékos megoszlás			
		N	%
Nem	férfi	4129	52
	nő	3871	48
Életkor	15-19	2320	29
	20-24	2806	35
	25-29	2874	36
Befejezett iskolai végzettség	8 általános vagy kevesebb	2232	28
	szakmunkás	1340	17
	érettségi	3396	42
	diploma, PhD	1031	13
Régió	Dél-Alföld	1009	13
	Dél-Dunántúl	705	9
	Észak-Alföld	1303	16
	Észak-Magyarország	993	12
	Közép-Dunántúl	829	10
	Közép-Magyarország	2459	31
	Nyugat-Dunántúl	702	9
Lakóhely	Budapest	1416	18
	megyeszékhely, megyei jogú város	1706	21
	város	2538	32
	község	2339	29

Lakóhely szerint a magyar fiatalok alig több mint negyede él községben (29 százalék), 18 százalékuk Budapesten lakik, a többség a köztes városokban. Regionális szempontból látható,

hogy a Közép-Magyarországon élő 15-29 évesek aránya egyre nő (31 százalék). Napi főtevékenységüket, aktivitásukat **tekintve a fiatalok fele dolgozik, 38 százalék vesz részt valami-**

lyen szervezett iskolarendszerű oktatásban, a NEET fiatalok aránya 11 százalék², ők azok, akik nem vesznek részt sem a foglalkoztatásban, sem az oktatásban vagy képzésben.

1 A Z-generáció pontos határai különbözőképpen szerepelnek a szakirodalomban, körülbelül a '90-es években, sokszor az 1995 után születetteket sorolják ehhez a nemzedékhez.

2 A NEET rövidítés a Not in Education, Employment, or Training, azaz a nem dolgozó és nem tanuló fiatalok.

CSALÁDALAPÍTÁS

A 15–29 éves magyarországi fiatalok élethelyzetének jellemző trendje volt a harmadik évezred elejétől az egyedül élők, illetve az élettársi kapcsolatban élők arányának növekedése, valamint ezzel párhuzamosan a házasságot kötő fiatalok arányának csökkenése. A négy évvel ezelőtti adatokhoz képest lényeges változás 2020-ra nem történt, **a házások aránya 1 százalékponttal növekedett.**

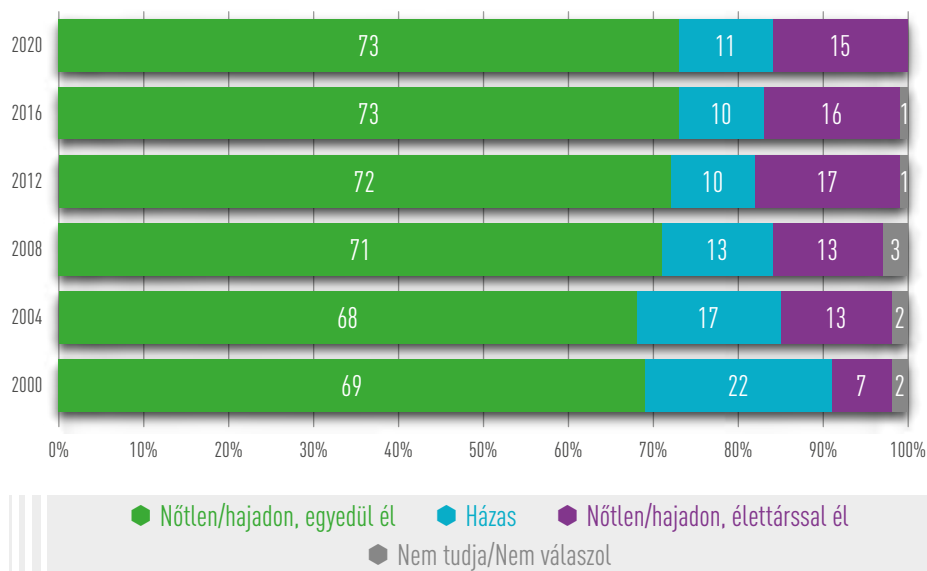
A fiatal nők között a házások aránya magasabb (14 százalék), mint a fiatal férfiak esetében, összevetve a négy évvel korábbi adattal, mérséklődött a két nem közötti különbség. Életkor alapján vizsgálva a kérdést, míg a 20–24 éves korosztályba tartozók 82 százaléka egyedülálló, 13 százalékuk él élettársi kapcsolatban, s mindössze 4 százalékuk él házasságban, addig a 25–29 éveseknek már csak kevesebb, mint a fele (44 százalék) egyedülálló, 29 százalékuk él együtt élettársával és 27 százalékuk házas. Ez utóbbi már szignifikáns növekedést mutat. Településtípus szerint összehasonlítva a közép- városokban és a megyei jogú városokban a legmagasabb az egyedül élők aránya (75–76 százalék), a fővárosban és a községekben valamivel alacsonyabb (71 százalékuk). Az élettársi kapcsolatban élők arányánál pontosan fordított képet láthatunk, a fővárosban a legnagyobb az ilyen kapcsolatban élő fiatalok aránya (17 százalék) és ugyancsak a budapesti fiatalok körében van a legtöbb házas fiatal

4. ábra | Családi állapot

Mi az Ön jelenlegi családi állapota?

(Ha házas: az is számít, ha házasság előtt már együtt életek.)

N2000, N2004, N2008, N2012, N2016, N2020=7998; százalékos megoszlás

is, a teljes 15–29 éves korosztály 12 százaléka.

A felsőfokú végzettségűek körében négy év alatt tovább nőtt a házasságban élők aránya (18 százalékról 22 százalékra), az alap- és középfokú végzettséggel rendelkezők között ennél lényegesen kisebb arányban találtunk házas fiatalokat 2020-ban. Területileg Észak-Magyarországon a legmagasabb a házas fiatalok aránya, az élettársi kapcsolat pedig az alföldi régiókban népszerűbb.

A házasságban élő fiatalok átlagosan 24 éves korban kötődnek el, ez kis mértékben nőtt négy év alatt, viszont csökkent a férfiak és a nők közötti életkori különbség. **A jelenleg nem házas fiatalok 72 százaléka a jövőben biztosan, vagy inkább szeretne házasságot kötni,** mindössze 6 százalékuk utasítja el teljesen ezt

az együttélési formát, különösen a községekben élők, valamint a középfokúnál alacsonyabb iskolai végzettséggel rendelkezők.

A korábbi 2012-es és 2016-os kutatás adataihoz képest csökkent a bizonytalanok és tovább nőtt a házasságot megfontolók aránya. Ugyanakkor a magukban teljesen biztosak aránya ezen belül kis mértékben ugyan, de folyamatosan csökken. Változatlanul a fiatal nők nagyobb arányban szeretnének házasságot kötni (75 százalék), mint a férfiak (68 százalék). Jellemző az is, hogy az életkor emelkedésével kicsit csökken a házasodni szándékozók aránya. Településméret tekintetében a kisebb településen élők, iskolai végzettsége szerint azonban a magasabb iskolai végzettséggel rendelkezők terveznek nagyobb arányban a közeli vagy távoli jövőben házasságot kötni.

Sokat elárul a fiatalok párkapcsolati stratégiájáról, hogy a párok életformájára vonatkozóan többségük, **63 százalékuk úgy véli, a fiatal pároknak először együtt kell élni valamennyi ideig, majd utána kössenek házasságot**. 18 százalékuk más fiatal párnak a kizárólagos élettársi kapcsolatot javasolná. A fokozatos elköteleződés híveinek aránya az életkor és az iskolai végzettség növekedésével is emelkedik a korosztályban.

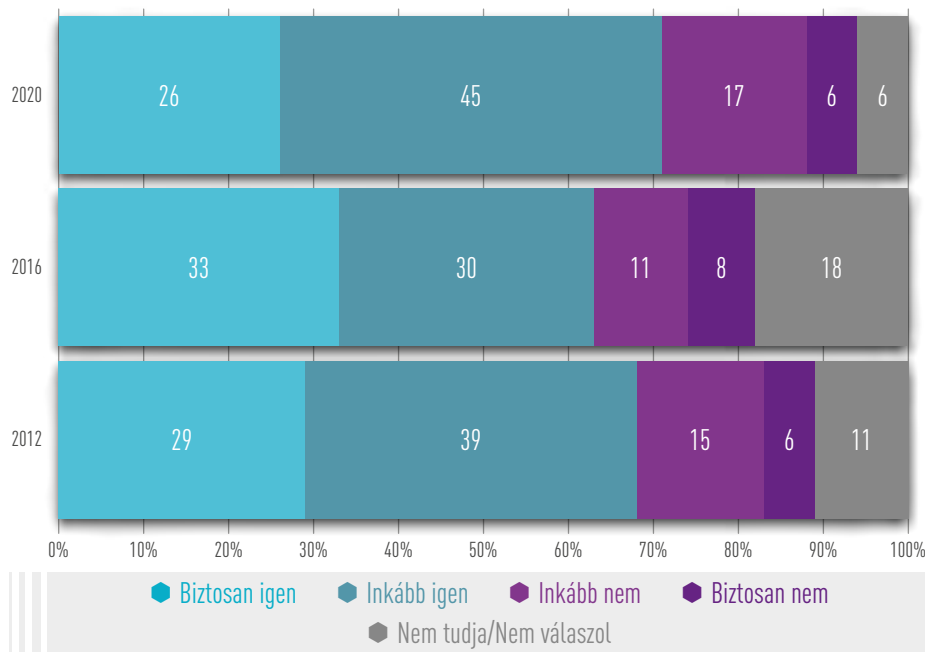
Manapság nem könnyű párt találni, fiatalok 41 százaléka ezen az állásponton van. Az ideális társ megtalálását elősegíthetik az ismerkedésre megfelelő közösségi terek (36 százalék), jól működő internetes társskereső oldalak (24 százalék) és a jól szervezett társskereső klubok, könyvek, cikkek (19-21 százalék) is a korosztályi vélemények alapján.

A fiatalok párkapcsolatai – életkori sajátosságból is – könnyen felbomlanak, a 15-29 éves korosztály önreflexiója szerint ennek legjellemzőbb okai az anyagi nehézségek, az elköteleződés hiánya illetve a korcsoportra jellemző távkapcsolatok nehézségei (ötfo-kú skálán 3,7-3,8 átlagpontok), de többségük szerint közre játszhat még, hogy másként gondolnak a gyermekvállalásra, az iskolai végzettség megszerzése után különböznek a jövőbeli terveik és nem elhanyagolható a jó párkapcsolati minták hiánya sem.

5. ábra | Házasodási szándék

Ha Ön jelenleg nem házas, szeretne-e házasságban élni? (Akár a közeli, akár a távoli jövőben.)

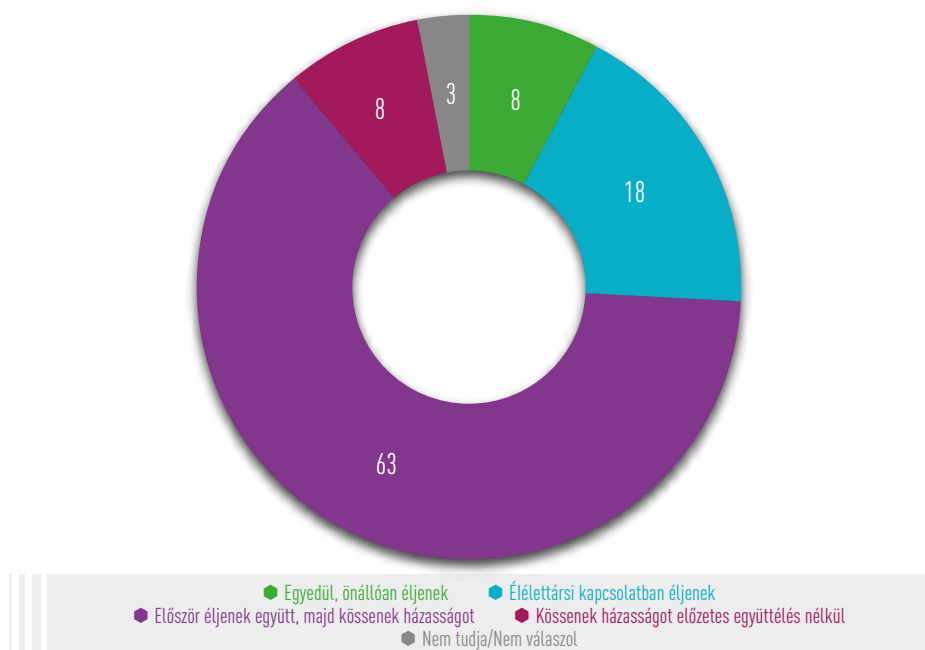
N2012=7226/8000, N2016=7185/8000, N2020=1779/2000; akik nem házasok, százalékos megoszlás

6. ábra | Tanácsok a párok életformájára vonatkozóan

Mit tanácsolna egy Önhez hasonló korú fiatal párnak, milyen életformát válasszanak?

N2020=2000; százalékos megoszlás

GYERMEKVÁLLALÁS

A 15–29 éves fiatalok 13 százalékának született már eddig gyermeke, ez kevesebb, mint a négy évvel ezelőtti arány, a fiatal férfiak 10, a fiatal nők 17 százaléka szülő, ebből a 20–24 évesek 8, a 25–29 éves fiatalok 29 százaléka gyermeket. 2016-ban a vér szerinti gyermekkel rendelkezők átlagosan 22,2 évesek voltak első gyermekük születésekor, 2020-ban már 23,2, ami a korábbi évekhez képest további emelkedést mutat.

A fiatalok 41 százaléka szerint nagyon fontos, további 41 százaléka szerint inkább fontos, hogy gyermekei legyenek, elutasítón a fiatal nők 10, a férfiak 16 százaléka nyilatkozik. Különösen elutasítók a mostani 15–19 évesek és a budapesti fiatalok. Azok, akik választ tudtak adni arra a kérdésre, hogy összesen hány gyermeket szeretnének vállalni (a 15–29 évesek 85 százaléka), **átlagosan 2 gyermeket terveznek**, ami kicsit alacsonyabb, mint a négy évvel ezelőtti adat (2,1).

A gyermekkel nem rendelkező fiatalok 78 százalékának van már elképzelése arról, hogy a jövőben hány évesen szeretne gyermeket vállalni, ők átlagosan 28–29 éves korukra tervezik első gyermekük megszületését. A legfiatalabbak (15–19 évesek) 27, a 20–24 évesek 28, a 25–29 éves gyermektelen fiatalok pedig átlagosan 31 éves korra tervezik az első gyermekvállalását.

A gyermekvállalás sok mindent meghatároz és megváltoztat az ember életében, a fiatalok

7. ábra | Első gyermek vállalásának időpontja

Hány éves volt Ön, amikor az első (vér szerinti) gyermeke megszületett?
N2012=1167, N2016=1117, N2020=1056; átlagéletkor

háromnegyede szerint leginkább a boldogságérzetre van pozitív hatással (ez csökkent 2016 óta 7 százalékponttal), illetve 55 százalékuk szerint a családi és baráti kapcsolatok helyzetét is alapvetően javítja. A gyermekvállalás, mint boldogságfaktor megítélésében stagnálás figyelhető meg 2012 és 2020 viszonyában. Rövidhullámú minimális változások jelen vannak az adatokban. A teljes mértékben egyetértők (5-ös érték), a 4-es érték és a kérdés megítéléséhez semleges hozzáállók (3-as érték) között vannak arányeltolódások. Az 1-es és a 2-es értéket választók létszáma nem jelentős (néhány százalék). A fiatalokat abban már megosztották, hogyan hat a gyermekvállalás a munkahelyi karrierre, anyagi helyzetre, tanulási lehetőségekre és a szexuális életre, ez utóbbi tekintetben a bizonytalanok aránya

is átlag feletti. A gyermekvállalás negatív hatását a tanulási lehetőségekkel kapcsolatos korlátokban látják leginkább, örömdetes azonban, hogy 2016-hoz képest 2020-ban kevesebben vélekednek így, ezen válaszok megoszlása inkább a nyolc évvel ezelőtti adatokhoz közelít.

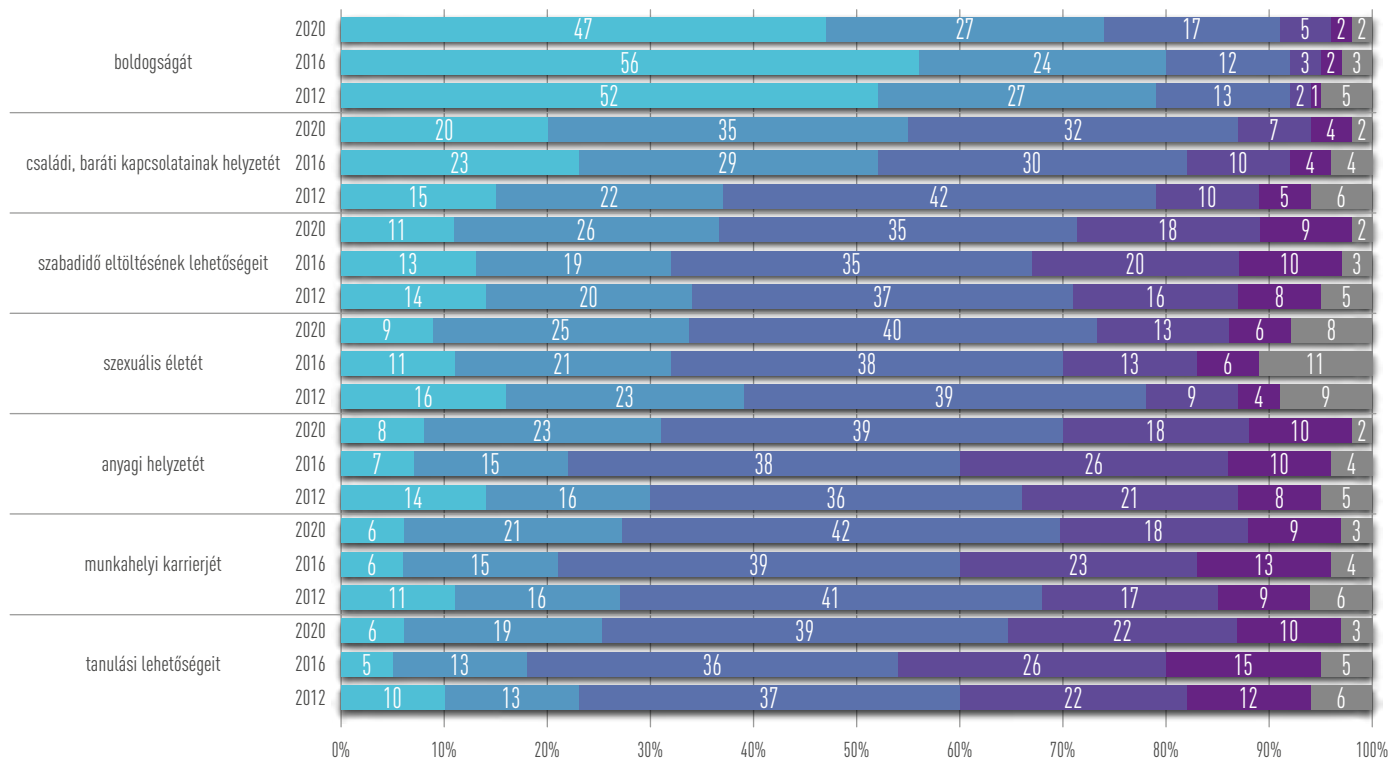
A gyermekvállalási kedvet befolyásoló tényezők közül a fiatalok leginkább a bérezést, az anyagi helyzetet említették (68 százalék), a biztonság (saját lakás, biztos otthon, megfelelő párkapcsolat, biztos munkahely) 36–39 százalékuk, a szülői szerepre való érettség és a házasság egyharmaduk esetében bír befolyással az önreflexió alapján. A gyermekvállalási kedvet befolyásoló tényezők közül az anyagi helyzet, a biztos otthon és a megfelelő párkapcsolat szerepe jelent meg dominánsan a spontán említéseknel.

8. ábra | A gyermekvállalás befolyásoló ereje

Véleménye szerint hogyan befolyásolja a gyermekvállalás az emberek....?

Kérem, hogy egy egytől ötig terjedő skála segítségével válaszoljon, ahol az 1-es azt jelenti, hogy a nagymértékben rontja/korlátozza, 5-ös pedig a nagymértékben javítja

N2012=8000, N2016=2000, N2020=2000; százalékos megoszlás

5 = teljes mértékben javítja

4

3

2

1 = teljes mértékben rontja

Nem tudja/Nem válaszol

A gyermekvállalás alakulását a kérdésre adott válaszok alapján érdemben nem befolyásolják az adókedvezmények, a jövedelemtranszferek, szociális ellátások, hitellehetőségek sem. Ennek ellenére a fiatalok 60 százaléka ért egyet azzal, hogy ha azt szeretnénk, hogy több gyermek szülessen, **jobban kellene támogatni a gyermeket vállalókat**. Már csak azért is, mert 44 százalékuk szerint az embernek döntenie kell, hogy karriert csinál vagy gyermeket vállal, miközben minden második fiatal azt is

vallja, hogy **gyerek nélkül nem élhet az ember igazán boldog, kiteljesedett életet**, sőt 38 százalék szerint több gyermek is kell egy teljes családhoz.

Magyarországon jelenleg is különböző kedvezmények, támogatások vannak, amelyekkel a fiatalokat segíti az állam. Ezek közül a **Családi Otthonteremtési Kedvezményről (CSOK) gyakorlatilag mindenki (83 százalék) hallott**, de a korosztály nagy része tud a babaváró támogatásról (72 százalék), a családi adó- és járulék kedvezményről

(68 százalék) és többségük az első házások adókedvezményéről is értesült. Az ingyenes nyelvvizsga, külföldi nyelvtanulás, ingyenes KRESZ-tanfolyam és vizsga, diákhitel-tartozás mérséklés és elengedés híre ennél kevesebb fiatalhoz jutott ugyan el, de így is majdnem minden második érintett úgy nyilatkozott, hogy hallott már róla valamit. S bár jelenleg csak 7-12 százalékuk veszi vagy vette igénybe ezeket, többségük tervez velük élete egy későbbi szakaszában.

KÉP: MELISSA ASKEW • UNSPLASH

ÉLETESEMÉNYEK

Egyes életesemények, mérföldkövek meghatározó jelentőségűek a fiatalok életében. Ezeknél a történéseknél az is fontos, hogy hány éves korra tehető az esemény bekövetkezése, illetve az is, hogy akik életében még nem történt, azok hány éves korukra valószínűsítik az életesemény elérését.

A vizsgáltak közül a legkorábban megvalósult, vagy a jövőben bekövetkező jelentős életeseménynek a fiatalok az első randizást tekintik, illetve az első komoly döntés meghozatalát. Ez négy és nyolc éve is az első vélt lépcsőfok volt a felnőtté válás útján, 16-18 éves korban valósul meg. A következő fontos momentum, amikor először alakítanak ki komoly pár-

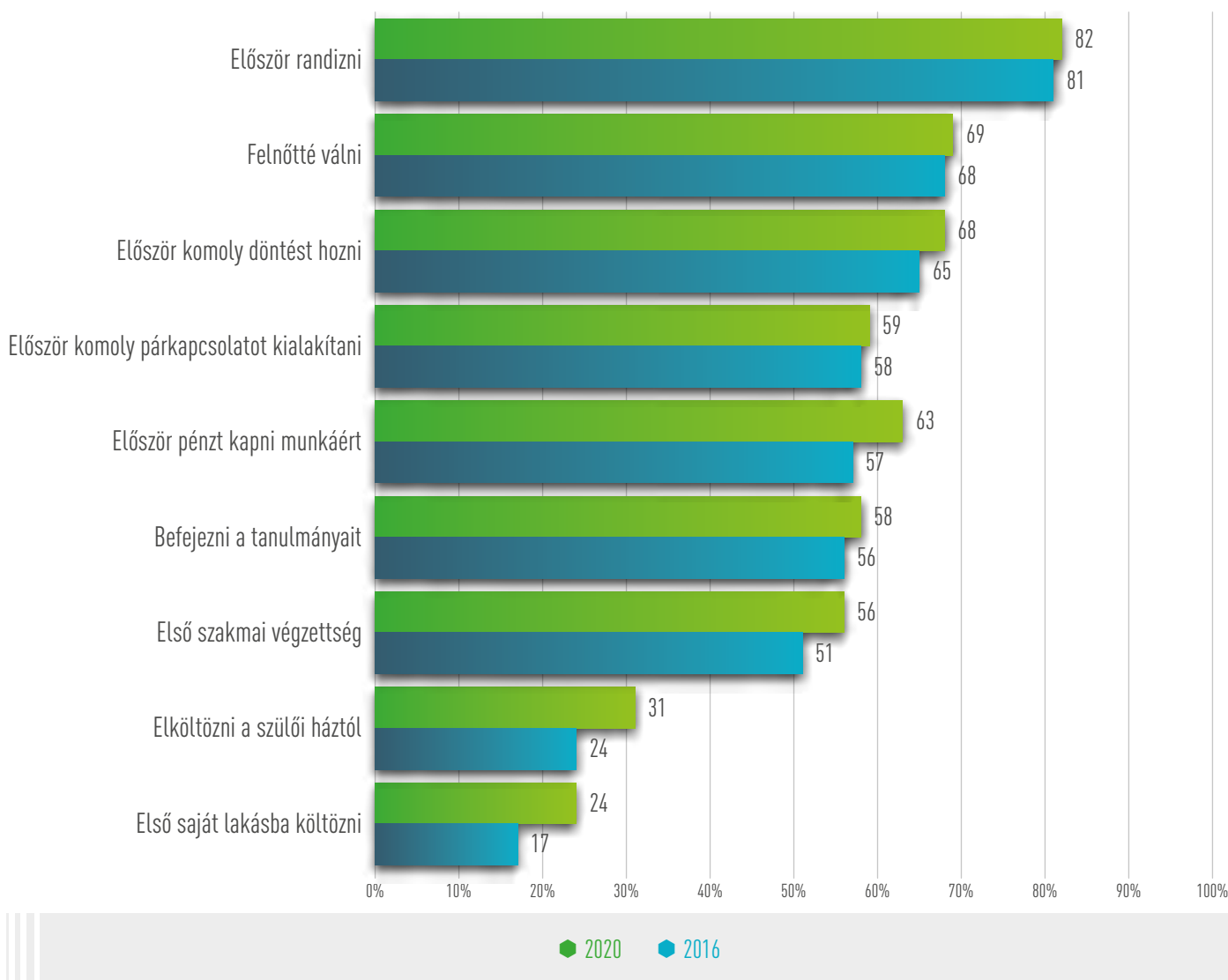
kapcsolatot, befejezik tanulmányaikat és megszerzik első szakmai végzettségüket, illetve megkapják életük első fizetését 19-22 éves kor között.

A szülői házból való elköltözést és az első saját lakásba költözést a korábban felsorolt életeseményekhez képest több évvel később tették meg vagy tervezik megtenni a 15-29 éves fiatalok. Ez az az életesemény, amelyet

9. ábra | Életesemények

Életeseményeket fogok felsorolni. Kérem, mondja meg, hogy megtörténtek-e már ezek Önnel?

N2016, N2020=2000; az igen válaszok aránya, százalékos megoszlás

korban a legkésőbb tudnak elérni a felsoroltak közül, valamint ennél van a legnagyobb különbség az átlagévek tekintetében a már megvalósult, illetve a jövőben tervezett időpontok között. A nem, az életkor és a településtípus nem bír meghatározó erővel a válaszok sokszínűségében, azonban az iskolai végzettség igen. A magasabb iskolai végzettségűek szinte minden

esetben későbbi életszakaszukban érik el, illetve tervezik a felsorolt életeseményeket.

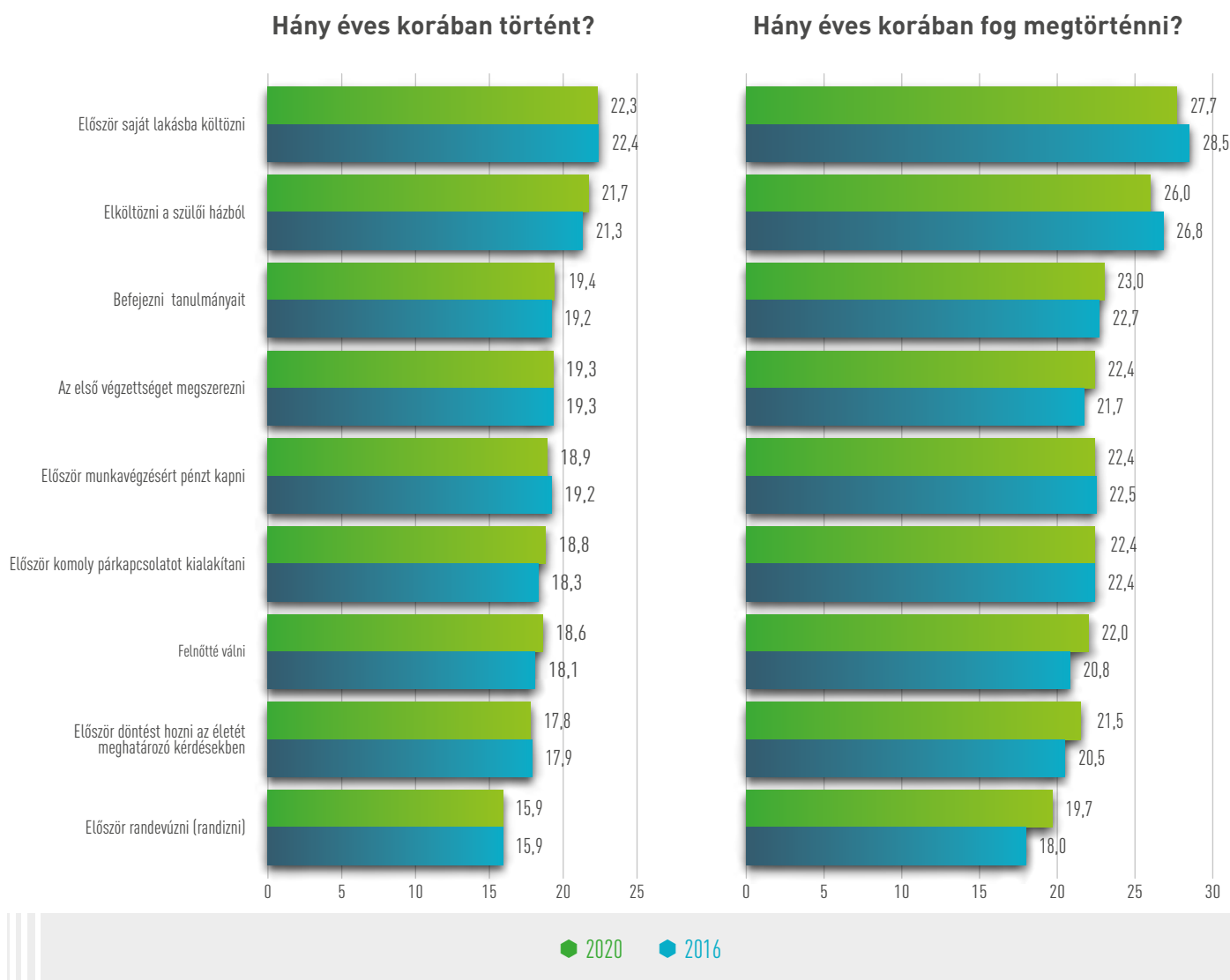
Négy év alatt az egyes életesemények realizálásában több ponton is történt érezhető elmozdulás. **A korábbi évekhez képest többen (31 százalék) nyilatkoztak úgy, hogy elköltöztek már a szülői házból, sőt 25 százaléknak már sikerült önálló lakásba is költözni.** Az első

szakmai végzettséget is magasabb arányban szerezték meg, mint a 2016-os fiatal korosztály, az első fizetést is többen kapták már meg ebben a mintában.

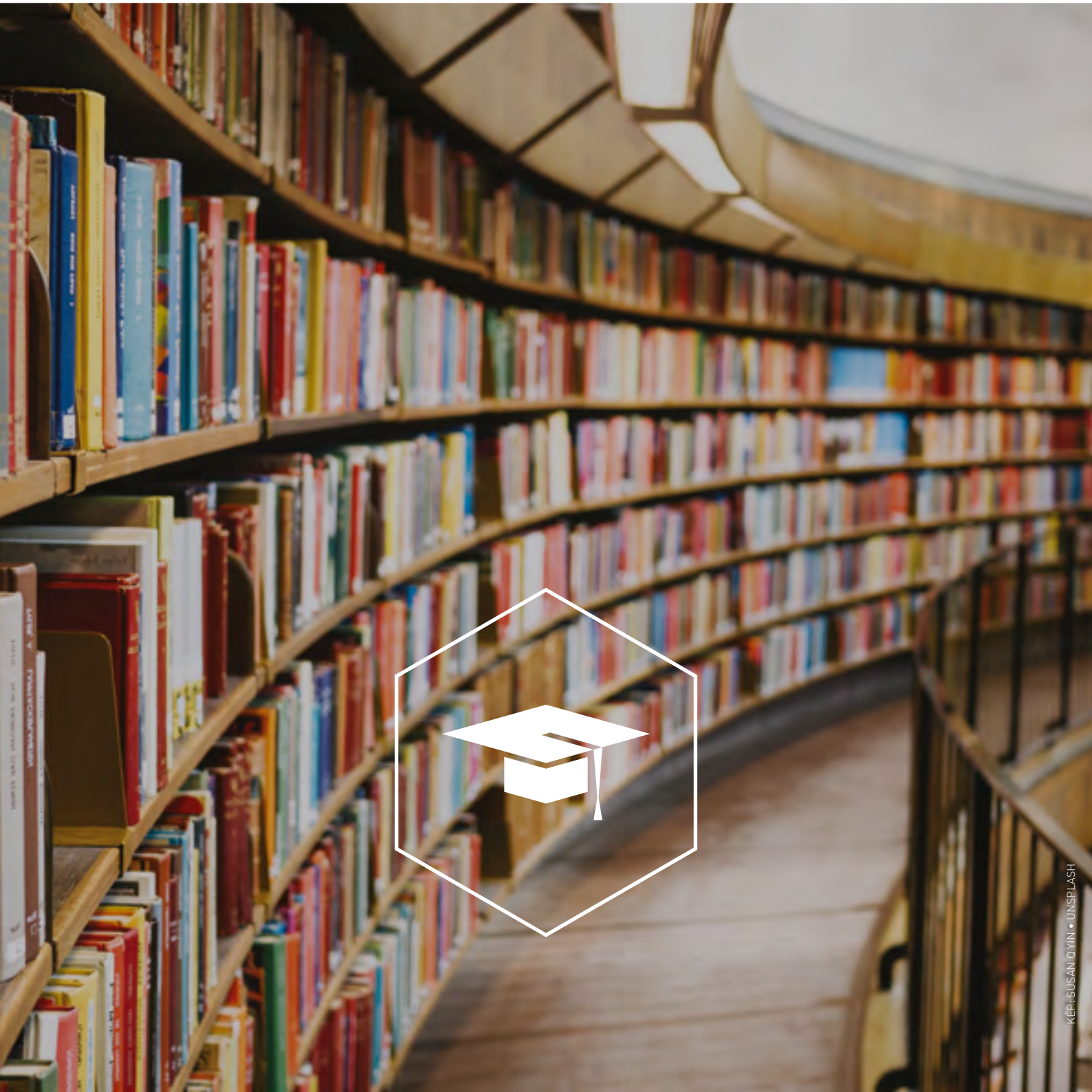
A gyorsjelentés adatai alapján látható, hogy **a 2020-as év fiataljai a 2016-hoz képest hamarabb hozott komoly döntéseket** és a tanulmányait is hamarabb fejezte be.

10. ábra | Életesemények

Hány éves korában történt ez az életesemény? Mit gondolsz, hány éves korában fog ez megtörténni Önnel?
N2016, N2020=2000; átlagéletkor

KÉP: SUSAN Q YIN • UNSPLASH

OKTATÁSI HELYZETKÉP

Továbbtanulás

Az oktatásban részt vevők aránya a 2008-as csúcst követően 2016-ig csökkent, 2020-ban azonban stagnált, illetve minimális mértékben emelkedett (41 százalék). A fiatalok vélelmezett nyelvtudása jelentősen növekedett, és ezzel párhuzamosan a nyelvvizsgálóval rendelkezők aránya is emelkedett 2016-hoz képest.

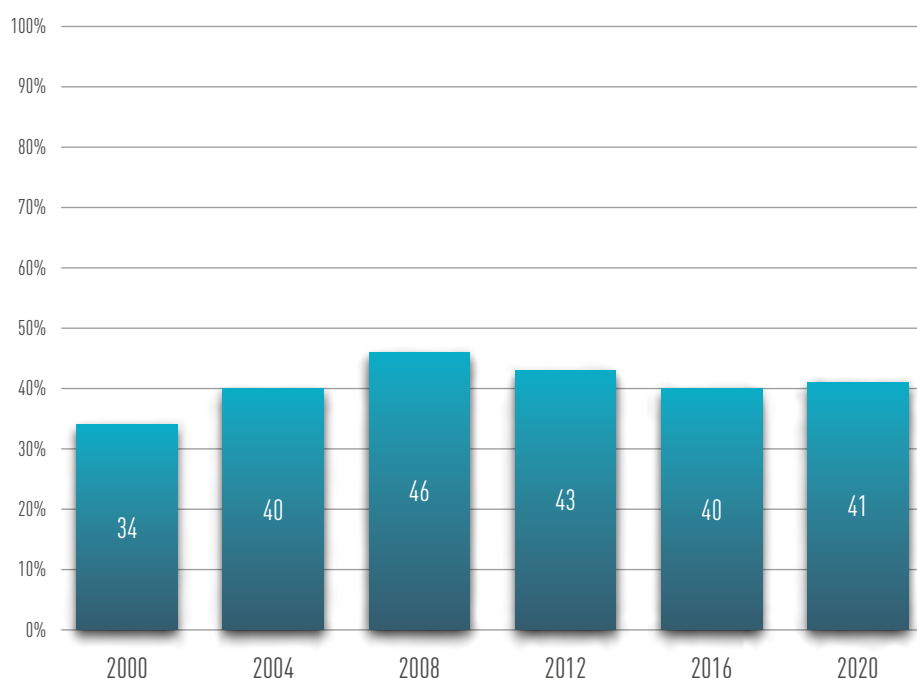
2000-től 2008-ig jelentős oktatási expanzió érvényesült Magyarországon, hiszen 34 százalékról 46 százalékra nőtt az oktatásban részt vevők aránya. 2012-re ez az expanzió megtorpant, **2016-ban pedig további visszaesést mért a nagymintás vizsgálat. 2020-ban a 15–29 évesek 41 százaléka vett részt valamilyen szervezett, iskolarendszerű képzésben, ami csekély mértékben magasabb érték, mint a négy évvel korábbi.** Azt tekintjük oktatásban résztvevőnek, aki főtevékenységként tanul, részt vesz valamilyen szervezett iskolarendszerű képzésben, vagy jelenleg dolgozik, de emellett rendszeresen tanul. A „főállású” tanulók aránya egyébként 38 százalék.

Az életkor előrehaladtával csökken azoknak az aránya, akik iskolába járnak. Míg a 15–19 éves korosztály 86 százaléka vesz részt valamilyen képzésen, addig a 20–24 éves korcsoportba tartozók között az arány 36

11. ábra | Jelenleg tanulók

Ön jelenleg (főtevékenységét tekintve vagy melléktevékenységként) tanul, részt vesz valamilyen szervezett, iskolarendszerű képzésben?

N2000, N2004, N2008, N2012, N2016, N2020=8000; százalékos megoszlás

százalék, a 25–29 évesek közül pedig csupán 8 százalék részeseül jelenleg valamilyen oktatásban. 2016-hoz képest a legfiatalabb korcsoportban stagnált, a 20–24 évesek körében kissé növekedett, míg a legidősebbeknél kissé csökkent az iskolarendszerben tanulók aránya.

Továbbra is fennáll a területi egyenlőtlenség a tanulás tekintetében. Jellemzően a falvakban (37 százalék) és a kisebb, nem megyei jogú városokban (40

százalék) alacsonyabb, a nagyobb városokban (42 százalék) kissé, a fővárosban (44 százalék) pedig jóval magasabb az oktatásban részt vevő fiatalok aránya.

A jelenlegi tanulás mellett az oktatási helyzetkép másik fontos mutatója a legmagasabb befejezett iskolai végzettség szintje. A befejezett iskolai végzettséget vizsgálva azt tapasztaljuk, hogy a szakmunkásképzőt végzetek aránya 19 százalékról 17 száza-

lékra, az általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya 31 százalékról 28 százalékra csökkent négy év alatt, ezzel szemben **az érettségivel rendelkezők aránya 38 százalékról 42 százalékra, a diplomásoké pedig 12 százalékról 13 százalékra** növekedett az előző hullámhoz képest. **A fiatalok iskolai végzettsége az érettségizettek és a diplomások esetében emelkedő tendenciát mutat.**

Az általános iskolát (még) be nem fejező csoport a 2016-os adatokkal pontosan egyező módon – a teljes minta 1 száza-

lékát jelenti, közülük valamivel több mint minden második fiatal jelenleg részt vesz valamilyen iskolarendszerű képzésben, egynegyedük dolgozik, 23 százalékuk viszont se nem tanul, se nem dolgozik. Említésre méltó tény, hogy a legfeljebb általános iskolát végzettek (akik a teljes minta 27 százalékát adják) negyede a vizsgálat idején nem tanult, hanem vagy dolgozott, vagy egyik főtevékenységet sem folytatta.

A szülők iskolai végzettsége továbbra is nagyban befolyásolja a fiatalok végzettségét.

Az adatokból jól látható, hogy minél magasabb végzettséggel rendelkezik az apa, annál kisebb a valószínűsége, hogy a gyermeke alacsony végzettségű lesz (az anyák iskolai végzettségével kapcsolatban is hasonló megállapítások tehetők). Azoknak a fiataloknak az esetében, akik legfeljebb 8 osztályt végeztek, az apák 58 százaléka is legfeljebb szakmunkás végzettségű (ez alacsonyabb, mint a 2016-as adat), míg a diplomás fiatalok apáinak 78 százaléka legalább érettségivel rendelkezik (2016-ben ez 73 százalék volt).

2. táblázat | Iskolarendszerben tanulók aránya

Tanul, részt vesz valamilyen iskolában vagy tanfolyamon, valamilyen képzésben
N2000, N2004, N2008, N2012, N2016, N2020=8000; százalékos megoszlás

Iskolarendszerben tanulók aránya						
	2000	2004	2008	2012	2016	2020
15-19 éves	81%	81%	88%	88%	86%	86%
20-24 éves	24%	38%	40%	38%	34%	36%
25-29 éves	4%	12%	13%	9%	9%	8%

3. táblázat | Fiatalok és szüleik iskolai végzettsége

Mi az Ön legmagasabb befejezett iskolai végzettsége? Mi (volt) az édesapja/nevelőapja legmagasabb befejezett iskolai végzettsége? Mi (volt) az édesanyja/nevelőanyja legmagasabb befejezett iskolai végzettsége, amikor Ön 14 éves volt?

N2020=8000; százalékos megoszlás

		Apa iskolai végzettsége					Anya iskolai végzettsége				
		legfeljebb 8 osztály	szakmunkásképző	érettségi	diploma	Σ	legfeljebb 8 osztály	szakmunkásképző	érettségi	diploma	Σ
gyermek iskolai végzettsége	legfeljebb 8 osztály	23%	35%	27%	15%	100%	25%	26%	34%	15%	100%
	szakmunkásképző	18%	66%	14%	2%	100%	20%	60%	18%	2%	100%
	érettségi	4%	42%	37%	17%	100%	5%	31%	48%	16%	100%
	diploma	2%	20%	36%	42%	100%	2%	14%	42%	42%	100%
	átlagosan	12%	41%	30%	17%	100%	13%	32%	38%	17%	100%

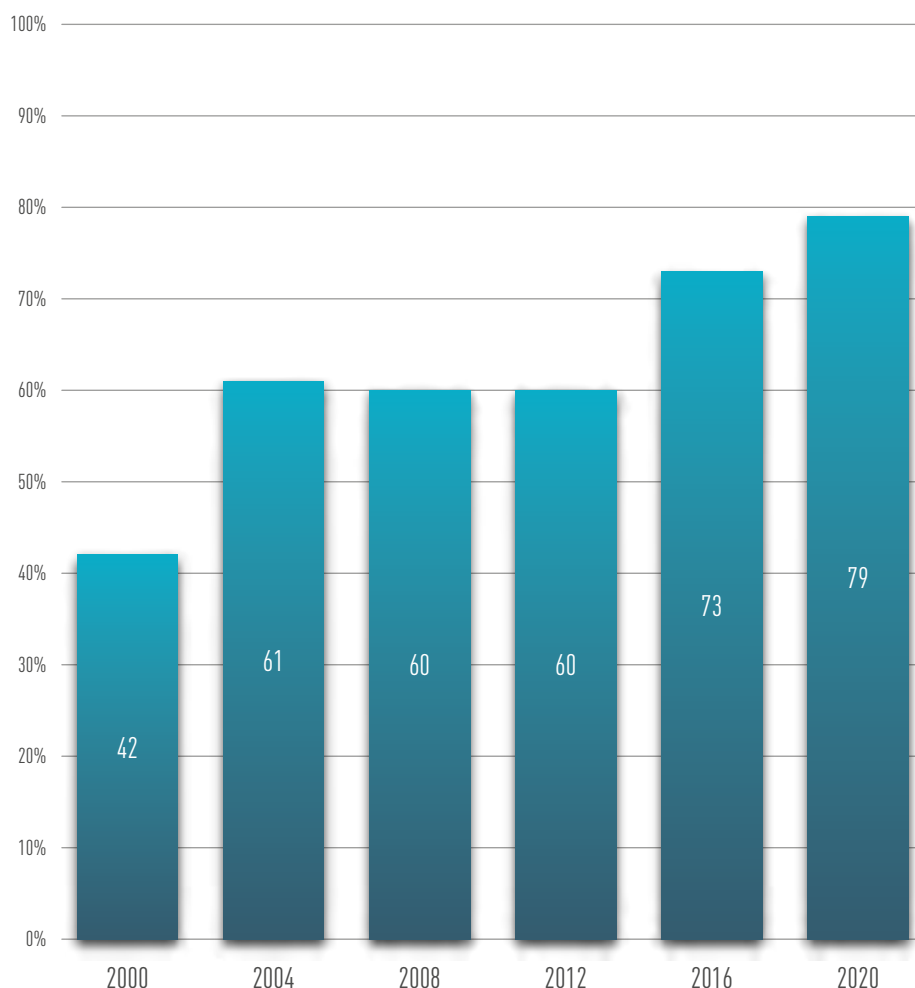
TOVÁBBTANULÁS

A tanulókkal, illetve munkába állással kapcsolatos viselkedés a korábbi nagymintás vizsgálatok tapasztalatai alapján eltér a különböző iskolai végzettséggel rendelkező csoportok között. Az iskolai végzettség szerint vizsgálva a kérdést, **leginkább a szakmunkásképzőben végzett fiatalok fejezték már be a tanulmányaikat, csupán 4 százalékuk tanul jelenleg is valamit.** Ezzel szemben az általános iskolát végzetek 76 százaléka, az érettségizett fiatalok 34 százaléka és a diplomás fiatalok 13 százaléka tanul, vagy vesz részt valamilyen képzésben.

A legerősebb továbbtanulási vágy (beleértve a tanfolyamokat is) a 8 általánost, vagy annál kevesebbet végzetek esetében figyelhető meg, akik közül majd minden második (47 százalék) szeretne továbbtanulni. A diplomások bő egynegyede (26 százalék) szintén szeretne tanulni még valamit, míg az érettségivel rendelkezők esetében ez az arány 5 százalékponttal alacsonyabb. A szakmunkásképzőt végzetek körében a legalacsonyabb a továbbtanulás iránti vágy, mivel mindössze 11 százalékuk tanulna tovább a jövőben.

Az összes fiatal 79 százaléka állítja, hogy beszél valamilyen idegen nyelvet, amely arány 6 százalékpontos emelkedést mutat az előző adatfelvételekhez képest. Saját önértékelése szerint a szakmunkás végzettséggel rendelkező 15–29 évesek 53 százaléka beszél idegen nyelvet, míg a **diplomások 99 százaléka.** Idegen nyelvek közül

12. ábra | A (valamilyen) idegen nyelvet beszélők aránya
Beszél-e Ön valamilyen idegen nyelvet?
N2000, N2004, N2008, N2012, N2016=8000; százalékos megoszlás

az angol a legnépszerűbb, **a fiatalok 66 százaléka beszél angolul (+5 százalék), míg németül a 27 százalékuk (-4 százalék).** Nemcsak az idegennyelv-tudás növekedése, hanem ezzel párhuzamosan **a nyelvvizsgáló rendelkezők arányának emelkedése is regisztrálható:** míg 2016-ban a fiatalok 31, addig 2020-ban 35 százalékának van valamilyen szintű nyelvvizsgálója legalább egy idegen nyelvből.

Ahogy **2016-ban, úgy 2020-ban is a fiatalok 2 százaléka**

tanult már külföldön. Közülük is leginkább a diplomásokra jellemző, hogy tanultak már Magyarországon kívül (8 százalék). A megyei jogú városokban, megyeszékhelyeken élők körében a külföldön tanulók aránya 3, míg a községben lakóknál 1 százalék. A kishárom külföldön tanult fiatal egyébként leginkább középiskolában vagy egyetemen töltött néhány évet. A külföldi tanulmányaikhoz 50 százalékuk kapott valamilyen ösztöndíjat.

KÉP: JEFFERY ERHUNSE • UNSPLASH

MUNKAVÁLLALÁS ÉS JÖVŐTERVEZÉS

Munkavégzés és körülményei; Munkanélküliség; A munkahely biztonságának megítélése;
A munkába állás és elhelyezkedés percepciója és tervei; Külföldi tanulási és munkavégzési tervek

A világvárvány hatása a foglalkoztatottság területén ebben a korosztályban nem mutatott rövid távon markáns strukturális hatást, folytatódott a 2016-ban látható trend: valamelyest nőtt a dolgozó fiatalok aránya és mint ha a fiatalok a munkával kapcsolatos elképzelései valamelyest optimistábbak lennének.

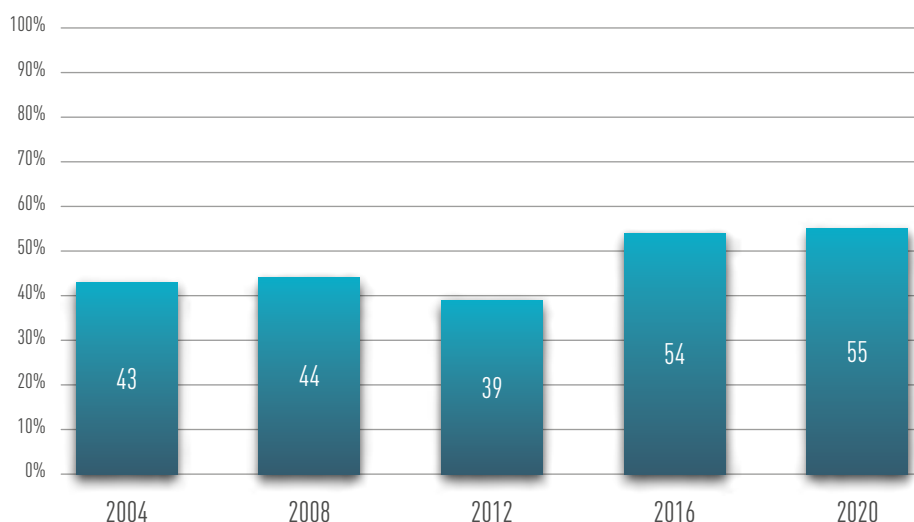
MUNKAVÉGZÉS ÉS KÖRÜLMÉNYEI

A 15–29 éves fiatalok 62 százaléka már végzett olyan munkát életében valaha, amiért pénzt kapott (2016-ban 64 százalék), ez a munka világával való találkozás. Ha arra vagyunk kíváncsiak, hogy jelen esetben mennyien keresnek pénzt, végeznek munkát, akkor ennél alacsonyabb arányt kapunk természetesen: **2020-ban a 15–29 éves fiatalok több mint fele – 55 százaléka – végez kereső tevékenységet akár fő, akár melléktevékenységként.** Ez az arány tulajdonképpen megegyezik a 2016-ban mért aránnyal és jóval magasabb, mint azt a kutatássorozat korábbi hullámaiban tapasztaltuk. Természetesen a foglalkoztatás jogi környezetéből adódóan avagy ezzel szinkronban a vizsgált három korcsoport szerint

13. ábra | Dolgozók

Ön jelenleg (főtevékenységét tekintve vagy melléktevékenységként) dolgozik?

N2000, N2004, N2008, N2012, N2016, N2020=8000; százalékos megoszlás

nagy különbségeket találunk az aktivitásban is: a legfiatalabbak esetében a dolgozók aránya 12 százalék, a 20–24 évesek között 61 százalék, a 25–29 évesek között pedig 86 százalék.

Ha azt firtatjuk, hogy a kereső tevékenység főállás avagy mellékállás, avagy rugalmas-e a munkaidő, akkor azt tapasztaljuk, hogy a **15–29 évesek között a dolgozók döntő többsége – 86 százalékuk – teljes munkaidőben dolgozik, főállásként; továbbá 79 százalékuk kötött (nem rugalmas) munkarendben dolgozik.**

Világvárvány és „home office”, azaz inkább „távoli munkavégzés” ellenére **a munkát végző fiatalok háromnegyede (76 százalék) a munkáltató telephelyén dolgozik, a dolgozó fiatalok mindösszesen 9 százaléka választotta azt, hogy a munkavégzésének fő helyszíne az otthona.**

A 15–29 éves fiatalok töredékének (3 százalék) van már külföldi munkatapasztalata, kicsivel kevesebb, mint felük (44 százalék) olyan beosztásban dolgozott, amely a végzettségénél alacsonyabb.

MUNKANÉLKÜLISÉG

A foglalkoztatottság megítélésének másik oldala a munkanélküliség kérdése, azok vizsgálata, akik jelenleg nem dolgoznak, de el szeretnének helyezkedni.

Az elhelyezkedési szándék valódi indikátora a munkakeresők aránya: **2020-ban a 15-29 éves korosztály 6 százaléka nyilat-**

kozott úgy, hogy munkát keres jelen pillanatban is.

Összességében a vizsgált korosztályban **a fiatalok kevesebb, mint ötöde (19 százaléka) volt már valaha munkanélküli.**

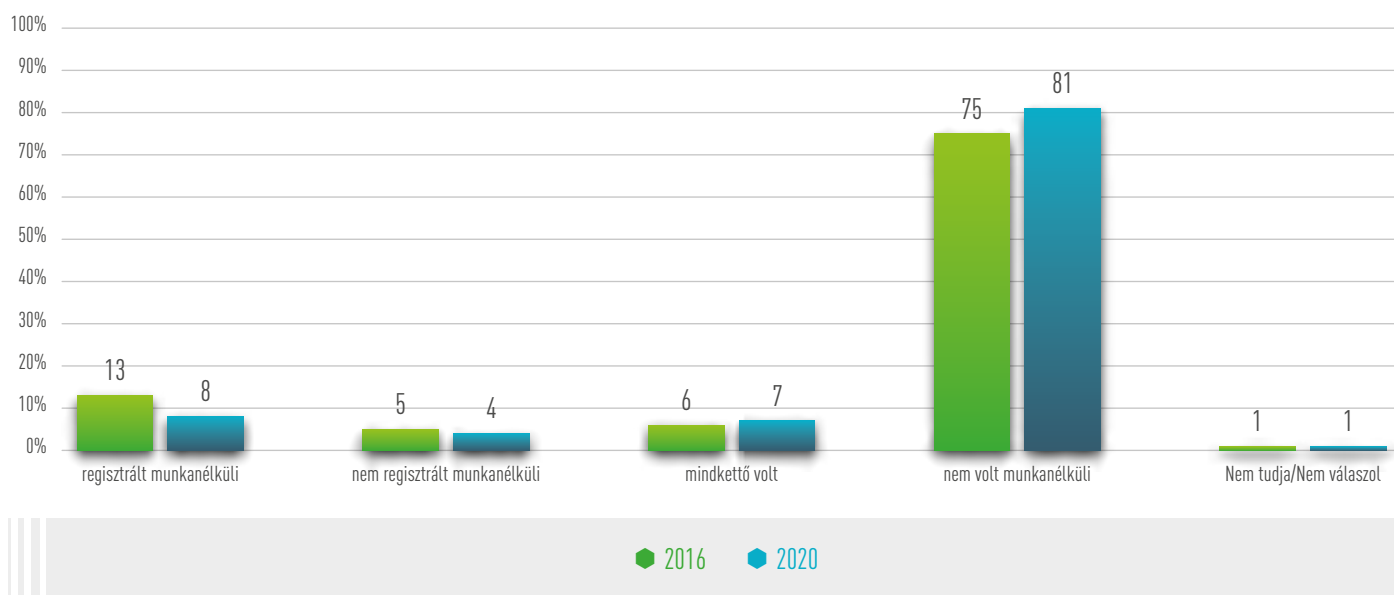
Ez némi javulásnak mondható a 2016-ban mért adatokhoz képest, amikor is a 15-29 éves korosztály negyede (25 százalék) számolt be ugyanerről.

A csökkenés jól látható módon leginkább a regisztrált munkanélküliek számában mutatható ki. A munkanélküliség megtagasztalása mellett fontos a leghosszabb, munka nélkül eltöltött időszak hossza. Ez átlagosan 6 hónap volt, de a fiatalok 46 százaléka csak legfeljebb 3 hónapos munkanélküli időszakról számolt be.

14. ábra | Munkanélküliség

Volt – e eddigi élete során bármikor...?

N2016, N2020=8000 százalékos megoszlás

A MUNKAHELY BIZTONSÁGÁNAK MEGÍTÉLÉSE

Nagyon fontos elégedettségi faktor lehet az életkörülményekkel kapcsolatban az, hogy mennyire érzik biztonságosnak a jelenlegi állásukat a fiatalok, és ezzel kapcsolatban viszonylag bizakodónak mondhatók.

A megkérdezettek több mint

fele (55 százaléka) biztosnak vagy teljesen biztosnak érzi az állását, munkáját, mindösszesen negyedük esetében mondható el, hogy (egyáltalán) nem érzik biztonságosnak a munkájukat.

A munka biztonságának egy másik vetülete az, hogy a fiatalok egy hasonló pozícióban való elhelyezkedés esélyeit mennyire látják megvalósíthatónak, amely a karriertervek korlátja is lehet. Az eredmények alapján 39

százalékuk könnyen vagy nagyon könnyen hasonló pozícióba tudna váltani, 17 százalékuk pedig úgy érzi, hogy nehezen tudna másik cégnél hasonló pozícióban elhelyezkedni.

A dolgozó fiatalok **8 százaléka tervezi, hogy két éven belül munkahelyet vált,** ennek két legfontosabb oka **a fizetéssel való elégedetlenség (49 százalék) illetve az előrelépési lehetőségek hiánya (18 százalék).**

A MUNKÁBA ÁLLÁS ÉS ELHELYEZKEDÉS PERCEPCIÓJA ÉS TERVEI

Fontos kérdés az életkilátások szempontjából, hogy hogyan értékelik a fiatalok a saját, majdani végzettség megszerzése utáni elhelyezkedési lehetőségeket, ez alapvetően befolyásolhatja más fontos életterveiket is. Ebből a szempontból látható a percepcióban némi javulás 2016-hoz képest: 2016-ban pedig a fiatalok ötöde – 20 százaléka – érezte kedvezőnek, 2020-ban

pedig már **a fiatalok negyede (26 százaléka) érzte kedvezőnek vagy nagyon kedvezőnek az elhelyezkedési esélyeit.** Ezzel szinkronban 2016-ban a fiatalok 42 százaléka, 2020-ban pedig már csak 30 százaléka érezte úgy, hogy az elhelyezkedési esélyei (nagyon) kedvezőtlenek.

A munkába állási percepció másik fontos indikátora az ideális, elvárt fizetés összege. Ez az összeg az elmúlt 4 évben meglehetősen nagy növekedést mutatott: 2016-ban hozzávetőlegesen nettó 243.000 Ft volt, 2020-ban pedig már 348.000 Ft-ra nőtt.

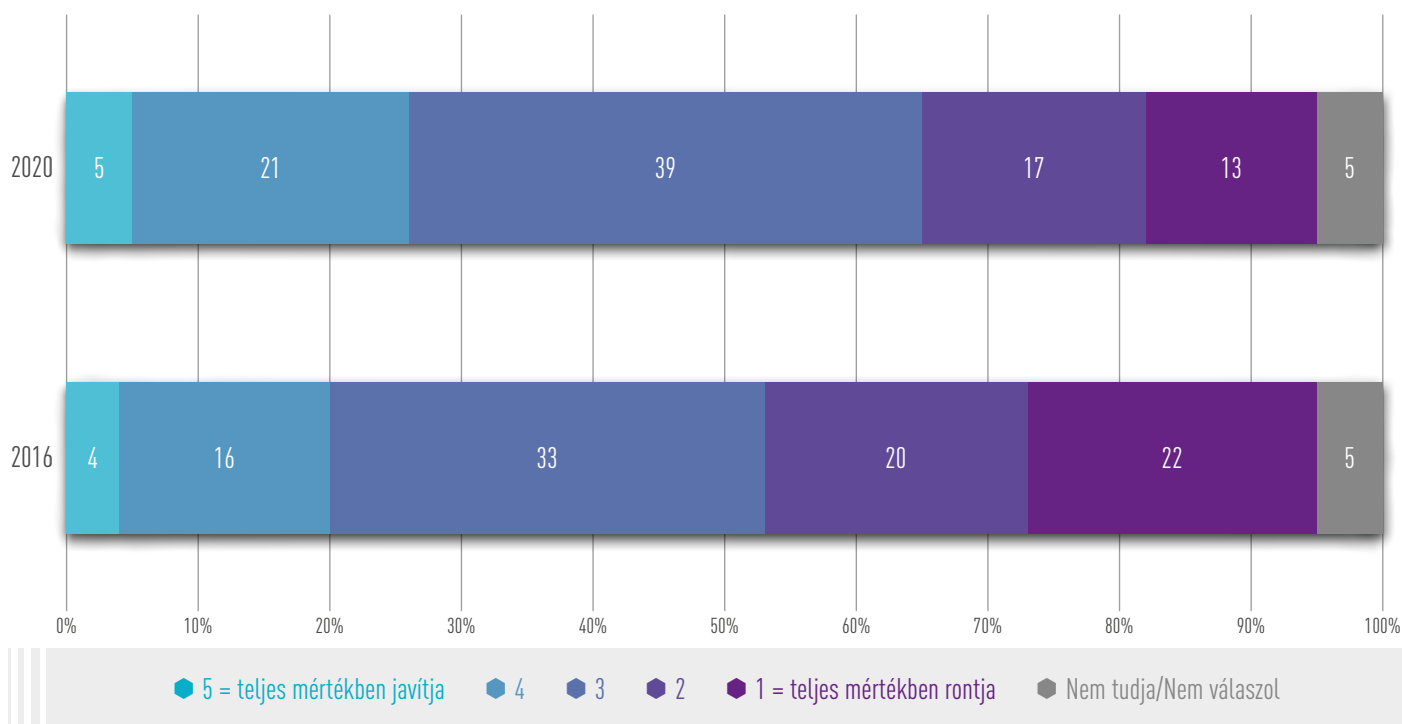
Napjainkra jellemző, hogy a felgyorsuló technikai fejlődés és

a globális gazdasági és társadalmi folyamat eredményeképpen nagyon nehéz még akár elképzelni is, hogy milyen körülmények között, milyen formában lehet majd a mai fiataloknak munkát végezni. **A jövőbeli – néhány éven belüli – munkájukban a legtöbben alkalmazottként látják magukat (76 százaléka), 61 százaléka úgy látja, hogy a jövőben lényegesen jobb anyagi helyzetben lesz, több, mint felük valószínűsíti, hogy a piaci szférában fog dolgozni. Összesen a 15–29 évesek 19 százaléka gondolja úgy, hogy pár éven belül vállalkozást fog alapítani.**

15. ábra | Elhelyezkedési lehetőségek a megszerzett végzettséggel

Tapasztalatai szerint milyenek most az elhelyezkedési lehetőségek az Ön lakóhelyén azzal a végzettséggel és szakképzettséggel, amellyel Ön rendelkezik / amilyen végzettséggel Ön iskolai befejezése után rendelkezni fog? Kérem, hogy egy egytől ötig terjedő skála segítségével válaszoljon, ahol az 1-es azt jelenti, hogy nagyon kedvezőtlenek, míg az 5-ös azt, hogy nagyon kedvezőek.

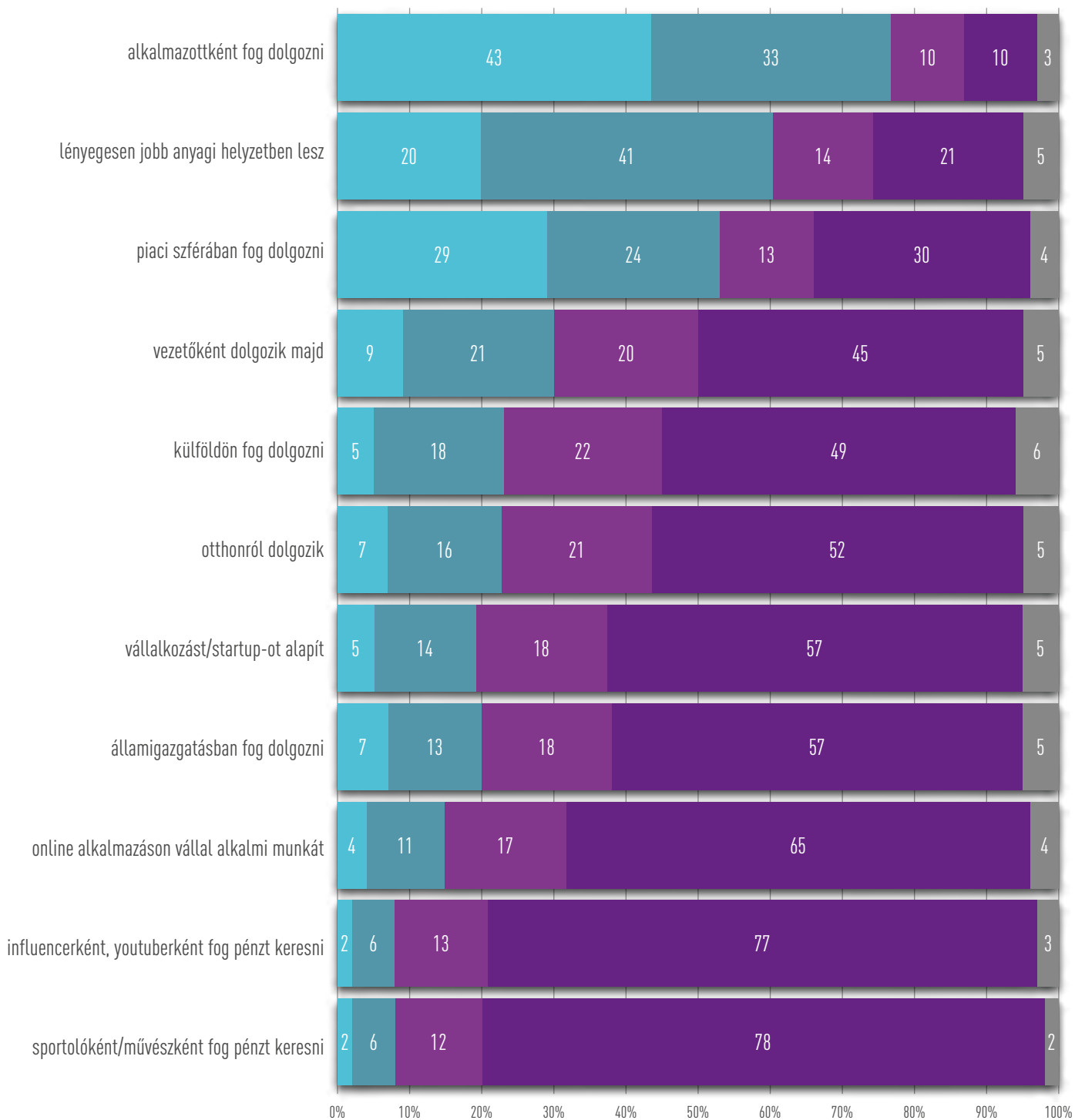
N2016, N2020=8000; százalékos megoszlás

16. ábra | Jövőbeli munka és anyagi helyzet

Kérdés: Hogyan látja Ön, inkább valószínű vagy inkább nem valószínű, hogy néhány éven belül...?

N2020=8000; százalékos megoszlás

■ Nagyon valószínű
 ■ Inkább valószínű
 ■ Inkább nem valószínű
 ■ Egyáltalán nem valószínű
 ■ Nem tudja/Nem válaszol

KÜLFÖLDI TANULÁSI ÉS MUNKAVÉGZÉSI TERVEK

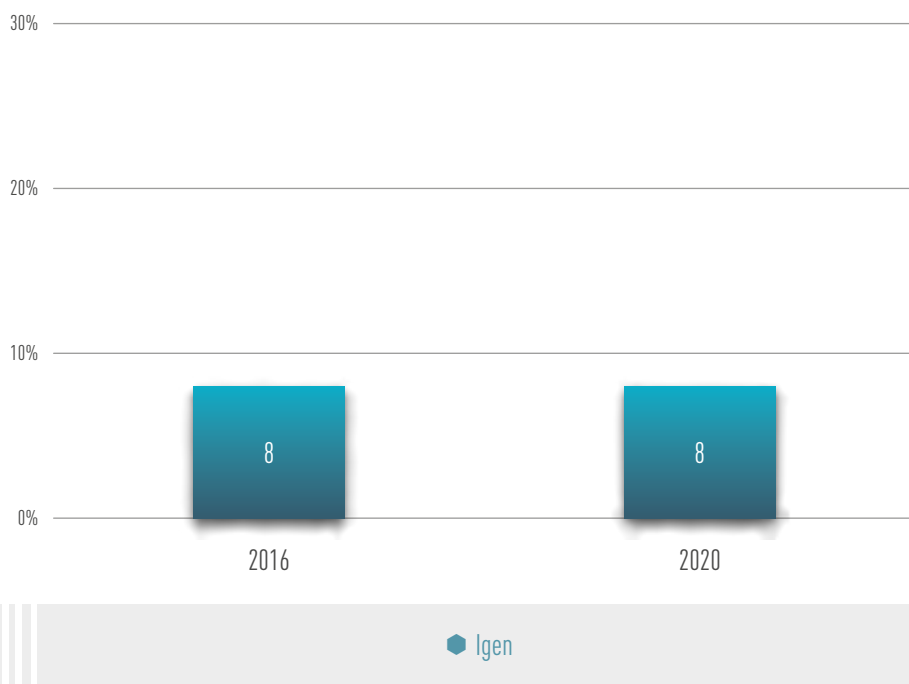
„A magyarországi fiatalok kétharmada kizárólag Magyarországon képzeli el a jövőjét” – állapítottuk meg a nagymintás ifjúságkutatás 2016-os gyorsjelentésében. A külföldi tervek a korábbi (2012-es) adatokhoz viszonyítva nagyrészt változatlanok maradtak 2016-ban. Részletezve a külföldi terveket a **2020-as eredmények egyes mobilitási célok esetében stagnálást, mások esetében kifejezett csökkenést mutatnak.**

A rövidtávú külföldi tanulással kapcsolatban nem tapasztalható elmozdulás a korosztályban: **2016-ban és 2020-ban minden 12. fiatal (8 százalék) tervezi, hogy egy pár hétre vagy pár hónapra külföldre megy tanulni.**

A külföldi munkavállalás esetében megkülönböztettük a rövidebb időtartamú – pár hetes/hónapos és ingázással érintett – terveket, illetve azokat az elképzeléseket, amelyeket hosszabb távra – évekre és letelepedéssel – terveznek. **A rövidtávú külföldi munkavégzésre irányuló tervek esetében nem láttunk elmozdulást a négy évvel ezelőtti vizsgálathoz képest: a 15–29 éves korcsoport 18 százaléka számolt be ilyen jellegű tervekről.** Valamelyest nagyobb arányban terveznek rövid távú külföldi

17. ábra | Külföldi tanulási tervek

Tervezi-e, hogy egy pár hétre, vagy hónapra külföldre menjen tanulni?
N2016,N2020=8000; százalékos megoszlás

munkavállalást a 15–19 évesek, a városokban élők, ugyanakkor a budapestiek körében csak 11 százalék az ilyen jellegű tervvel rendelkezők aránya.

Ha a hosszútávú külföldi munkavégzésére vonatkozó tervek meglétének arányát vizsgáljuk, akkor elég jelentős csökkenést láthatunk a fiatalok között.

2016-ban a korosztály 27 százaléka tervezett, 2020-ban pedig 21 százalék gondolkodott pár éves külföldi munkavállalásban. Hasonlóképpen a rövid távú munkavállalási tervek esetében, itt is azt tapasztaljuk, hogy a fiatalabbak és a városokban élők nyitottabbak ebben az irányban.

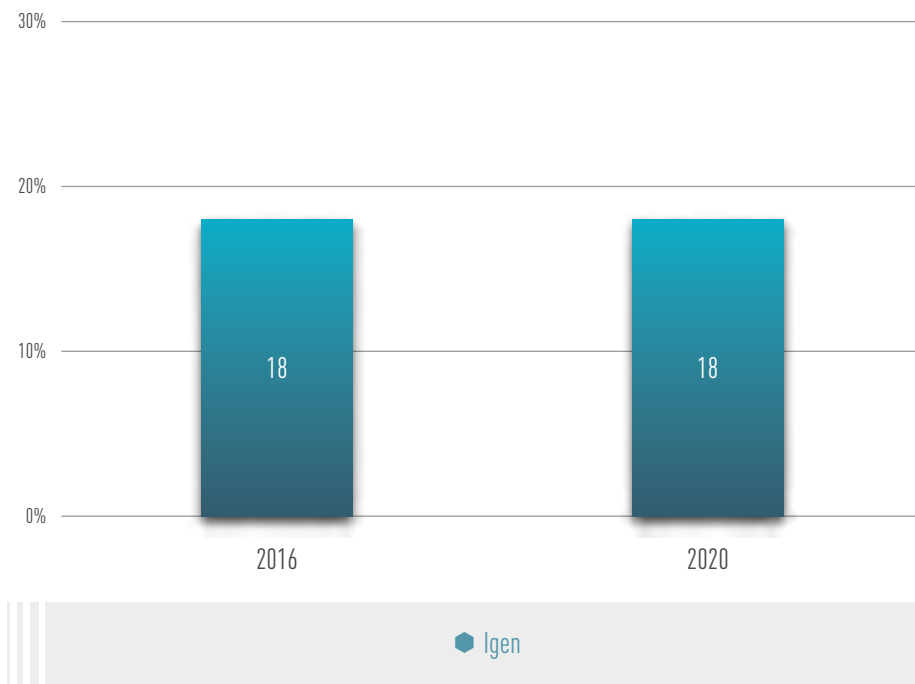
A külföldi kivándorlási szándékot nem csak a munka és a tanulás kapcsán tapasztalható tervekkel mértük, hanem önállóan is feltettük azt a kérdést: tervezi-e, hogy külföldön fog élni. A kérdésre adott válaszok alapján megállapítható, hogy az országhatárokon túli élet lehetősége kevésbé vonzó 2020-ban, mint négy évvel korábban: **míg 2016-ban a 15–29 évesek közül minden hetedik, 2020-ban csak minden kilencedik tervezte azt, hogy külföldön fog élni.**

A kivándorlási terveket tekintve öröndetes változás, hogy 2016-hoz képest, amikor a fiatalok 15 százaléka tervezte, hogy külföldön fog élni, addig 2020-ban csak 11 százalékuk tervezi ezt.

18. ábra | Rövid távú külföldi munkavállalási tervek

Tervezi-e, hogy egy pár hétre, vagy hónapra külföldre megy dolgozni (ingázni is)?

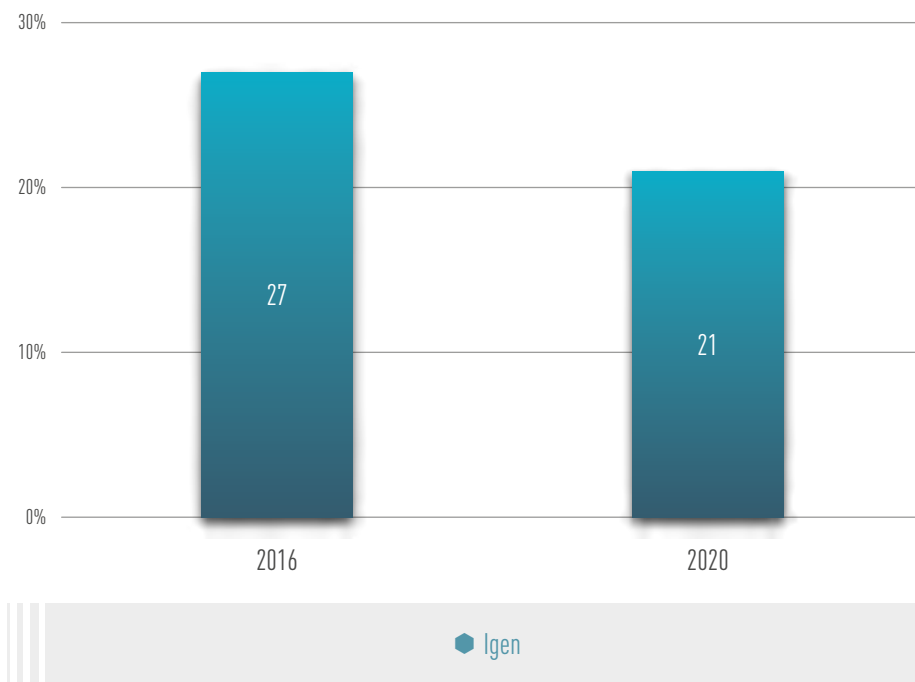
N2016, N2020=8000; százalékos megoszlás

19. ábra | Hosszútávú külföldi tanulási tervek

Tervezi-e, hogy egy pár évre külföldre megy dolgozni?

N2016, N2020=8000; százalékos megoszlás

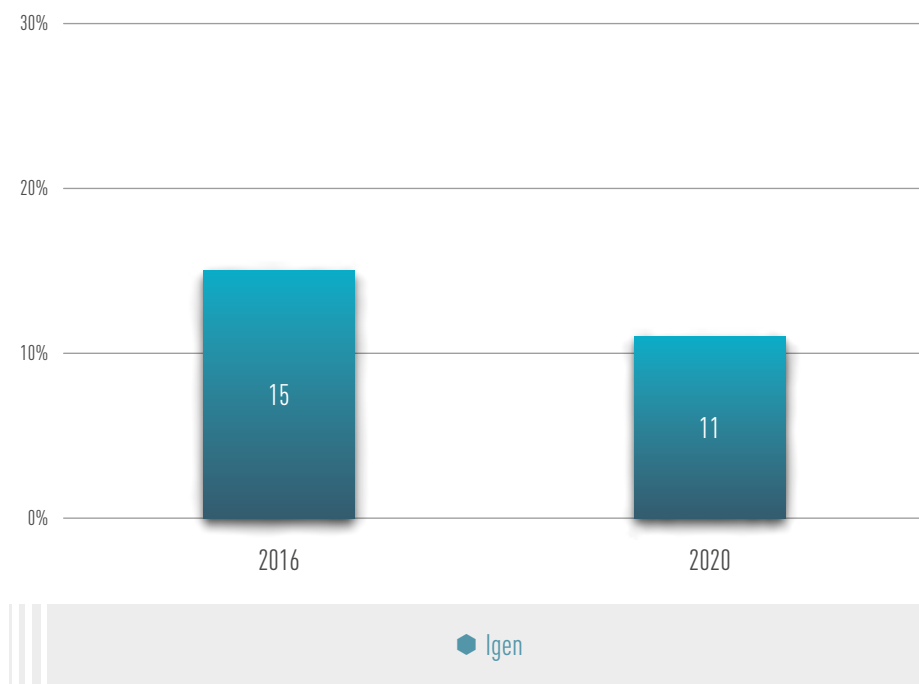
A külföldi tervek visszaszorulásának összetett okai lehetnek, hipotézisként megfogalmazható a szubjektív anyagi helyzet javulása és a jövőkép változása, de minden bizonnyal a koronavírus-járvány is hatást gyakorolt a tervekre és a lehetőségekre egyaránt.

A kivándorlást tervezők közül a külföld vonzereje leginkább az anyagiakban, azaz a jobb megélhetési lehetőségekben ölt testet (44 százalék jelölte meg), közel negyedük (26 százalék) az itthoni lehetőségek hiányával, 24 százalékuk családi okkal (is) magyarázta a hosszabb-rövidebb ideig tartó külföldön élési tervek lehetséges okait.

Fontos kérdés, hogy az imént ismertetett migrációs szándékok milyen mértékben realizálódnak, valósulnak meg ténylegesen. A külföldi lehetőségek iránt nyitottak kétharmada (66 százalék) még csak fontolgatja, további ötöde (21 százalék) komolyan foglalkozik a gondolattal, míg egytizedük meghozta a döntést vagy már tett is lépéseket a költséssel kapcsolatban.

Azokat, akik nem szeretnének külföldre menni, megkérdeztük, hogy milyen tényezők tartják vissza az ország elhagyásától. Az itthon tartó erők között a család szerepel az első helyen (31 százalék adta meg válaszként), illetve az itthoni boldogulásba vetett hit (26 százalék jelölte meg).

20. ábra | Kivándorlási tervek
Tervezi-e, hogy külföldön fog élni?
N2016, N2020=8000; százalékos megoszlás

KÉP: JESH00TS.COM • UNSPLASH

KÉP: VIKTOR KERI • UNSPLASH

ÉLETMÓD

Szabadidős tevékenységek; Kultúra; Sportolási és egészség; Kockázati magatartások

A szabadidős elfoglaltságokban a családdal és a barátokkal töltött tevékenységek váltak hangsúlyossá, mindamellett jelentős szerepük van a képernyős tevékenységeknek, míg a kulturális terek látogatottsága tovább csökkent. A fiatalok általában elégedettek a közérzetükkel, edzettségi és egészségi állapotukkal, külsejükkel. Csökkent körökben a kockázati magatartások előfordulása, elsősorban a dohányzás szorult vissza. A 2004-es csúcshoz viszonyítva közel felére esett a napi dohányzók aránya.

SZABADIDŐS TEVÉKENYSÉGEK

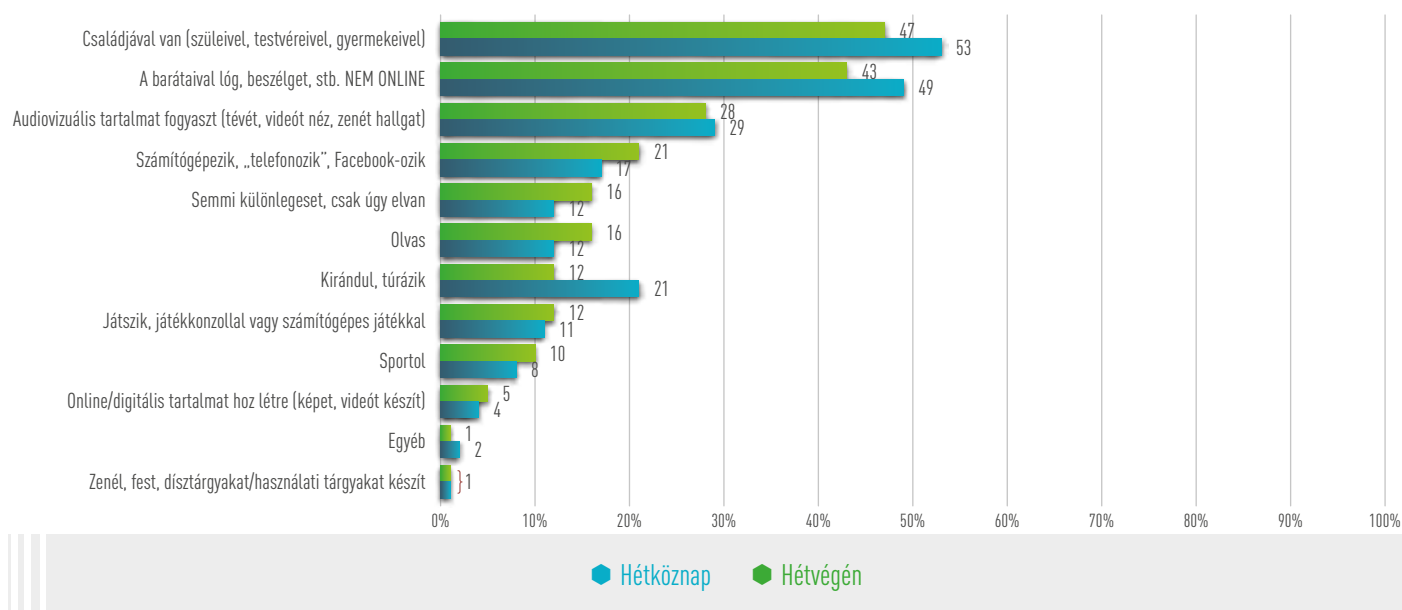
A 2020-as nagymintás ifjúságot kutatás adatai alapján a fiatalok hétköznapjait és hétvégéit jellemzően a kötött elfoglaltságok töltik ki. A hétköznapokon a munka, tanulás, háztartási és ház körüli munkák elvégzése után átlagosan 4 óra, míg a hétvégi napokon átlagosan 6 óra szabadideje marad a fiataloknak. A szabadidő eltöltése elsősorban a családhoz és barátokhoz kötődik, minden második megkérdezett fiatal említette,

hogy a szabadidejében **családjával, barátaival** van együtt. A fiúk/férfiak és a fiatalabb korosztályba tartozók esetében a barátokkal töltött szabadidő jelentősebb, míg a lányok/nők és az idősebb korcsoportokba tartozók esetében a családdal töltött szabadidő a domináns. A 15–29 évesek szabadidő eltöltésében **meghatározó szerepet kapnak a „képernyős”** (tévé, számítógép, okostelefon) **tevékenységek**. A képernyős tevékenységeket összesítve hasonló mértékű időráfordítást figyelhetünk meg, mint a család és a barátok esetében.

21. ábra | Szabadidős tevékenységek

Mit csinál leggyakrabban a szabadidejében hétköznapokon/hétvégeken?

N2020=2000, több válasz lehetséges, a kérdésre választ adók százalékában

A településtípus befolyásoló hatással bír a szabadidős tevékenységekben, a kisebb településeken élők körében a barátok és a család, míg a fővárosban az online tevékenységek vagy éppen a kirándulás, túrázás szerepe jelentősebb. A szabadidő-eltöltés nemek szerint is strukturálódik: **a fiúk/férfiak számítógépes játékkal játszanak, a lányok/nők könyvet olvasnak** nagyjából kétszer akkora arányban, mint a másik nem.

A fiatalok szabadidős tevékenységszerkezetét megvizsgálva elsősorban rekreációs tevékenységeket találunk, az aktivitást feltételező tevékenységek a fiatalok kisebb részét jellemzik. Érdekes azonban megemlíteni, hogy **megkérdezettek tizede sportolással (is) tölti a szabadidejét. A fiatalok bő tizede**

hétvégén és hét közben is „csak úgy elvan”.

A korábbi adatokkal összehasonlítva jelentős különbségeket találunk az egyes szabadidős tevékenységek említésének mértékében, amelyek jórészt a kérdés átalakításából következnek. Az egyes tevékenységek erőssorrendje is némileg változott, ami elsősorban nem a módszertani okokra vezethető vissza, **felértékelődtek a szabadban végzett tevékenységek**, így a kirándulás és túrázás, illetve a személyes formában, közösségben töltött szabadidő. Nyilvánvalónak tűnik, hogy a járványügyi korlátozások hatásai megmutatkoznak a szabadidős elfoglaltságokban is és ösztönözhetik a szabadban eltöltött idő növekedését, illetve a személyes találkozások értékét. Mindez nem mond ellent

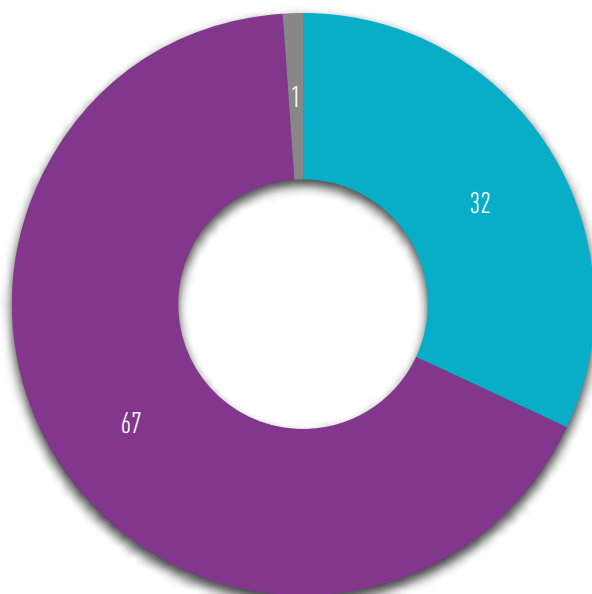
annak, hogy a fiatalok a digitális világban léteznek. A 2020-as felmérés eredményei alapján a fiatalok jelentős problémának tekintik a baráti társaságok, közösségek hiányát. A megkérdezettek közel harmadának van olyan baráti köre, amellyel kizárólag online tartja a kapcsolatot. Felülreprezentáltak az ilyen baráti körrel rendelkezők között a diplomások, a nagyobb városokban élők.

A fiatalok töredéke állította csupán, hogy egyetlen barátja sincs, akivel gyakran van együtt szabadidejében, **átlagosan három-négy ilyen barátot tudnak felsorolni a kérdezettek.** Jellemző, hogy a fiúk/férfiak több barátról számolnak be, mint a lányok/nők, jellemző továbbá, hogy az életkor növekedésével csökken a barátok száma.

22. ábra | Online baráti kör a szabadidő eltöltéséhez

Van-e olyan baráti köre, társasága, amellyel kizárólag az online térben tartja a kapcsolatot?

N2020=8000; százalékos megoszlás

■ Van
 ■ Nincs
 ■ Nem tudja/Nem válaszol

KULTÚRA

A 2020-as év nem kedvezett a hagyományos kulturális színtereknek, amelyeket a nagymintás ifjúságkutatás általános tapasztalata szerint amúgy is egyre kevésbé látogatnak a fiatalok.

A megkérdezett fiatalok között – a korábbi felmérések eredményéhez hasonlóan – szép számmal találunk olyanokat, akik teljesen **távol maradnak a kulturális intézményektől**.

Legkevesebben az elitkultúrához tartozó színtereket látogatják. Korosztálytól függetlenül meghaladja a 80 százalékat az operát, komolyzenei koncerteket soha nem látogatók aránya.

A kulturális javak fogyasztásában korábban **jelentős különbségeket láthattunk a társadalmi-gazdasági jellemzők szerint**. Általában elmondhattuk, hogy míg a budapestiek élen jártak a magas kulturális értéket képviselő fogyasztásban (pl. színház, hangverseny, könyvtár, múzeum,

kiállítás), addig a községekben lakó 15–29 évesek művelődési házakba, diszkókba, bálókba, mulatságokra jártak. A 2020-as adatok erős visszaesést jeleznek a fogyasztásban, amelyhez minden bizonnyal a koronavírus-járvány is hozzájárult.

A kulturális helyszínek mellett a közösségi élet helyszíneinek látogatását is vizsgáltuk, ahol a fiatalok – elsősorban a személyes együttlét reményében – találkoznak, beszélgetnek (pl.: kocsmá, kávéház). Leggyakrabban ezeket a helyszíneket látogatják a 15–29 évesek, a járványhelyzet ellenére³ közel tizedük (7 százalék) hetente megfordul ilyen helyeken, ami 2016-hoz képest alig csökkent. 2020-ban a kérdések között szerepeltettük a **konditermeket, fitneszklubokat** is, amelyeket **a megkérdezettek bő tizede legalább hetente látogat**. A testedzés mellett az e-sport helyszínek látogatása is népszerűnek mondható, a megkérdezettek 5 százaléka leg-

alább hetente jár ilyen helyen. Az egyes helyszínek látogatási adataiból kiolvasható, hogy amiképpen az elitkultúra színterei, úgy a fitness- és e-sport központok világa is egy-egy szűkebb csoport intenzívebb részvételét élvezzi, akik egyaránt az elit, illetve az anyagi javakkal jobban ellátott középosztály tagjai közül kerülnek ki.

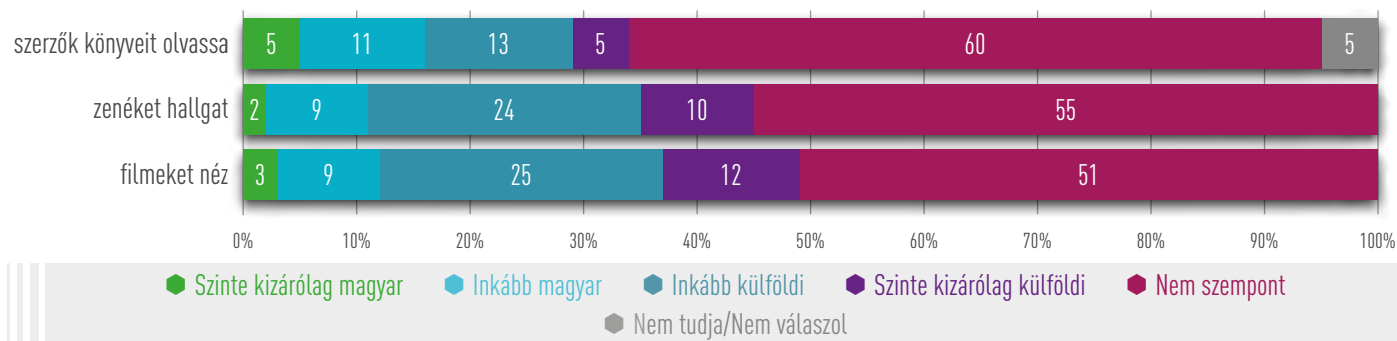
A kultúrafogyasztásra vonatkozóan vizsgáltuk a fogyasztók preferenciáit is. Általánosságban elmondható, hogy a magyarországi fiatalok többsége nem a magyar vs. külföldi eredete alapján választja ki azokat a tartalmakat, amelyeket fogyaszt. Azok között a 15–29 évesek között, ahol a mű származása szempont a választás során **inkább a külföldi könyvek, zenék és filmek népszerűek**. A könyvek esetében nem olyan éles a külföldi alkotások dominanciája, azonban a zenék és különösen a filmek esetében háromszorosa a külföldit preferáló aránya.

23. ábra | Magyar kultúra fogyasztása

Ön inkább magyar vagy inkább külföldi...?

(A határon túli vagy külföldi magyar alkotók és tartalmak is magyarnak számítanak!)

N2020=2000; százalékos megoszlás

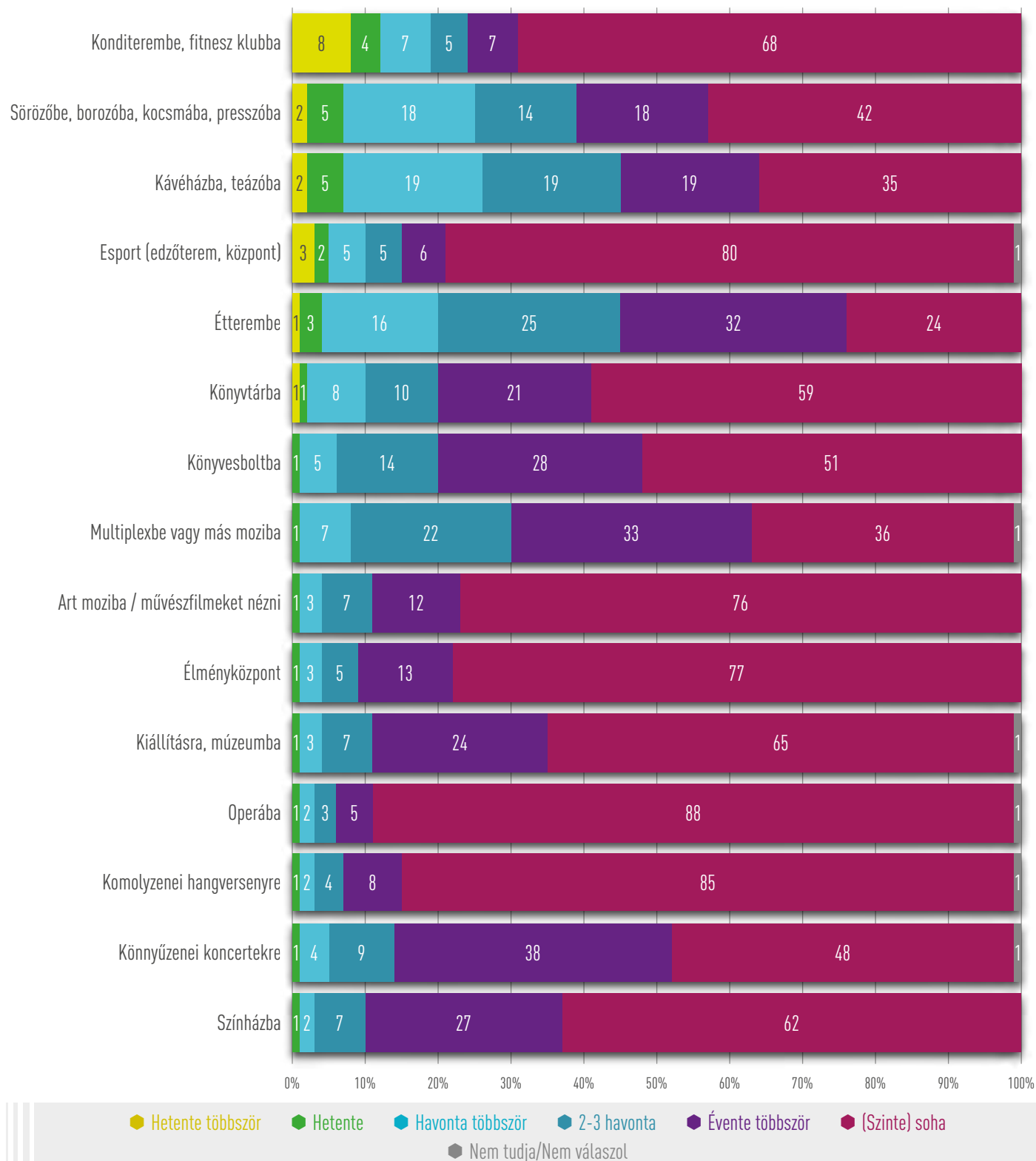

3 2020. november 10-től az éttermek, vendéglátóhelyek vendéget nem fogadhatnak, vendégnek ott csak az étel elvitele céljából lehet tartózkodni. Este 8 óra és reggel 5 óra között kijárási tilalom lépett életbe. A szabadidős létesítmények használata tilos, beleértve különösen a fitnesztermeket, fedett uszodákat, múzeumokat, könyvtárakat, mozikat és állatkerteket, korcsolyapályákat.

24. ábra | Kulturális terek látogatottsága

Milyen gyakran jár a következő helyekre?

N2020=2000; százalékos megoszlás

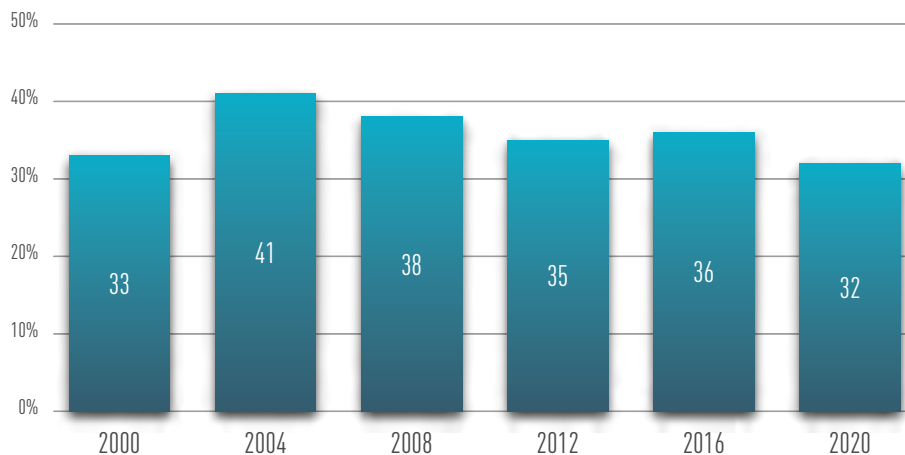
SPORTOLÁS ÉS EGÉSZSÉG

A sportolási szokásokat tekintve a korábbi adatokhoz képest csökkenést regisztrálhatunk. **2020-ban a fiatalok szűk harmada (32 százalék) végzett rendszeres testmozgást** 2016-ban a megkérdezettek 36 százaléka válaszolta azt, hogy a kötelező testnevelésórán kívül is sportol. Az elmúlt 20 év trendjeit figyelve elmondható, hogy a sportoló fiatalok aránya változó, a 2004-es csúcst követően inkább csökkenő tendenciát mutat, amely 2020-ban az ezredfordulón tapasztalt mértékhez képest is csekélyebb értéket mutat.

Fontos ugyanakkor felhívni arra a figyelmet, hogy a sportolási lehetőségeket jelentősen befolyásolhatta a járvány, ezért magabiztosan nem állítható, hogy tovább csökkent a fiatalok sportolási vágya. Fentebb láthattuk, hogy minden tizedik fiatal állította, hogy a sportolási szokásaira is hatással volt a járvány és akik változásról számoltak be nagyrészt negatív hatást éreztek. A jelenleg nem sportolók mindösszesen 4 százaléka számolt be arról, hogy a járvány hatással volt a sportolási szokásaira és közel háromnegyedük tapasztalt negatív hatást, vélhetően ők felhagytak a sportolással. Amennyiben a járványhelyzet lehetséges hatását ezen kérdések mentén igyekszünk kiküszöbölni valószínűleg a 2016-os adathoz nagyon közeli értéket kapnánk, ezért inkább amellet érvelünk, hogy **ez a**

25. ábra | Rendszeres testmozgás végzése
Végez-e rendszeresen testmozgást, sportol-e (a kötelező testnevelési órán kívül)?

N2000, N2004, N2008, N2012, N2016, N2020=8000; százalékos megoszlás

csökkenés inkább a járványnak köszönhető és nem a fiatalok sportolási kedve csökkent.

A korábbi megállapításokhoz hasonlóan a 2020-as adatok alapján is elmondhatjuk, hogy rendszeres testmozgást végzők között felülreprezentáltak a fiúk/férfiak (35 százalék), a lányok/nők lényegesen kisebb arányban sportolnak (28 százalék). Korcsoportok szerint vizsgálódva megállapíthatjuk, hogy **minél fiatalabbakat nézünk, annál magasabb a rendszeres testmozgást végzők aránya**. Iskolai végzettség szerint a végzettség emelkedésével a rendszeres testmozgást végzők aránya is emelkedik, amely alól kivételt képeznek a legfeljebb általános iskolát végzettek. A diplomások közel fele (47 százalék) sportol szemben a középfokú végzettségűek szűk harmadával (31 százalék), illetve a szakmunkás végzettséggel rendelkezők szűk ötödével (18 százalék). A legfeljebb általános iskolát végzettek

háromtizede (33 százalék) végez rendszeres testmozgást. **A 15–29 éves magyarországi fiatalok 4 százaléka sportol versenyszerűen**, 2000-ben ez az arány még 17 százalék volt.

A testmozgás motivációi között az edzettség és az egészség elérése, valamint fenntartása dominál, a rendszeresen sportoló fiatalok többsége számára fontos szempontot jelentenek ezek. A 2016-os adatokhoz képest a testmozgás motivációit tekintve jelentősen kevesebb sportoló fiatal tekinti örömforrásnak a testmozgást (22 vs. 62 százalék) vagy gondolja azt, hogy a jó fizikai megjelenést szolgálja (25 vs. 58 százalék). Míg 2016-ban minden ötödik rendszeres testmozgást végző fiatal kifejezetten fogyni kívánt, addig 2020-ban ez már csupán bő tizedükre igaz (11 vs. 21 százalék). A sport, mint társasági esemény is ösztönzőleg hat a fiatalok ötödére (22 százalék).

Az egészséggel és fizikai megjelenéssel kapcsolatos elégedettség enyhe csökkenését regisztrálhatjuk a 2020-as adatok alapján a négy évvel korábbihoz képest.

A 15–29 éves magyarországi fiatalok közel háromnegyede volt elégedett az egészséggel, közérzetével csakúgy, mint 2008-ban és 2012-ben. A fiatalok fele (50 százalék) volt elégedett az edzettségével 2008-ban és 57 százalék 2020-ban hasonlóan 2016-hoz. Külsejével a fiatalok szintén fele (51 százalék) volt elégedett 2008-ban, ami 2020-ban 63 százalékra növekedett.

Jellemző, hogy mind az egészséggel, mind a fizikai megjelenéssel kapcsolatos elégedettség

magasabb a fiúk/férfiak körében és minél fiatalabb korcsoportokban vizsgálódunk, annál magasabb az elégedettek aránya. A szubjektív gazdasági helyzet is jelentős különbséget mutat az elégedettségben, a jobb anyagi helyzetben lévők általában elégedettebbek az egészségükkel és a fizikai megjelenésükkel is.

2012 óta a nagymintás ifjúságkutatás kiterjed az élvezeti cikkek és egyes élelmiszerek fogyasztásának gyakoriságára is. A négy éve is vizsgált vízfogyasztási szokások tekintetében a csapvíz mellé emelkedett a vizsgált korcsoportban az ásványvízfogyasztás. 2016-ban is azt tapasztalhattuk, hogy a négy évvel korábbi (2012-es) ered-

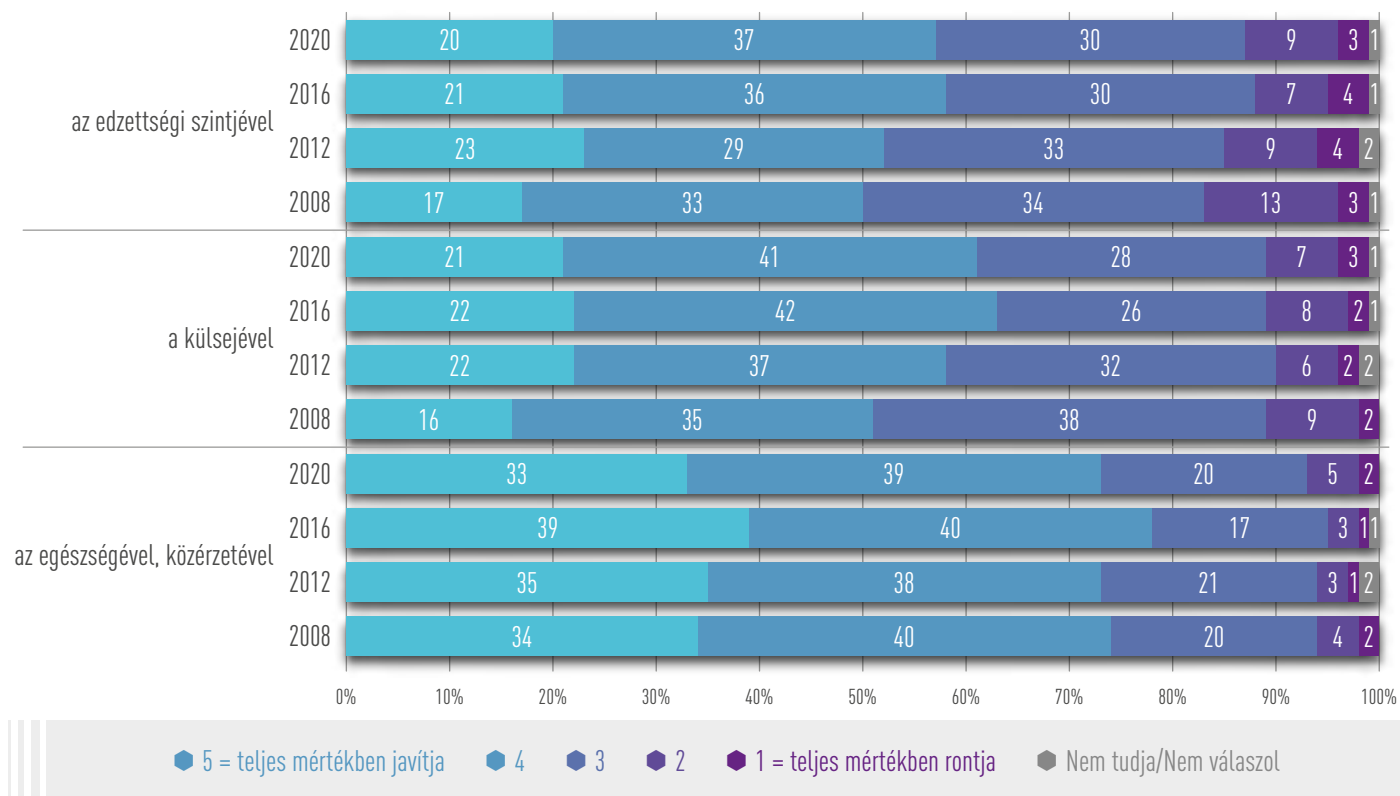
ményekhez képest magasabb arányban számoltak be a fiatalok különböző élvezeti cikkek napi fogyasztásáról. 2020-ban kismértékben, de tovább **növekedett a kávé és a cukrozott üdítőitalok fogyasztása és növekedés figyelhető meg az energi-aitalok esetében is.**

A 15–29 évesek 38 százaléka naponta fogyaszt zöldséget vagy gyümölcsöt. Jelentősen növekedett a legalább naponta egyszer húst fogyasztó fiatalok aránya, akárcsak a vitaminkészítményt naponta fogyasztók aránya. Növekedett, de nem ilyen jelentős mértékben azok aránya, akik napi rendszerességgel fogyasztanak táplálékkiegészítőket vagy gyógyszereket.

26. ábra | Testkép

Mennyire elégedett Ön... ?

N2008, N2012=8000; N2016, N2020=2000; százalékos megoszlás

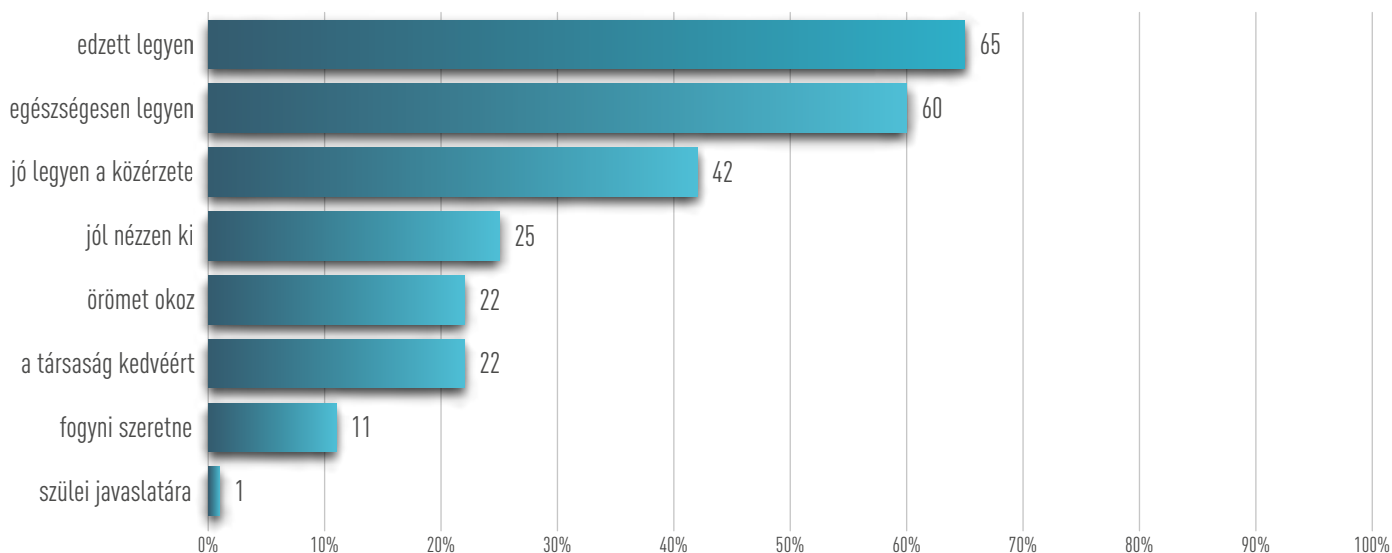

27. ábra | A Rendszeres sportolás okai

Miért sportol Ön rendszeresen?

N2020=660/2000, a testmozgást végzők, százalékos megoszlás

4. táblázat | Étél- és ital fogyasztás

Milyen gyakran fogyasztja Ön az alábbiakat?

N2012, N2016, N2020=2000; százalékos megoszlás az összes válaszadó körében

	2012		2016		2020	
	legalább naponta egyszer	soha	legalább naponta egyszer	soha	legalább naponta egyszer	soha
csapvíz	58%	10%	63%	10%	64%	9%
ásványvíz	46%	7%	60%	6%	63%	5%
kávé	41%	27%	58%	22%	59%	19%
tej	23%	9%	43%	4%	44%	5%
cukrozott üdítőital	9%	11%	23%	11%	26%	8%
energiaital	3%	43%	10%	33%	13%	32%
nyers zöldség vagy gyümölcs	-	-	38%	2%	38%	4%
bármilyen gyógyszer	-	-	9%	37%	9%	35%
hús	-	-	41%	2%	51%	2%
főtt étel	-	-	77%	1%	79%	2%
gyorséttermi étel	-	-	4%	12%	7%	8%
vitaminkészítmény	-	-	19%	34%	28%	25%
táplálékkiegészítő	-	-	7%	64%	10%	54%

KOCKÁZATI MAGATARTÁSOK

2016-ban a fiatalok negyede állította, hogy az elmúlt egy évben egyszer sem, míg 11 százalékuk, hogy hetente legalább egyszer fogyasztott alkoholt, a többség (64 százalék) pedig havonta vagy ritkábban. A 2020-as adatok alapján **hat százalékponttal nőtt azok aránya, akik szinte sohasem fogyasztanak alkoholt**, a legalább hetente alkoholt fogyasztók aránya érdemben nem változott.

A fiúk/férfiak és a lányok/nők alkoholfogyasztása között továbbra is jelentős a különbség. **A lányok/nők több mint 60 százaléka ritkán vagy sosem fogyaszt alkoholt, míg a fiúk/férfiak esetében ez az arány 40 százalék körül** marad.

A nemek fogyasztásban megfigyelt különbségei mellett a korcsoport is olyan változó, amely mentén eltéréseket tapasztalunk. A legfiatalabbak 51 százaléka – saját bevallása szerint – egyszer sem fogyasztott alkoholt az elmúlt egy évben, ugyanez a 20–24 és a 25–29 évesek között 20–22 százalék.

A 2020-as felmérés szerint **a napi rendszerességgel dohányzók aránya tovább csökkent** a négy évvel korábbi adatokhoz képest, **a 2004-es csúcstértekhez viszonyítva megfeleződött a naponta dohányzók aránya**. Emellett látványos – 15 százalékpontos – ugrást regisztrálhatunk az egyáltalán nem dohányzók arányában.

Az e-cigaretta fogyasztásban sem látunk növekedést, sőt valamivel növekedett azok aránya – 85 százalékról 87 százalékra – akik sohasem szívnak e-cigaretta.

A dohányzási szokásokban jelentős különbségeket találunk korcsoportok és nemek szerint.

A 15–19 évesek között 8 százalék számolt be napi rendszerességről, viszont 81 százalék egyáltalán nem dohányzik. A másik két korcsoportban – amelyek mintázata érdemben nem tér el egymástól – a naponta dohányzók aránya körülbelül a korcsoportok egyötöde, azok aránya, akik sosem gyújtanak rá a korcsoport kétharmadát teszi ki.

A lányok/nők körében 11 százalékot tett ki a naponta dohányzók aránya és 77 százalékot azoké, akik sosem gyújtanak rá. A fiúk/férfiak esetében mindez 22 és 65 százalék. Az iskolai végzettség szintén jelentős mértékben meghatározza a dohányzási szokásokat. **A felsőfokú végzettséggel rendelkezőknek** csupán **9 százaléka jelölte meg, hogy napi rendszerességgel dohányzik**. Ugyanez az érték a középfokú iskolai végzettségűek körében 14 százalék volt, a szakmunkás végzettségűek körében pedig 33 százalék. A nem dohányzók arányában hasonló tendenciát fedezhetünk fel, a felsőfokú végzettségűek körében 80 százalékot, míg a szakmunkás végzettséggel rendelkezők körében 55 százalékot tesz ki az érték.

Összességében megállapítható, hogy **a dohányzás az elmúlt másfél évtizedben jelentősen visszaszorult 15–19 évesek között**, a fiatal társadalom kedvezőtlenebb helyzetű rétegeiben azonban továbbra is jelentős szerepe van. Beszédes adat, hogy a jövedelmükkel elégedettek és **az anyagi gondok nélkül élők legalább háromnegyede sohasem dohányzik, míg az anyagi gondokkal küzdők és nélkülözők csoportjában szinte minden második fiatal (44–45 százalék) naponta dohányzik**.

A jelenleg dohányzó 15–19 évesek

háromnegyede nem tervezi a dohányzásról való leszokást.

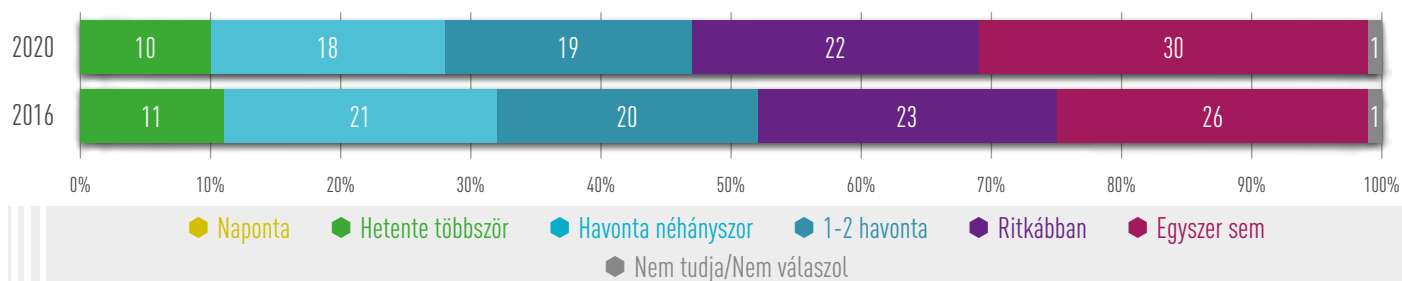
A magyarországi 15–19 évesek **közel harmada ismer olyan személyt, aki kipróbált már valamilyen kábítószer**, 57 százaléknak saját bevallása szerint nincs ilyen ismerőse, ami tíz százalékponttal magasabb, mint 2016-ban. Összhangban a fogyasztókkal való személyes kapcsolatok számának csökkenésével a hozzáférés kérdésében is csökkent azok aránya, akik saját megítélésük szerint könnyen hozzá tudnának férni kábítószerhez. A hozzáférés becslése esetén a „nem tudom” kategória dominált, a fiatalok négytizede nem tudja megbecsülni ennek esélyét. A fiúk/férfiak valamivel magasabb arányban jelezték, hogy legalább egy olyan ismerősük van, aki használt már valamilyen kábítószer és nagyjából ugyanez az arány köszön vissza a hozzáférés esetében is. További különbségek figyelhetők meg a korcsoportok szerint, a 15–19 évesek számoltak be legkisebb arányban (25 százalék) olyan személyről, akiről tudják, hogy fogyasztott már kábítószer. A legmagasabb értéket (34 százalék) pedig a 20–24 éves korosztályban vette fel a változó.

A lakóhely településtípusa szerint a fővárosban és a nagyobb városokban mondták legtöbbször, hogy van olyan barátjuk, ismerősük, aki használt már kábítószer. Ennek megfelelően, a budapesti fiatalok között gondolják legtöbbször (38 százalék) úgy, hogy inkább könnyű lenne hozzájutni kábítószerhez, míg a többi településtípuson az urbanizáltság fokával egyenes arányban csökken ezek aránya.

28. ábra | Alkoholfogyasztás

Milyen gyakran fordult elő az elmúlt egy évben, hogy alkoholt fogyasztott?

N2016, N2020=8000; százalékos megoszlás

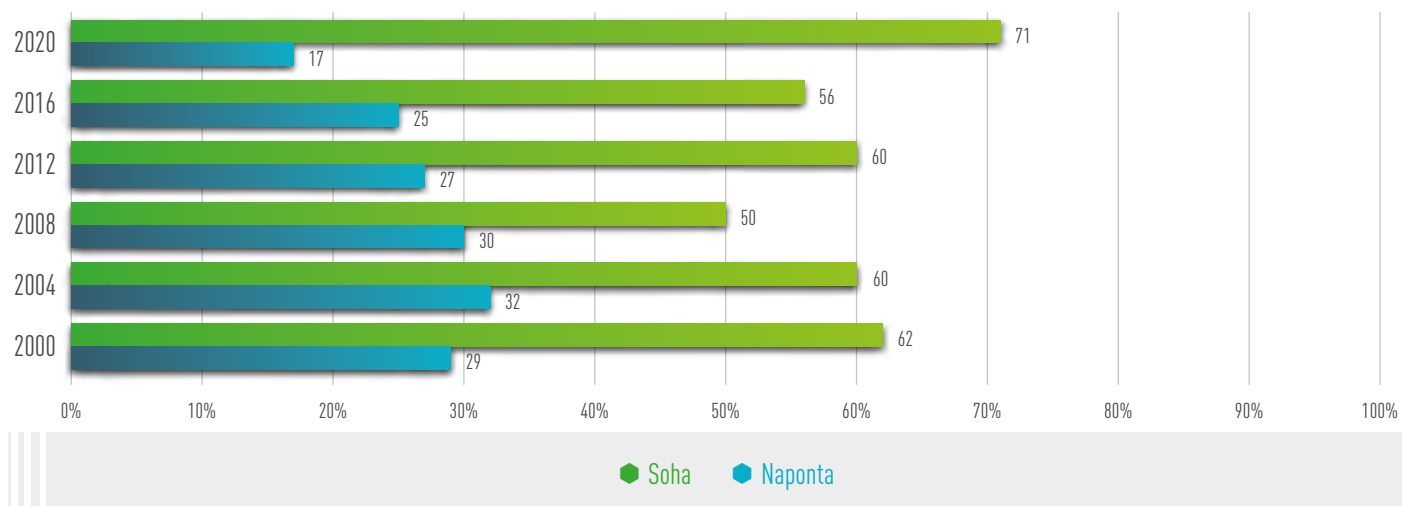

29. ábra | Dohányzás

Milyen gyakran fordult elő az elmúlt egy évben, hogy dohányzott?

(a naponta és a soha válaszok százalékos megoszlása a kérdezettek körében)

N2000, N2004, N2008, N2012, N2016, N2020=8000; százalékos megoszlás

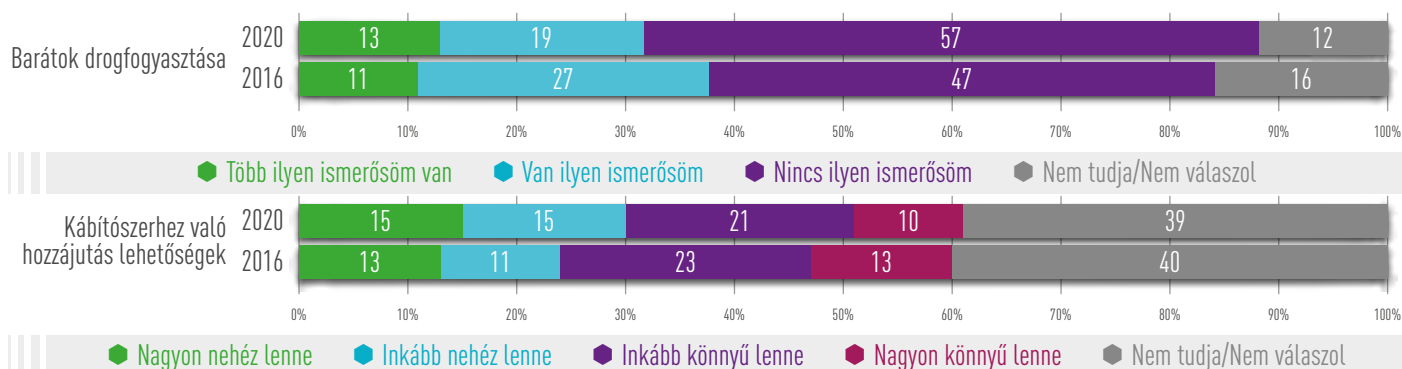

30. ábra | Barátok drogfogyasztása, droghoz való hozzájutás

A barátaid, ismerőseid között van-e olyan, aki használt már valamilyen kábítószer?

Ha akarná, mennyire lenne könnyű vagy nehéz hozzájutnia valamilyen kábítószerhez?

N2016, N2020=8000; százalékos megoszlás

KÉP: RODION KUTSAEV • UNSPLASH

DIGITÁLIS KULTÚRA

Infokommunikációs eszközök; Közösségi oldalak

A 2020-as nagymintás ifjúságkutatás eredményei alapján megállapítható, hogy a magyarországi 15–29 évesek napi internetezők és rendelkeznek saját okostelefonnal. Túlnyomó többségük tagja online közösségi oldalaknak, melyek közül a Facebook továbbra is a legnépszerűbb.

A fiatalok jellemzésénél a tudományos és a mindennapi gondolkodásban is központi szerepet kap az online világ, amely az utóbbi évtizedekben kiteljesedett, így a mai 15–29 évesek értelmezhetetlenek a digitális kultúra kontextusán kívül. A mindennapok digitalizációja tovább mélyült a járványhelyzet hatására, az online oktatás, a találkozások korlátozása, a szórakozási és tartalomfogyasztási lehetőségek beszűkülése következtében.

Az ezredforduló óta eltelt 20 év alatt a számítógép és különösen az internet-hozzáférés alpinfrastruktúrává vált. A 2000 és 2008 közötti ugrásszerű növekedést a lassú bővülés váltotta fel, amelynek eredményeképpen ma már a

fiatalok túlnyomó többségének otthonában van számítógép és még ennél is nagyobb arányban férnek hozzá az internethez az otthonaikban. **2000-ben a 15–29 évesek 9 százalékának volt, 2020-ban 93 százalékának van otthonában internetezési lehetőség.**

A 2020-as kutatás eredményei igazolják a már négy évvel korábban előre jelzett folyamatot, miszerint **az internet leválik korábbi kizárólagos hordozójáról, a számítógépről.** A trendek alapján jól azonosítható, hogy míg 2008-ig az internetezés szinte kizárólagos eszköze a számítógép volt, 2016-ra az internet-hozzáférés már meghaladta a számítógép elterjedtségét, 2020-ra ez a különbség megháromszorozódott.

A részletes penetrációs adatokat elemezve jól látható az innovációk adaptálásának abbéli sajátossága, hogy a később adaptálók nem feltétlenül követik le a korábbi mintát, hanem sokszor egyből az élre ugranak. Az adatok alapján látható, hogy a kevésbé fejlett régiók háztartásaiban nem feltétlenül

kövezték a korábbi gyakorlatot, azaz nem az történt, mint a fejlettebb régiókban, hogy előbb vásároltak számítógépet és ahhoz internet-előfizetést, hanem az internethez sokszor már egyáltalán nem is társul számítógép. Mindazonáltal a regionális fejlettségbeli különbségek továbbra is jelen vannak, a fejlettség növekedésével növekszik az ellátottság is. Az ország közép és nyugati részének penetrációs adatai rendre magasabbak, mint az északi és déli területeké, hasonlóképpen a településméret növekedésével általában növekszik a hozzáférés a fiatalok otthonaiban.

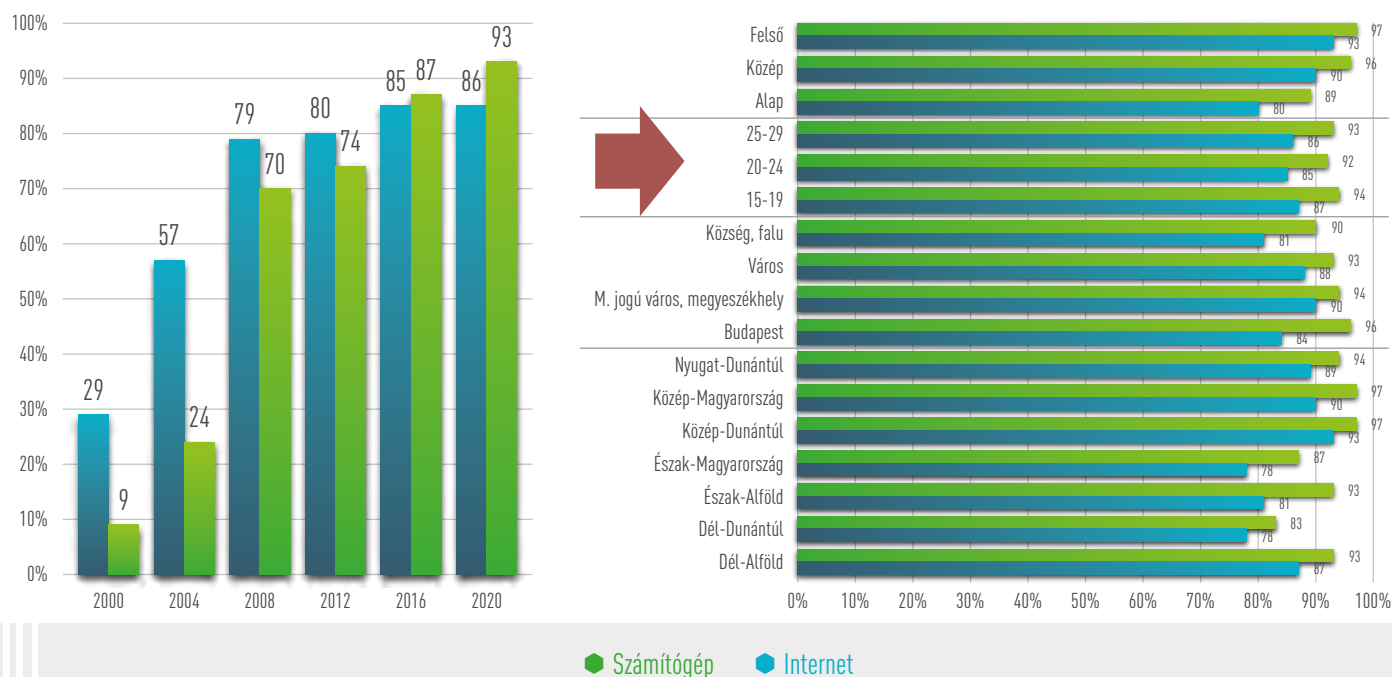
Míg életkori csoportokban a különbségek nem jelentősek, addig az iskolai végzettség alapvetően meghatározza a számítógép és internet-hozzáférést. A választóvonal továbbra is az alap és középfokú végzettségűek között helyezkedik el. Az alapfokú végzettségűek otthonaiban lényegesen kisebb arányban van jelen a számítógép és az internet.

31. ábra | Ellátottság számítógéppel, internettel

Van-e otthon (ebben a háztartásban, ahol lakik) számítógép?

Van-e otthon (ebben a háztartásban, ahol lakik) internet?

N2000, N2004, N2008, N2012, N2016, N2020=8000, százalékos megoszlás

INFOKOMMUNIKÁCIÓS ESZKÖZÖK

A fiatalok digitális mindennapjainak alapját az teremti meg, hogy egyre több infokommunikációs eszköz található meg otthonaikban, illetve egyre több saját eszközzel rendelkeznek. Az otthoni internet-hozzáférés már természetesnek számít, sőt **az otthoni vezeték nélküli hálózat is gyakoribb, mint a televíziós műsor előfizetés.** Az internetes csatlakozásra alkalmas televíziókészülékek már minden második és a **streaming előfizetések is minden negyedik 15–29 éves fiatal otthonában jelen vannak.** Még korai lenne temetni a hagyományos televíziós műsor

előfizetéseket – különösen, ha a vezetékes telefon tartós pozícióját nézzük – azonban az online megoldások jelentette kihívás jól érzékelhetővé vált. Az internet-hozzáférés növekedéséhez mérhető, sőt azt is meghaladó léptéket produkálnak az okostelefonok. A 2008-as kutatás még nem nevesítette külön az okostelefont – első példányait 2007-ben mutatták be – azonban **2012-ben a 15–29 éves magyarországi fiatalok szűk harmadának volt okostelefonja, 2020-ra már szinte mindenkinek (97 százaléknak),** a hagyományos mobiltelefon jelentősen visszaszorult, a megkérdezettek tizedének van csupán ilyen készüléke (is). Jelentősen növekedett az okostelefonokhoz

vásárolt internet-elérés aránya is. **Nyolc évvel ezelőtt csupán minden második mobilhoz tartozott internet előfizetés, a legfrissebb adatok szerint már az eszközök 88 százalékára igaz ez.**

Szintén kapcsolódnak az okostelefonok terjedéséhez a különböző hordható, az okostelefonhoz csatlakoztatható készülékek, a 2016-os kutatás során megállapíthatjuk, hogy az olyan okoseszközök elterjedése is mérhetővé vált, mint az okosórák, aktivitásmérők, amelyek előfordulása szinte megnégyszereződött az elmúlt években, **2020-ban a fiatalok 22 százalékának volt okosórája vagy aktivitásmérője.** Nyolc éve még újdonságnak számított, de 2016-ban már minden negyedik 15–29

5. táblázat | A háztartás ellátottsága és a saját eszközök

Van-e otthon (ebben a háztartásban, ahol lakik)...? Van-e Önnek saját...?

N2012, N2016, N2020=8000; százalékos megoszlás

Otthon...	2012			2016			2020		
vezetékes telefon (előfizetés)	27%	29%	33%						
számítógép (PC, laptop, tablet)	80%	85%	86%						
internet-hozzáférés (előfizetés)	74%	87%	93%						
WIFI, otthoni vezeték nélküli internet	-	76%	87%						
internetre köthető televízió, okos (smart) TV	-	24%	50%						
televíziós műsor előfizetés	-	84%	86%						
streaming előfizetés (pl. Netflix, HBOGO; Apple TV, Amazon Prime)	-	-	24%						

Saját...	2012			2016			2020		
okostelefon	31%	85%	97%						
mobiltelefon	62%	65%	10%						
mobiltelefonján, okostelefonján internet előfizetés	50%	70%	88%						
számítógép, PC	63%	55%	46%						
laptop, notebook	-	57%	67%						
tablet, táblagép	3%	25%	31%						
játékkonzol	7%	12%	20%						
okosóra, aktivitásmérő	-	6%	22%						
elektromos bicikli/roller/hoverboard	-	-	5%						

évesnek volt saját táblagépe, a bővülés itt is és a játékkonzolt birtoklók arányában is jelentős, azonban nem éri el az okosórák, aktivitásmérők esetében tapasztaltat.

A 2016-os kutatási eredményeket mérföldkőnek tekintettük a fiatalok médiafogyasztásában, ugyanis a televízió erős pozíciója ellenére az internet egyértelműen átvette a vezető médium szerepét. Az elmúlt négy évben **az internet vezető szerepe megkérdőjelezhetetlenné vált, amellyel párhuzamosan a televízió tovább veszített erejéből.** A 15–29 éves magyarországi fiatalok napi internethasználóknak tekinthetők, négytizedük gyakorlatilag folyamatosan online van.

A legjellemzőbb fogyasztási magatartás szerint a 15–29 éves magyarországi fiatalok folyamatosan interneteznek, **naponta néznek televíziót, a rádióhallgatás heti rendszerességű, míg a nyomtatott sajtó elvesztette a fiatal fogyasztókat.**

A szociodemográfiai jellemzők alapján kijelenthető, hogy **a magyarországi diplomás és érettségizett fiatalok napi internethasználóknak tekinthetők.** 98 százalékuk legalább naponta egyszer csatlakozik a világhálóra, az alapfokú végzettségűek 94 százaléka internetezik legalább naponta.

A szociodemográfiai jellemzők szerint **a korábbi távol maradókat határozott felzárkózását**

tapasztalhatjuk. Korcsoportok tekintetében már nincs különbség, 2016-ban a tendencia még tisztán látható volt, a kor emelkedésével a napi internethasználók aránya csökkent, ez a 2020-as adatok alapján már nincs így. A fővárosban és a falvakban élők közötti különbség is minimálisra zsugorodott, **a regionális megoszlottság azonban még jelen van, bár a mintegy 20 százalékpontos különbség alig harmadára apadt.** Közép-Magyarország használói arányától (98 százalék) lemaradva legkevésbé az Észak-Magyarországon (92 százalék) és Észak-Alföldön (94 százalék) élők között találunk napi internethasználókat.

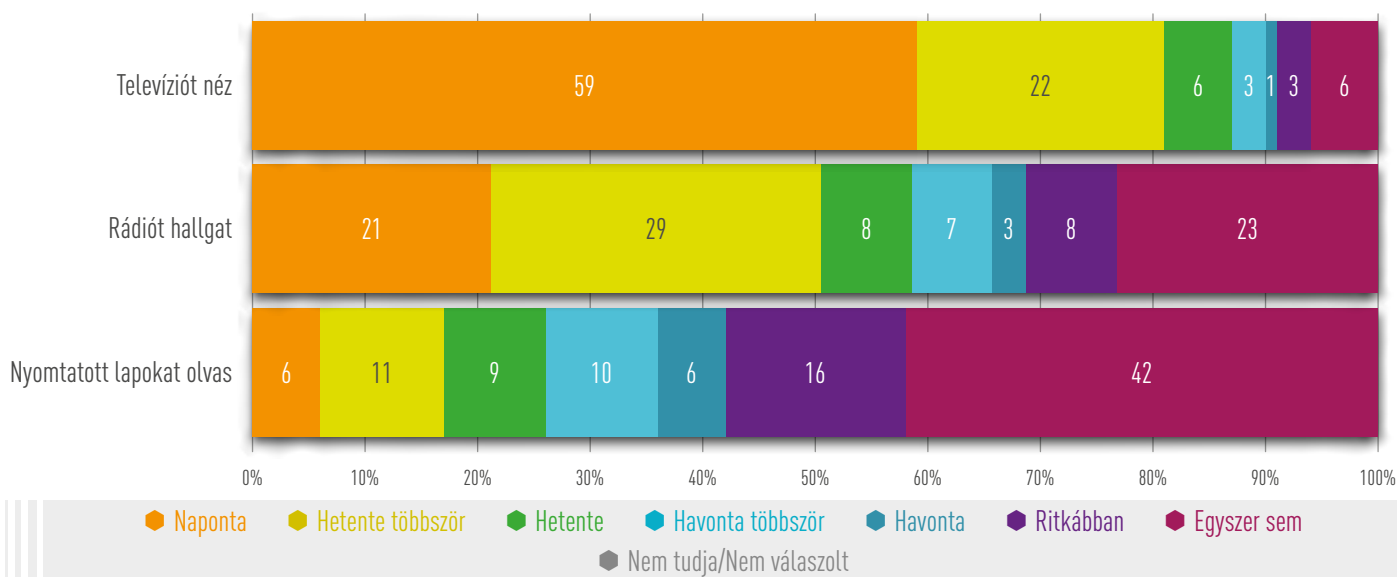
32. ábra | Médiafogyasztás gyakorisága

Milyen gyakran néz Ön televíziót (televízióadást hagyományos vagy online módon)?

Milyen gyakran olvas Ön nyomtatott lapokat (napilapot, hetilapot, folyóiratot)?

Milyen gyakran hallgat Ön rádiót (rádióadást hagyományos vagy online módon)?

N2020=8000; százalékos megoszlás

KÖZÖSSÉGI OLDALAK

A magyarországi 15–29 évesek nyolctizede (81 százalék) tagja valamilyen internetes közösségi oldalnak, amely 2020-ban is leginkább a Facebook-ot jelenti.

Mindezt jól jelzi, hogy a valamely közösségi oldalon regisztrációval rendelkezők 84 százaléka naponta használja a Face-

book-ot, míg a sorban következő YouTube napi felhasználóinak aránya 50 százalékot tesz ki.

A megkérdezetteknek átlagosan 575 ismerősük van a legtöbbet használt közösségi oldalon.

Az közösségi oldalakat leginkább tájékozódásra és szórakozásra használják a fiatalok. Tájékozódás céljából a fiatalok háromtizede (31 százalék) keres fel napi gyakorisággal online

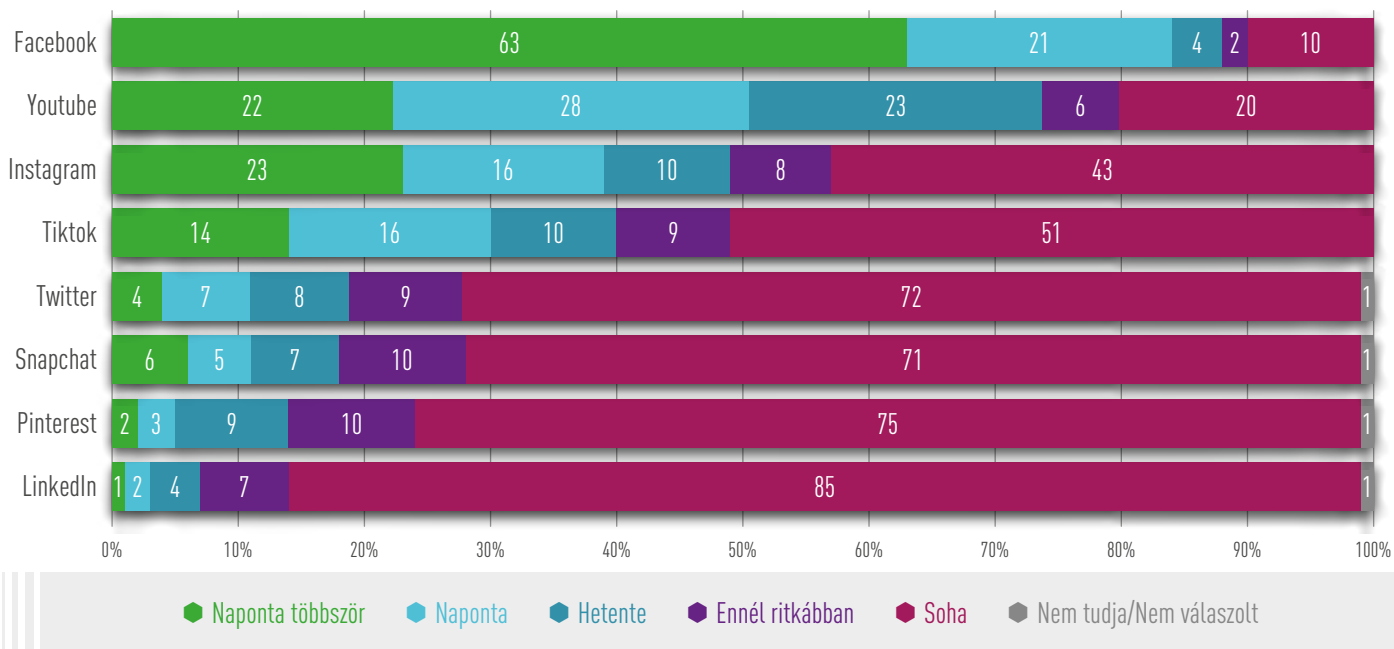
közösségi oldalakat, közel ugyanannyian, mint a szórakozást illetően (29 százalék). Legalább naponta 21 százalékuk a helyi hírekkel kapcsolatos tájékozódás céljával használja ezeket az oldalakat. Más céllal jellemzően nem napi gyakorisággal használják, de jelentős részük – ha ritkábban is – használja programszervezésre, vásárlásra is az online közösségi oldalakat.

33. ábra | Közösségi oldalak használata

Milyen gyakran használja Ön az alábbi közösségi oldalakat/szolgáltatásokat?

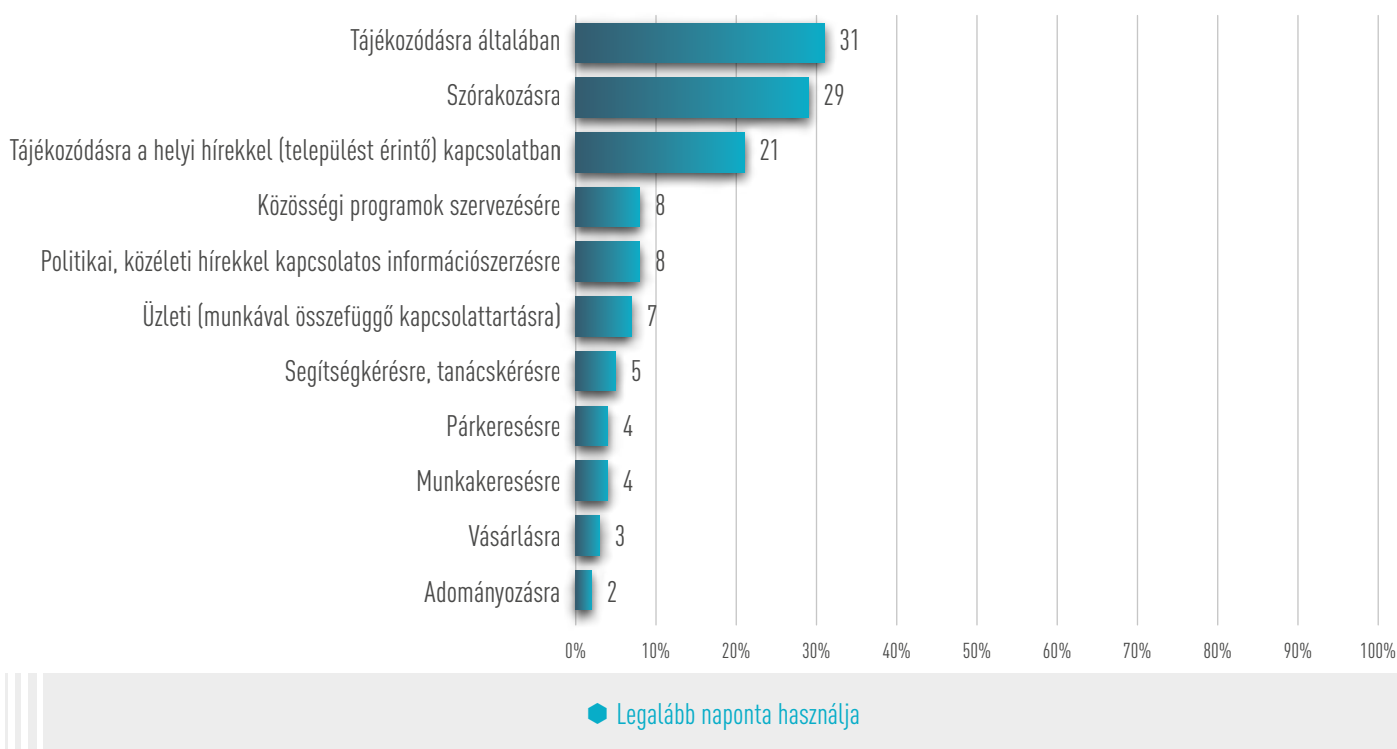
N2020=2000; százalékos megoszlás

34. ábra | Közösségi oldalak funkciói

És milyen gyakran szokta Ön a közösségi oldalakat használni...? – legalább naponta egyszer használók

N2020=6879/8000; akik tagjai közösségi oldalaknak, százalékos megoszlás

KÉP: KESZTHELYI TÍMI • UNSPLASH

KÖZÖSSÉG ÉS POLITIKA

Társadalmi közérzet; Intézményi bizalom; Vallásosság; Ideológiai karakter; Demokrácia vs. diktatúra; Politikai érdeklődés; Szülői minták elfogadottsága; Magyar identitás; Az Európai Unió tagság

2020-ban valamelyest erősödött a magyarországi fiatalok közéleti érdeklődése, a demokrácia iránt többségük elkötelezett. Az fiatalok ideológiai profilját a közép-re húzás határozza meg. A fiatalok társadalmi közhangulatának korábban tapasztalt nagymértékű javulása megállt, ugyanakkor saját helyzetükkel való elégedettség tovább növekedett. A vallásosság gyengült, a magyar identitástudat tovább erősödött.

TÁRSADALMI KÖZÉRZET

A magyarországi fiatalok közérzetének egyik fontos mérőszáma, hogy miképpen érzékelik az elmúlt 10 évben bekövetkezett társadalmi-gazdasági-politikai változásokat. A közhangulat azonban nyilvánvalóan nem független a mindennapjainkat jellemző járványhelyzettől.

Az **elmúlt 10 esztendő értékelését 2008-ban és 2012-ben mértékhez képest sokkal kedvezőbb, 2016-hoz képest viszont kedvezőtlenebb válaszok dominálják**, úgy, hogy a fiatalok továbbra is inkább negatívan szemlélik a múlt történéseit. **Az ország gazdasági helyzetének alakulását ítélik meg relatíve legkedvezőbben a fiatalok**, hiszen 18 százalékuk úgy érzi,

hogy javult a gazdaság állapota az elmúlt 10 év alatt. 2016-ban az ország gazdasági helyzetének változását a fiatalok 27 százaléka ítélte kedvezőnek.

2020-ban a legkedvezőbb eredmény a családok belső viszonyai vonatkozásában mutatható ki. A 15–29 évesek 69 százaléka szerint saját családjának belső viszonyai nem változtak az elmúlt 10 esztendőben, 14 százalékuk úgy véli, hogy még javult is a legszűkebb mikrokörnyezetük viszonyrendszere. Úgy tűnik, hogy a koronavírus-járvány a családok belső viszonyaira kisebb hatással volt, mint a társadalom egészére.

Magyarország nemzetközi pozíciójának alakulását a fiatalok 39–39 százaléka értékelte kedvezőtlenre, vagy változatlanra, és 14 százalékuk javuló tendenciáról számoltak be.

Az emberek életszínvonalát és hangulatát kritikusabban ítélik meg a fiatalok, mert 47–52 százalékuk romlást érzékel e téren, javulásról 13, illetve 11 százalékuk számol be. A közhangulat kedvezőtlen fordulatát jelzi, hogy 2016-ban a javulásról beszámoló aránya még 18 és 16 százalék volt, de feltehetően ez is összefüggésben van a koronavírus kedvezőtlen hatásaival.

A társadalmi közérzet általános képéhez képest azonban **kedvezőbb a „személyes helyzet”**

megítélése. A magyarországi fiatalok saját családjuk anyagi helyzetét ugyanis leginkább stagnálónak értékelik (a „változatlan” kategóriát választók aránya 52 százalék, viszont többben vannak a romlást észlelők a „javult” kategóriát választókhöz képest).

Alapvető, szociodemográfiai tényezők mentén vizsgálva a fenti sokfaktoros szubjektív társadalmi közérzet dimenziót megállapítható, hogy vannak határozott nyertesnek és határozott vesztesnek tűnő csoportjai a magyarországi fiataloknak.

A fővárosiak, a felsőfokú végzettséggel rendelkezők, valamint az önmagukat felsőközéps-, felső csoportba sorolók érzik az átlag fiatalhoz képest inkább úgy, hogy javult a magyarországi gazdaság helyzete, míg a kistelepüléseken élők, az alacsonyabb iskolázottsággal rendelkező véleménye kritikusabb.

A társadalmi közérzet következő meghatározó faktorát, a jövőre vonatkozó várakozásokat, a 2008-as és 2012-es kifejezetten negatív jövőképpel ellentétben, 2016-ban alapvetően optimista környezet dominálta. **2020-ban a 15–29 évesek túlnyomó többsége a jövőt tekintve inkább változatlanúságot, stagnálást tart valószínűnek** (40–59 százalék), **ugyanakkor a romlás vs. javulás dichotómiában, több**

dimenzióban is a romlást feltételezők kerültek többségbe. Különösen igaz ez az emberek életszínvonala, az emberek hangulata, valamint az ország gazdasági helyzetének vonatkozásában. A fiatalok jövőorientációja a legbizakodóbb a

család belső viszonyait és anyagi helyzetét vizsgálva.

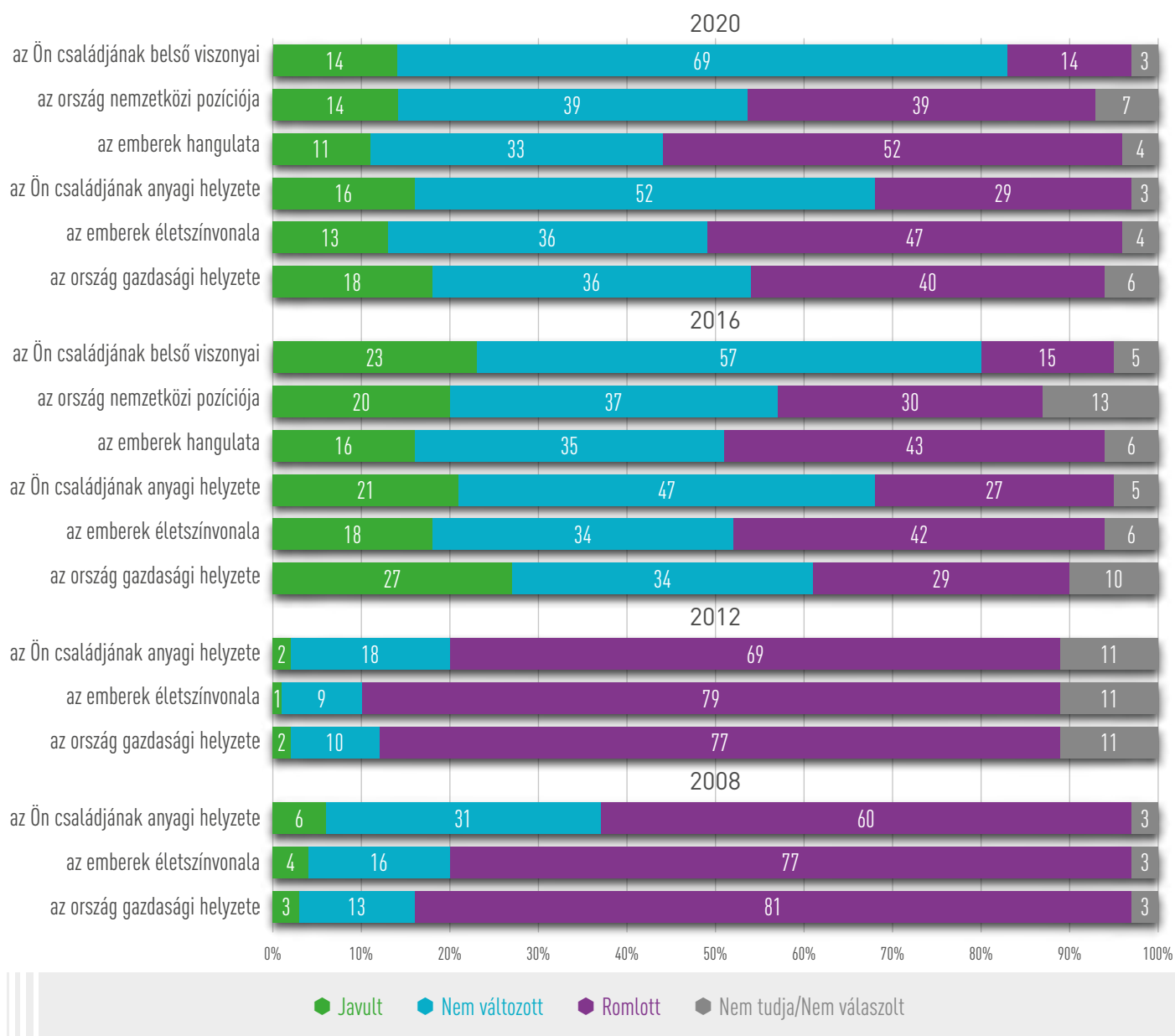
Összességében, a 15–29 évesek 44 százaléká bízik vagy határozottan bízik a jövőben, 42 százalékuk közepes értékelést adott, míg 14 százalékuk tart vagy határozottan tart a jövőtől.

A társadalmi közérzet harmadik fontos dimenziója a jelenlegi helyzet megítélése. Ezzel kapcsolatban elmondható, hogy a 15–29 évesek jelenlegi életük meghatározó területeit pozitívan, sőt az előző nagymintás ifjúságkutatás eredményeihez

35. ábra | A dolgok alakulása az elmúlt 10 évben

Mindent egybe véve, véleménye szerint az elmúlt 10 évben hogyan alakult...?

N2008, N2012=8000, N2016, N2020=2000; százalékos megoszlás

képeket is pozitívabban ítélik meg. Figyelemre méltó változás történt azonban a fiatalok életét legjobban befolyásoló két tényezővel: a partner- és a baráti kapcsolatokkal. Míg a korábbi hullámok során azt tapasztaltuk, hogy mérésről mérésre

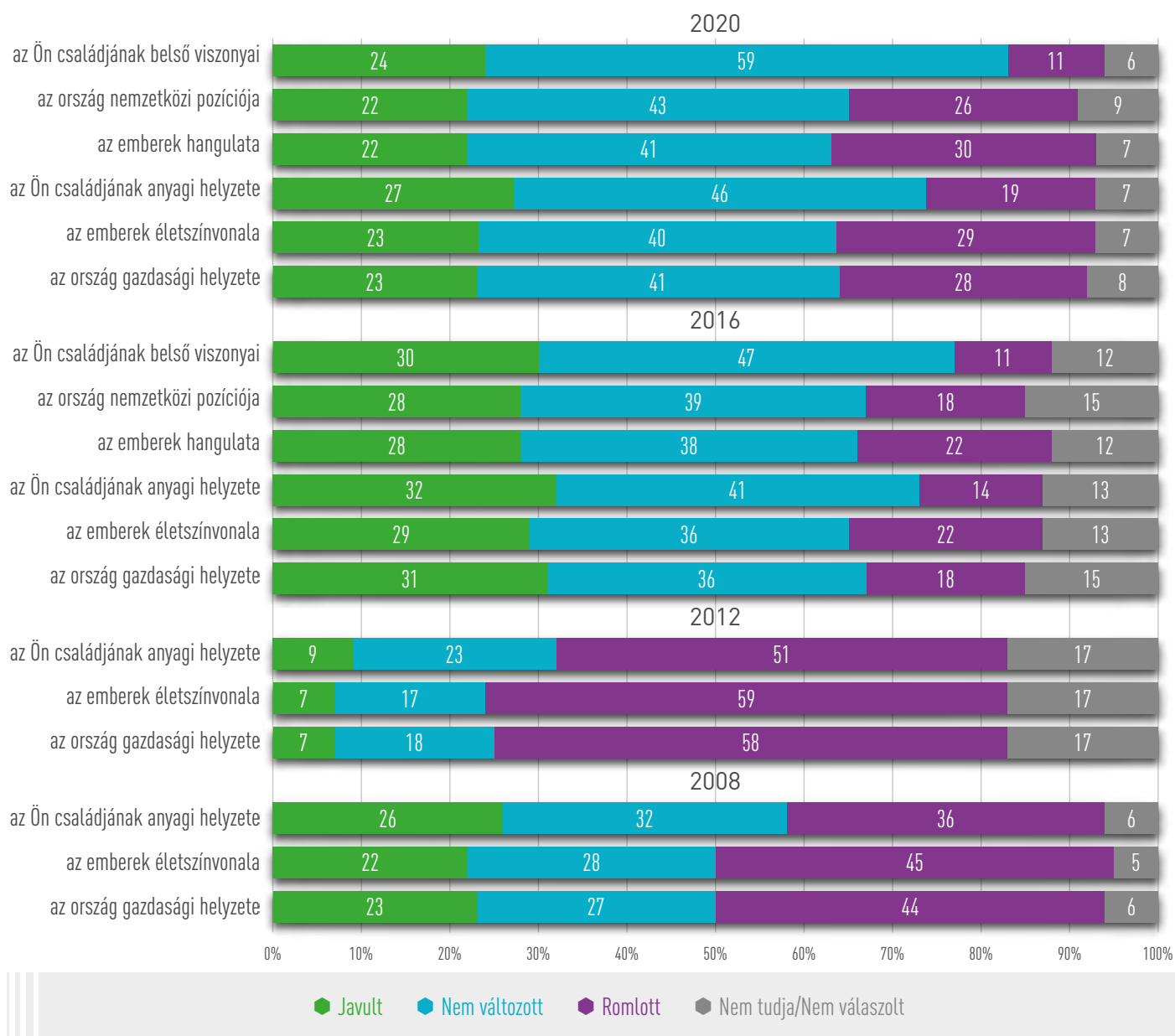
stabilan magas, gyakorlatilag a legmagasabb az ezekkel való elégedettség, 2020-ban – vélelmezhetően nem függetlenül a koronavírus-járvány következményeitől – ezen a két területen visszaesés tapasztalható. A többi vizsgált területen, bele-

értve a saját anyagi helyzetet, a munkavállalási lehetőségeket, a jelenlegi élethelyzetet, inkább javuló tendenciákat jeleznek a mutatók, különösen, ha a 2008-as vagy a 2012-es állapotokkal vetjük össze a legfrissebb adatokat.

36. ábra | A dolgok várható alakulása a következő 10 évben

És ha a jövőre gondol, mit tart valószínűnek a következő 10 évben hogyan fog alakulni...?

N2008, N2012=8000, N2016, N2020=2000; százalékos megoszlás

KÉP: BRUCE MARS • UNSPLASH

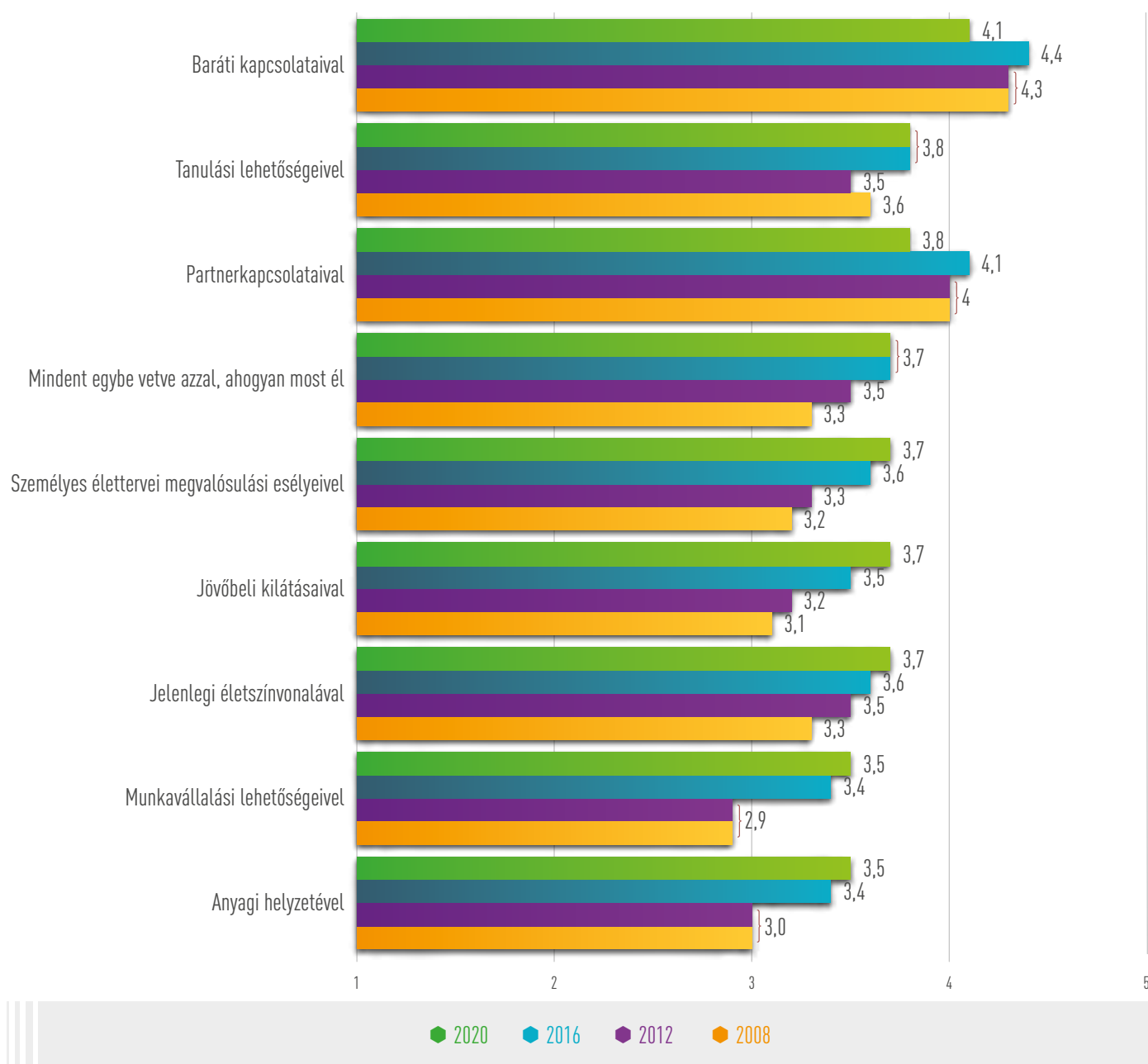
A diplomás fiatalok, vagy a jelenleg egyetemre járók minden tekintetben a legelégedettebbek. A diplomások elégedettségével szemben a legfeljebb 8 osztályt végzett, és még inkább a szak-

munkás bizonyítvánnyal rendelkező 15–29 évesek állnak, akik a többi csoporthoz képest kritikusabban értékelik pillanatnyi helyzetüket. Hasonló tendenciák mutathatók ki egyébként az éppen

szakmát adó képzésre járók esetében is. Állandó lakhely szerinti település típusát vizsgálva pedig a kisebb, nem megyei jogú városokban élő fiatalok elégedettsége emelhető ki leginkább.

37. ábra | Elégedettség az élet különböző területein

Mennyire elégedett Ön a következő dolgokkal? Kérem, hogy egy egytől ötig terjedő skála segítségével válaszoljon, ahol az 1-es azt jelenti, hogy egyáltalán nem elégedett, míg az 5-ös azt, hogy teljes mértékben elégedett
N2008, N2012, N2016, N2020=8000; átlagok

INTÉZMÉNYI BIZALOM

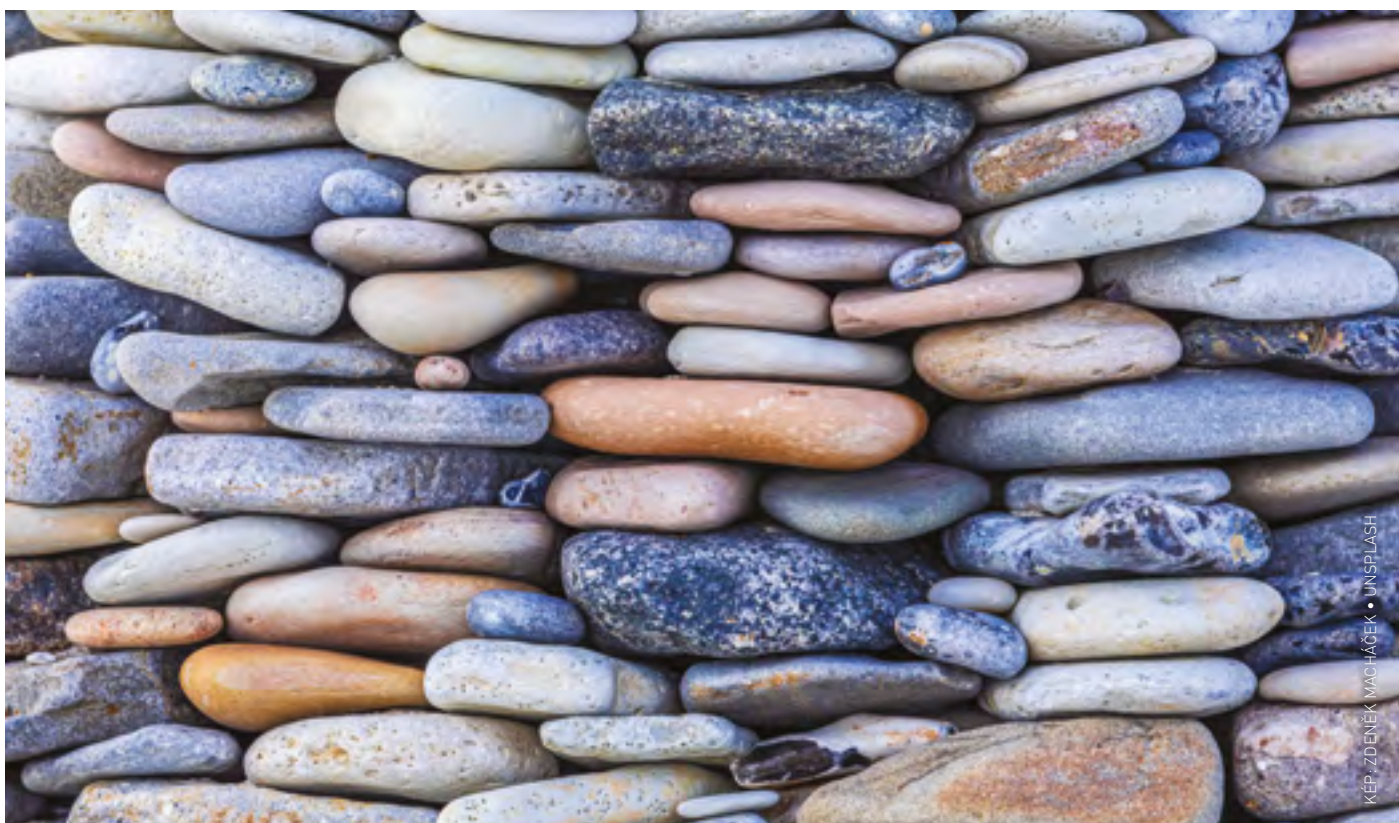
A 2016-os nagymintás vizsgálat azt mutatta, hogy a bizalom két jól elkülöníthető dimenziója írható körül. Beszélhetünk intézményi közbizalomról és személyközi, interperszonális bizalomról. Míg az előbbieket esetében helyesebb a bizalmatlanság kifejezés használata, addig a legszűkebb referenciacsoportok iránt töretlen és rendkívül mélyen gyökerező bizalom regisztrálható a fiatalok körében. Nincs ez másként 2020-ban sem. **A közintézmények jelentős részével, különösen azokkal, amelyek közvetlenül a politikához kötődnek** (politikuskok, kormányzat, országgyűlés), **tovább-**

ra is jelentős a bizalmatlanság, eközben minél közelebb érünk a mikroközössethez, annál nagyobbá válik a fiatalok általános bizalma. Legkevésbé a politikusokban bíznak a magyarországi 15–29 évesek, ezzel szemben teljes bizalommal fordulnak a családjuk, mint legkisebb organikus közösség felé. **A családon belüli bizalom mértéke szinte össze sem hasonlítható a többi csoport, közösség, szervezet esetében tapasztaltnal.**

A bizalmi lista második helyén az ismerősök állnak, akiket a munkatársak és szomszédok követnek. A bizalom tehát héjszerkezetet mutat: minél inkább távol, annál inkább csökken. A közintézmények esetében a politikusokat a kormány iránti

bizalom követ, majd a bankokat és biztosítókat találjuk.

Az elmúlt vizsgálati hullámmal összehasonlítva **az intézményekbe vetett közbizalom enyhe negatív irányú elmozdulást mutat:** 2016-hoz képest ugyanis nincsen egyetlen olyan intézmény sem, amely esetében ne bizalomvesztésről, esetleg stagnálásáról beszélhetnénk. A legjelentősebb a bizalom csökkenése a köztársasági elnök, az Alkotmánybíróság és általában a bíróságok esetében. Vélhetően az sem teljesen független a koronavírus-járványtól, hogy „általában az emberekben” és „azon a személyekkel szemben, akikkel először találkozunk” is jelentősebb csökkenést mutat 2016-hoz képest a bizalom.

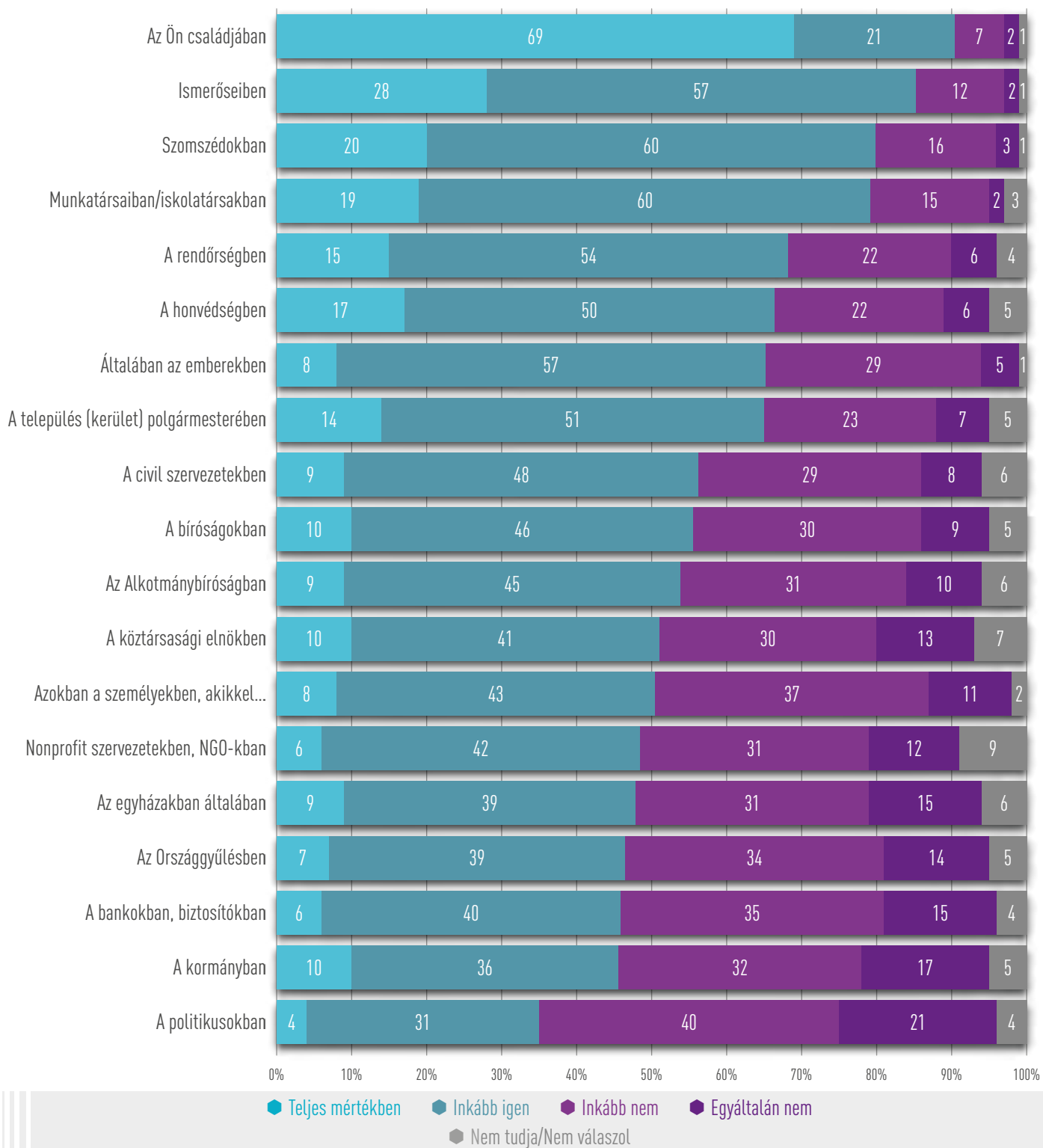
KÉP: ZDENEK MACHÁZEK • UNSPLASH

38. ábra | Személyekbe és intézményekbe vetett bizalom

Mennyire bízik Ön a következőkben: teljes mértékben, inkább igen, inkább nem vagy egyáltalán nem?
 És mennyire bízik Ön a következőkben: teljes mértékben, inkább igen, inkább nem vagy egyáltalán nem?

N2020=2000; százalékos megoszlás

VALLÁSOSSÁG

2020-ban a trendekbe illeszkedően tovább folytatódott az egyházakhoz kötődő hívő fiatalok arányának csökkenése, ugyanakkor a „maga módján” vallások aránya tovább növekedett, visszaállt a 2000-es évek elején mért szintjére (49 százalék). A nem vallásosak aránya viszont jelentősen csökkent az előző hullámhoz képest (-6 százalék), a „nem vallásos, más meggyőződésűek” aránya pedig továbbra is alacsony, 4 százalék. Összességében úgy tűnik, hogy a 2000 óta nyomon

követhető szekularizációs folyamat mintha megtorpant volna, kevesebb fiatal vallja magát nem vallásosnak, mint az előző adatfelvételek során.

Saját bevallása szerint a fiatalok 26 százalékát semmilyen felekezetbe sem jegyezték be/keresztelték meg, 52 százalékuk római katolikus felekezetű, 15 százalékuk református, 2–2 százalékuk evangélikus, illetve görögkatolikus. Az előző vizsgálathoz képest többen tartják magukat jelenleg katolikusnak (39 százalék +3 százalék), a többi felekezet esetében viszont nincs ilyen elmozdulás. A római

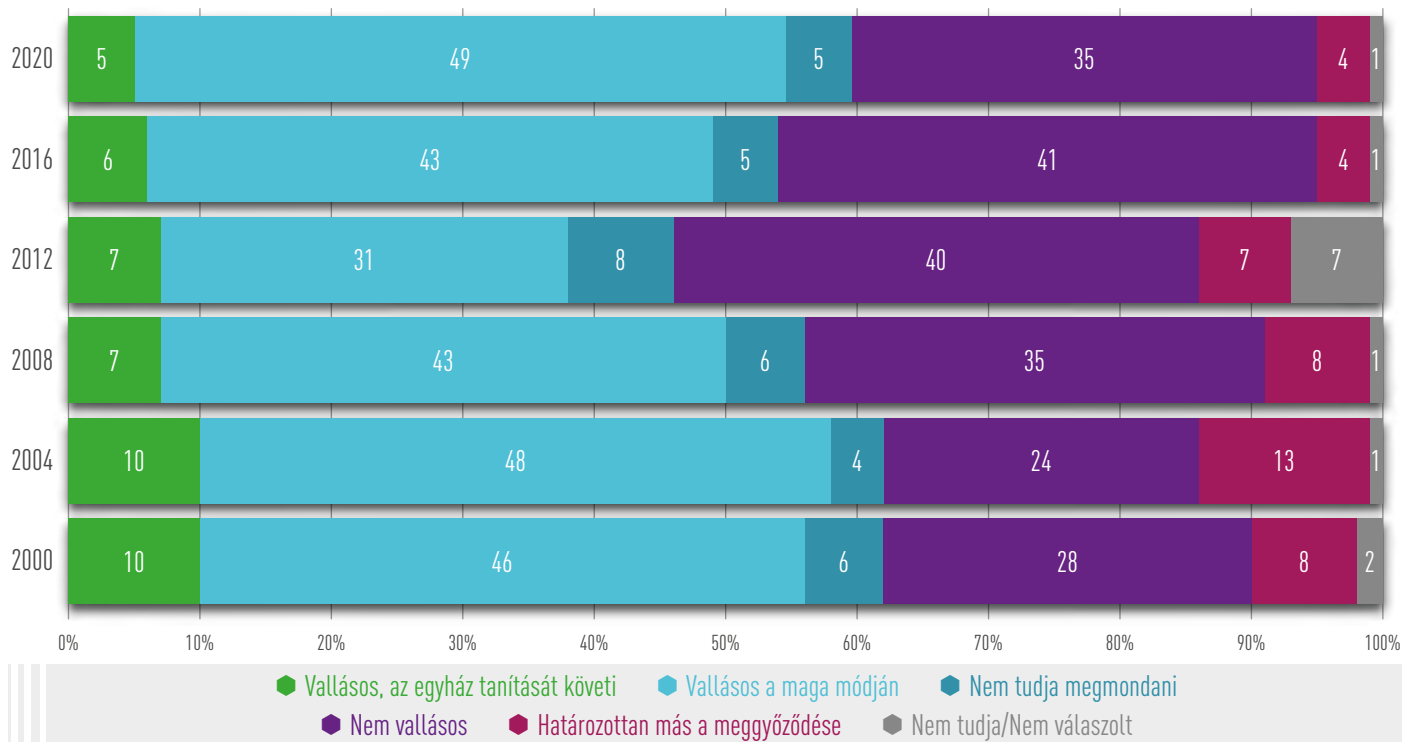
katolikusok enyhe növekedésével párhuzamosan kissé csökkent (-2 százalék) azok aránya, akik semmilyen felekezethez nem érzik magukat közel.

A vallásos fiatalok Magyarországon alapvetően a nagy történelmi egyházak hívei, ezen belül is domináns a Római Katolikus Egyház. Ezt támasztja alá, hogy a jelenleg egyházasan vallásosak 61 százalékát római katolikusként keresztelték meg, 20 százalékra református, 5 százalékra evangélikus, 3 százalékra pedig görög-katolikus. A kisebb egyházak 7 százalékot tesznek ki ebben a körben. A maguk

39. ábra | Vallásosság

A következő kijelentések közül melyikkel tudná önmagát a leginkább jellemezni?*

N2000, N2004, N2008, N2012, N2016, N2020=8000; százalékos megoszlás

* a „nem tudja megmondani, hogy vallásos-e” nem ugyanaz a kategória, mint a „nem tudja, nem válaszol”. Ez utóbbi a kérdésre és nem a vallásosságra vonatkozik.

módján vallásosak körében 71 százalék a római katolikus felekezetben megkereszteltek aránya.

Az adatokból jól látható, hogy a megkeresztelés/bejegyzés jelentős részük esetében pusztán formalitás, vagy hagyomány kérdése. Ezt erősíti, hogy a fiatalok mintegy ötödét (21 százalék) nevelték otthon vallásosan, ehhez képest egyházi oktatási intézménybe a 15–29 évesek 9 százaléka járt vagy jár jelenleg, amelyből legtöbben általános iskolába (58 százalék), majd középiskolába (33 százalék).

Iskolai hittanra – saját bevallása szerint – a fiatalok 29 százaléka járt vagy jár, ami meg-egyezik a 4 évvel korábban mért adatokkal.

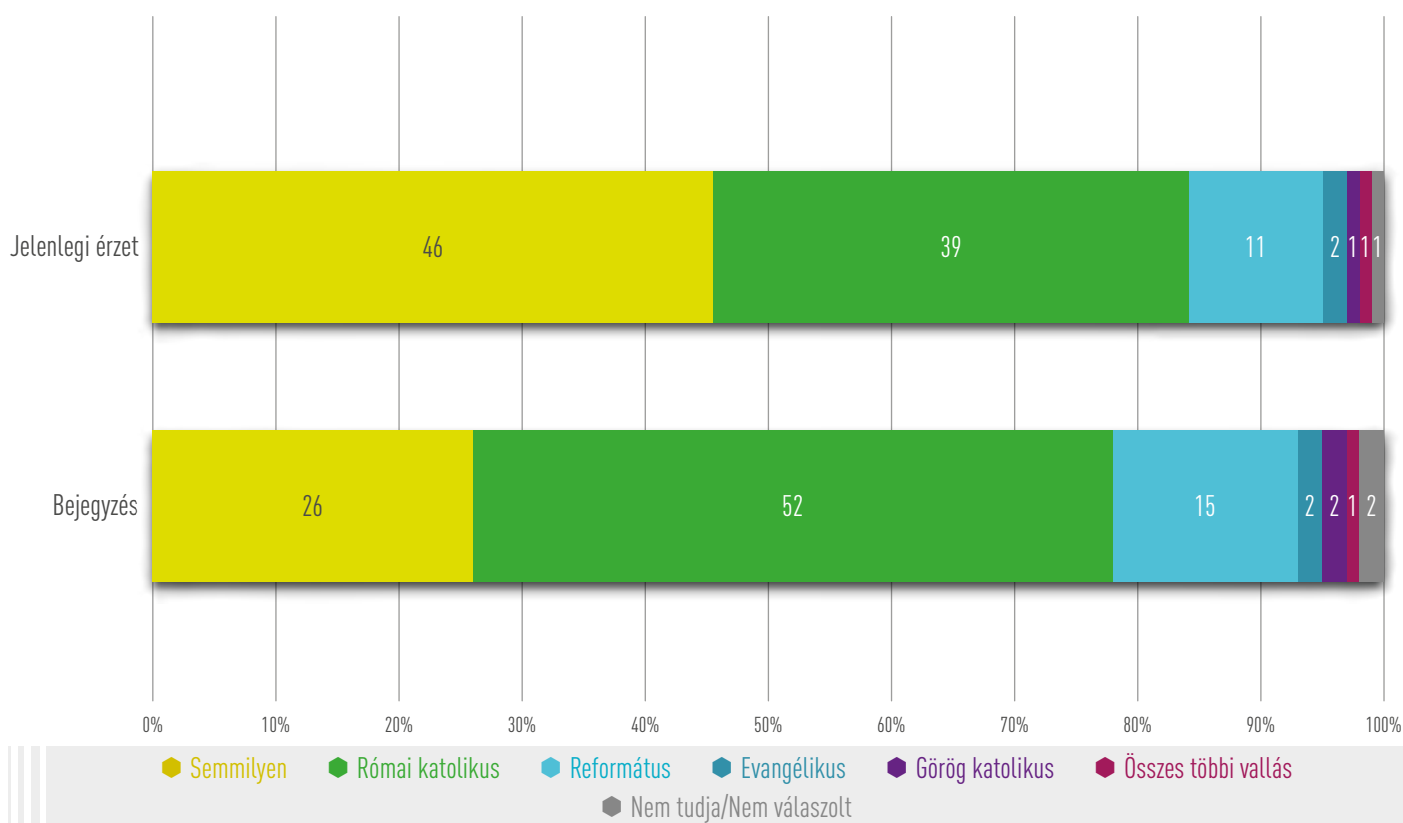
A vallásos szocializáció egyik fontos mutatószáma a vallási szertartásokon való megjelenés gyakorisága, amelyet a járványvédelmi korlátozások is befolyásolhatott, így a vallásgyakorlás formái is átalakulhattak.

A 15–29 évesek 8 százaléka jár legalább heti gyakorisággal valamilyen egyházi szertartásra, további 5 százalékuk pedig havonta, vagy havonta néhány-szor látogat esküvőktől, teme-

tésektől, családi eseményektől eltekintve vallási szertartásokat. Ezzel szemben 54 százalékuk sosem jár ilyen eseményekre, 12 százalékuk pedig éves gyakoriságnál is ritkábban látogat egyházi eseményeket. A vallásos szertartásokhoz képest – amelyek nyilvánvalóan inkább társas cselekmények – imádkozni, meditálni vagy más hasonló egyéni tevékenységet folytatni valamivel többen szoktak: a fiatalok mintegy 17 százaléka nyilatkozta azt, hogy naponta vagy hetente többször végez ilyen tevékenységet, további 7 százalék pedig havonta néhány-szor.

40. ábra | Felekezeti hovatartozás

Milyen felekezetben keresztelték meg / jegyezték be Önt?
Jelenleg érzi-e önmagát valamilyen vallási felekezethez tartozónak?
N2020=8000; százalékos megoszlás

IDEOLÓGIAI KARAKTER

Az ideológiai értékorientációt a nagymintás ifjúságkutatás hagyományaira építkezve vizsgáltuk a 2020-as adatfelvétel során is. Az értékorientációban a bal–jobb, a liberális–konzervatív, a mérsékelt–radikális skálát és újdonságként a nemzeti önrendelkezés és nemzetek feletti kormányzás megítélését a szokásos 1–7-ig terjedő skálán mértük, ahol a 4-es érték a skála közepe, és balra, illetve jobbra is 3–3 érték található, azaz alkalmas arra, hogy az egyes ideológiai beállítódás mélységét is mérni lehessen (lehet tehát valaki erősen, közepesen és kissé baloldali/jobboldali stb.).

Fontos felhívni a figyelmet arra, hogy bár a válaszok alapján skálaátlagokkal jellemezhetjük, hogy a magyarországi fiatalok pl. a mérsékelt–radikális skálán hol helyezik el magukat, azonban a megjelenített értékek értelmezésére nem kapunk választ. Ez azt jelenti, hogy pl. a mérsékelt–radikális skálán, ha valaki „1”-es értéket jelöl, azaz szélsőségesen mérsékeltként azonosítja magát, nem tudjuk meg ez számára milyen tartalmat jelent. Hipotézisként megfogalmazhatjuk, hogy nem feltétlenül ugyanazt jelentik számukra az egyes fogalmak, mint amit a kutatónak vagy amit jelentett egy fiatalnak egy-két évtizeddel ezelőtt.

Az értékskála széleit értelmezve **határozottan mérsékelt, a nemzeti szuverenitás orientá-**

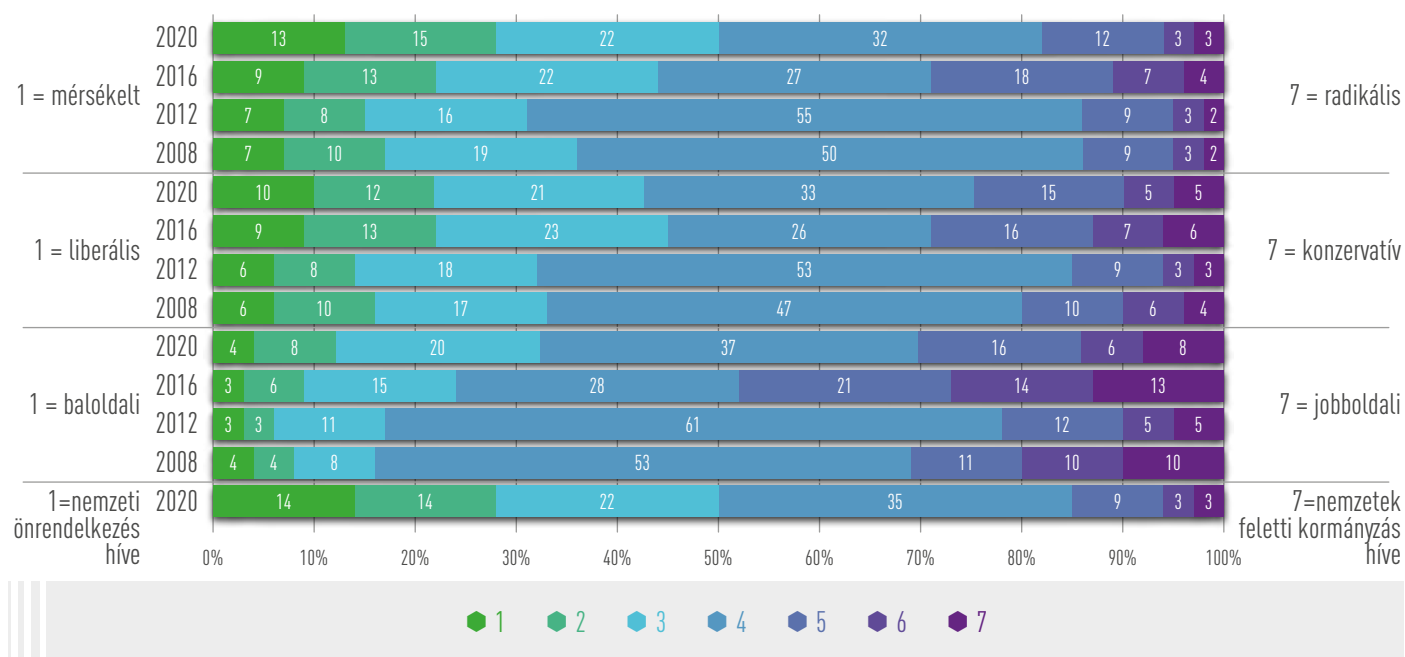
cióját mutató, inkább liberális és megosztott jobb és baloldali ifjúsági arcél rajzolódik ki.

Fő tendenciaként kirajzolódik, hogy **nőtt a magukat a centrum-ba pozicionáló** – tehát a középső értéket választó – **fiatalok aránya** és általában is jellemző, hogy a legnagyobb arányban a középső értéket preferálják a válaszadók, tágabb kontextusban, a rendelkezésre álló összes adatfelvétel eredményeit vizsgálva sokkal összetettebb a kép. Összességében a 2020-as nagymintás vizsgálatban a bal–jobb hétfokú ideológiai skála átlaga 4,04 átlagpont, a liberális–konzervatív skáláé 3,63, míg a mérsékelt–radikális skáláé 3,36 és az önrendelkezés – nemzetek feletti kormányzás skáláé 3,25 átlagpont.

41. ábra | Tulajdonságpárok

Kérem, jellemezze Önmagát az alábbi tulajdonságpárok segítségével!

N2008=2000, N2012=8000, N2016=2000, N2020=8000; százalékos megoszlás, az érvényes válaszok aránya

DEMOKRÁCIA VS. DIKTATÚRA

A különböző, elmúlt években készült politikai szociológiai kutatások eredményei jelezték, hogy a magyar társadalom – életkortól lényegében függetlenül – alapvetően demokráciapárti, de vannak olyan kisebb csoportok, amelyek el tudják fogadni a diktatórikus rendszert is. A 2020-as nagymintás ifjúságkutatás megerősíti a 2016-ban jelzett eredményeket, azaz **a fiatalok döntő többsége a demokráciát tekinti a legjobb politikai rendszernek** (57 százalék). Majd’ minden negyedik 15–29 éves rendszerszkeptikusnak tekinthető, azaz számára mindegy, hogy milyen politikai

rendszerben él, míg a diktatúrát bizonyos körülmények között elfogadók aránya 10 százalék. Ahogy a demokraták, úgy a diktatúrapártiak aránya is 2–2 százalékponttal növekedett a 2016-os, előző méréshez képest.

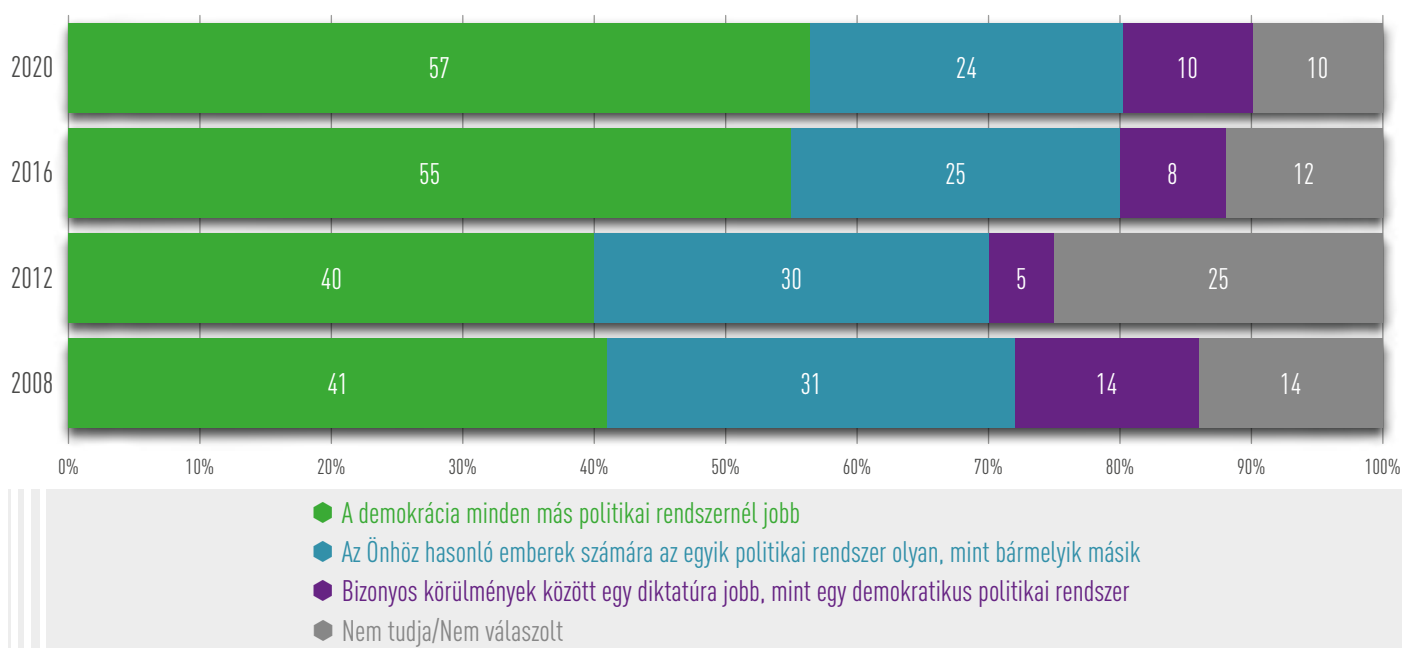
A minta megoszlásához képest demokráciahívók a 25–29 évesek, az önmagukat középosztályba sorolók, a jelenleg BA-képzést folytatók, valamint a diplomások. A mintabeli 10 százalékos átlagos diktatúrapártisághoz képest némileg magasabb a diktatúrát bizonyos körülmények között elfogadók aránya a 20–24 évesek, az egyetemi képzésre járók (osztatlan képzés, MA, PhD), az alsóközép és a felsőközép társadalmi osztályba tartozók körében. Az egyik rendszert a másikhoz

hasonlónak tekintő attitűd a legfiatalabbak, az alacsony iskolázottsággal rendelkezők, vagy jelenleg szakmát adó képzésben, valamint az alsó társadalmi rétegekbe tartozók körében magas.

Az alapvetően demokráciapárti fiatalok azonban **megosztottak a demokrácia jelenlegi működésének megítélésében**. A 15–29 éves fiatalok 48 százalékuk inkább vagy teljes mértékben elégedett a demokrácia működésével, az elégedetlen vagy teljesen elégedetlen oldalon 46 százalékuk áll. Emellett 6 százalékuk ebben a kérdésben nem tud, vagy nem akar állást foglalni. 2016-hoz képest a demokrácia jelenlegi működésével elégedettek aránya növekedett.

42. ábra | A politikai rendszerekről alkotott vélemény

A következő kijelentések közül melyik áll a legközelebb az Ön véleményéhez?
N2008, N2012, N2016=8000, N2020=2000; százalékos megoszlás

POLITIKAI ÉRDEKLŐDÉS

A 2000 óta zajló nagymintás ifjúságkutatás kissé hullámzó eredményeket mutat a politikai érdeklődés kérdéskörével kapcsolatban. A kezdeti, Ifjúság2000® felvételhez képest 2012-ben volt a legalacsonyabb az érdeklődés szintje (1,89 átlagpont az 1-től 5-ig terjedő skálán), majd utána lassú emelkedés kezdődött meg. Az eddigiekhez képest jelentős mértékű változás történt 2016–2020 viszonylatában: **soha korábban nem tapasztalt szintre emelkedett a 15–29 éves fiatalok politikai érdeklődése (2,03-ról 2,43-ra)**. Még ennél is magasabbra

ugrott az ún. közéleti, társadalmi kérdések iránti érdeklődés: a 2016-os 2,45-ről 2,91 átlagpontos szintre. Véleményünk szerint – és ezt támasztják alá más politikai szociológiai vizsgálatok – ezek a változások nem függetlenek a koronavírus-járványtól, a fiatalokra is zúduló információ-dömpingtől.

Kiemelkedően magas a 25–29 éves, a fővárosi, a diplomás, vagy jelenleg egyetemi szintű képzésre járó, valamint önmagát a felsőközép-, felső társadalmi csoportba soroló fiatalok politikai érdeklődése.

A koronavírus-járvány feltételezett hatása nemcsak a politikai, közéleti érdeklődés növekedésében érhető tetten, hanem a közéleti, társadalmi kérdésekről

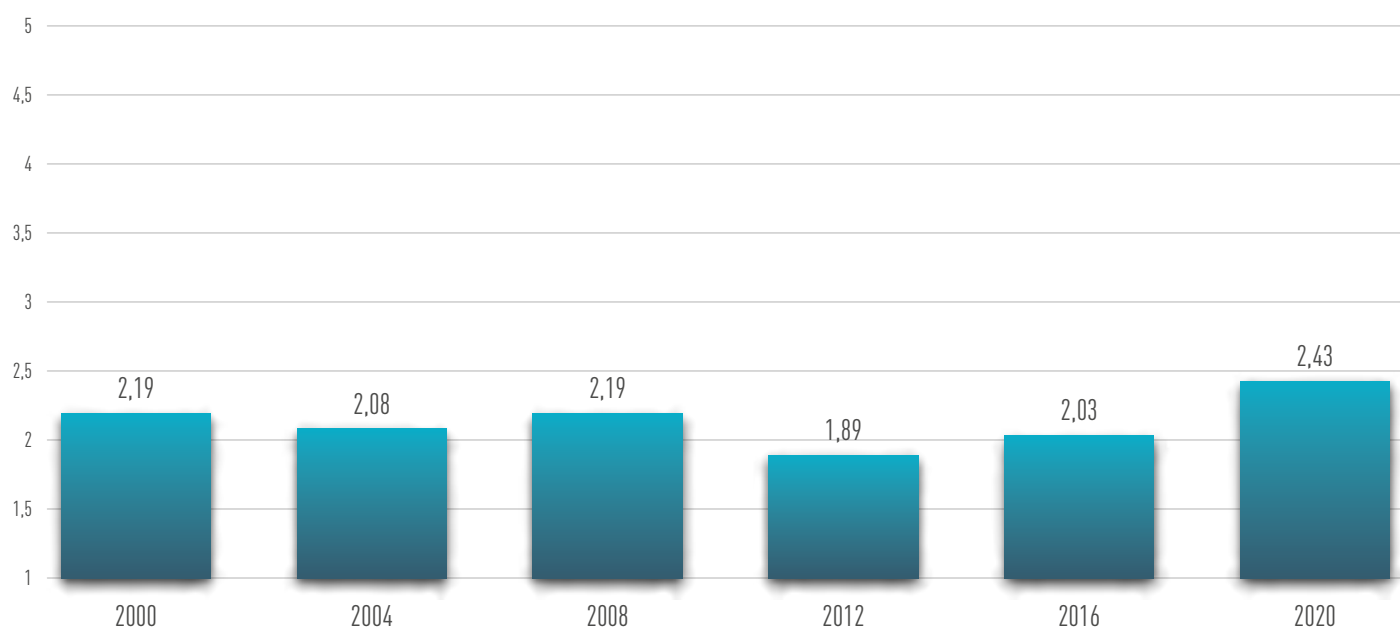
való kommunikáció sűrűsödésében is. Kis mértékben ugyan, de emelkedett a közéleti témákat otthon, illetve a barátaikkal rendszeresen megbeszélő 15–29 évesek aránya.

A fiatalok 28 százaléka rendelkezik olyan baráttal, ismerőssel, aki politikailag aktív, pl. rendszeresen állást foglal közéleti kérdésekben, politikai jellegű rendezvényekre jár (ebből 11 százaléknak több ilyen barátja is van). Azok a fiatalok, akik politikailag agilis baráti körrel rendelkeznek maguk is többet beszélgetnek akár a családjukban, akár a barátaikkal fontos közéleti kérdésekről, és jóval magasabb a politikai érdeklődési szintjük is.

43. ábra | Politikai érdeklődés

Mennyire érdekli Önt a politika? Kérem, egy egytől ötig terjedő skála segítségével válaszoljon, ahol az 1-es azt jelenti, egyáltalán nem érdekli, az 5-ös pedig azt, hogy nagyon érdekli!

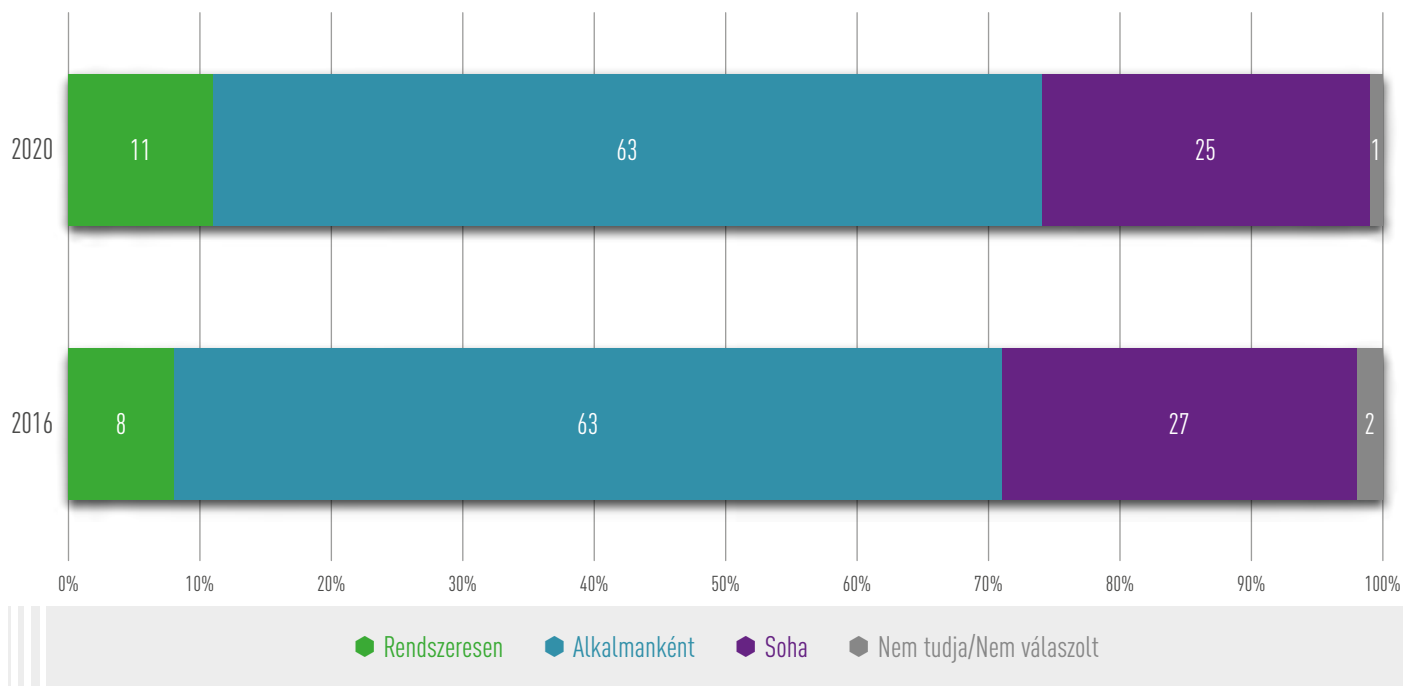
N2000, N2004, N2008, N2012, N2016, N2020=8000; átlagok

44. ábra | Közéleti témák megvitatásának gyakorisága a családban

Milyen gyakran szokott Ön a családjával közéleti kérdésekről, társadalmi problémákról beszélgetni?

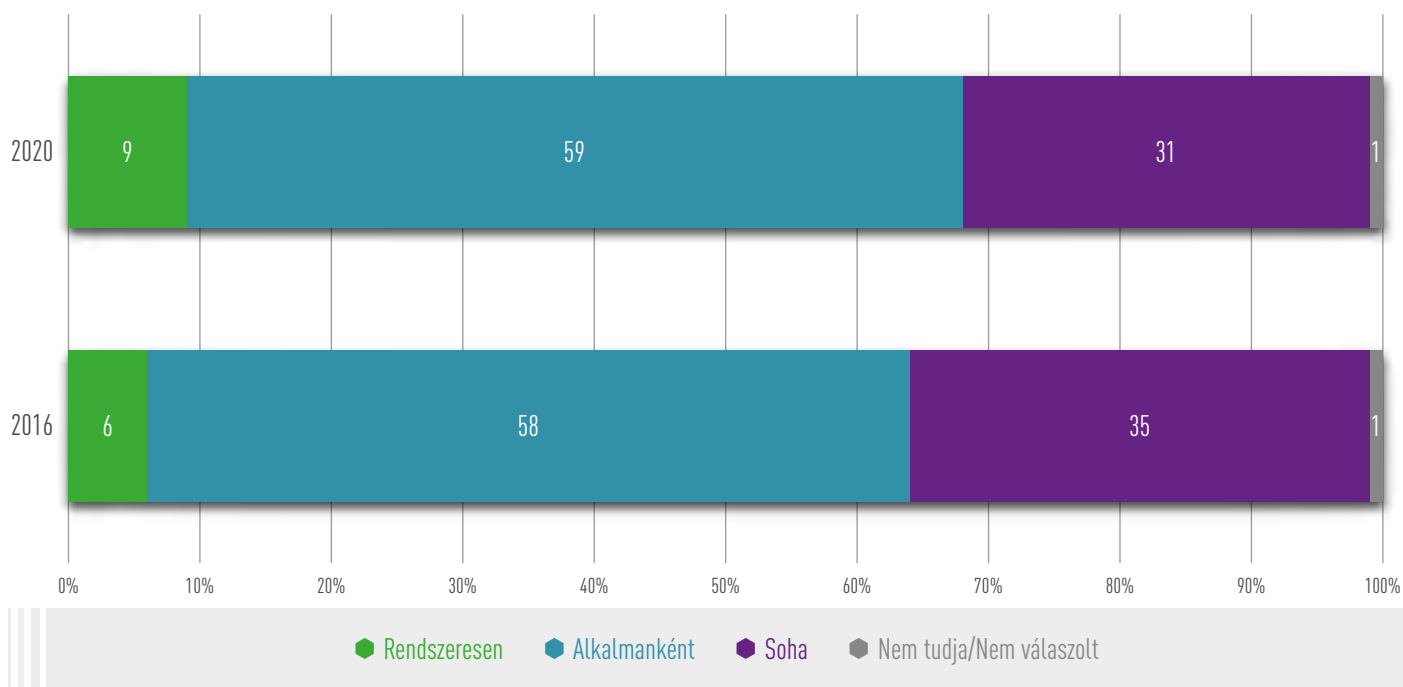
N2016, N2020=8000; százalékos megoszlás

45. ábra | Közéleti témák megvitatásának gyakorisága a barátokkal

És a barátaival, közvetlen ismerőseivel milyen gyakran szokott közéleti kérdésekről, társadalmi problémákról beszélgetni?

N2016, N2020=8000; százalékos megoszlás

SZÜLŐI MINTÁK ELFOGADOTTSÁGA

A szülői minta elfogadottságát hagyományosan kétféleképpen vizsgálja a nagymintás ifjúságkutatás. Egyrészt elemzi az általános szülői eszmény elfogadását vagy elutasítását, másrészt a politikai kérdésekkel való egyetértésre külön is rákérdez. Az elmúlt 20 év tapasztalata az, hogy **a magyar ifjúság következetesen konform**, a generációs lázadás nyomait csak szűk alrétegekben lehet kimutatni. Alapvetően nincs ez másképpen 2020-ban sem.

A fiatalok fele elfogadja azt az életet, ahogy a szülei élnek, ugyanakkor közel egynegyedük elutasítja azt. Ez az arány azért érdekes, mert 2000 óta – minden módszertani változtatás mellett is – a legmagasabb elutasításról beszélhetünk.

Leginkább a 25–29 évesek, a fővárosban élők, a szakmunkások, illetve az önmagukat alsó társadalmi csoportba sorolók utasítják el szülei életfelfogását.

Politikai kérdésekben a fiatalok 44 százaléka mindkét szülőjével egyet ért, 15 százalékuk

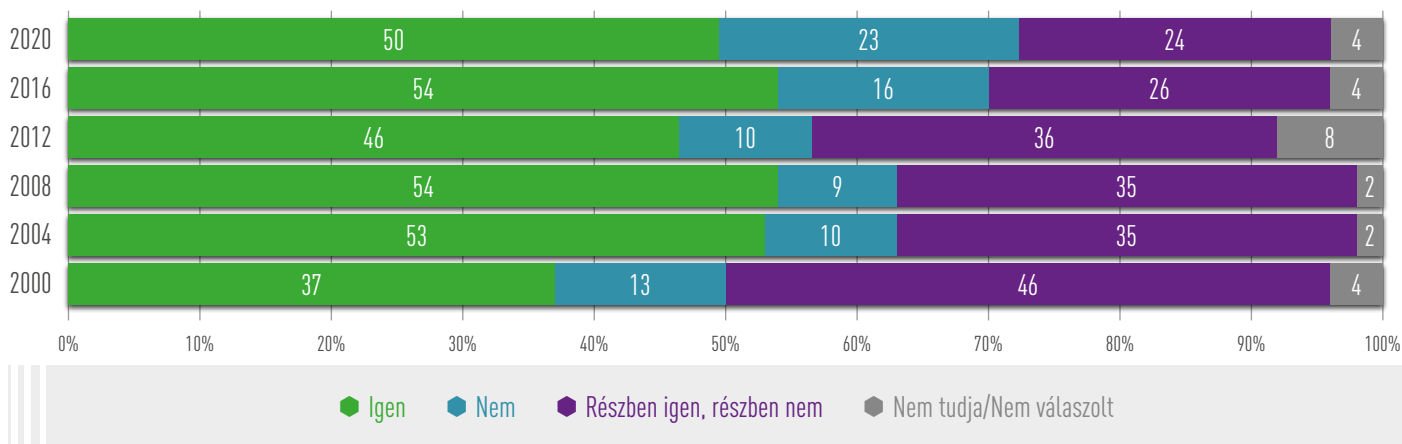
csak az egyikőjükkel, 6 százalékuk pedig egyikőjükkel sem ért egyet. 2016-hoz képest ezen a téren is kisebb mozgás figyelhető meg. Többen lettek, akik csak az egyik szülőjükkel értenek egyet, és 3 százalékponttal csökkent azok aránya, akik nem ismerik szülei politikai nézeteit. A szülők politikai nézeteit legkevésbé a 25–29 évesek, a fővárosiak, a középfokú végzettségűek, az önmagukat legfeljebb az alsó társadalmi csoportba sorolók, valamint az ideológiai pólusok szélső értékein elhelyezkedők fogadják el.

46. ábra | A szülői minták elfogadottsága

Az ember különbözőképpen ítélheti meg azt, amilyen elvek szerint szülei élnek.

Megfelel-e az Ön eszményeinek szülei élete?

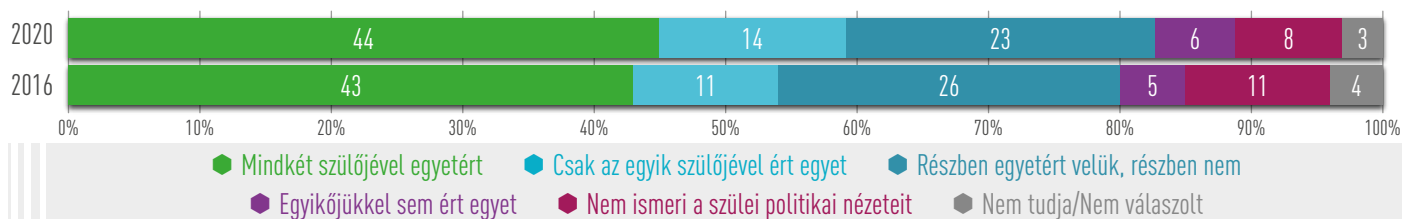
N=8000; százalékos megoszlás

47. ábra | Egyetértés a szülőkkel politikai kérdések kapcsán

Politikai kérdésekben Ön mennyire ért egyet a szüleivel?

N2016, N2020=8000; százalékos megoszlás

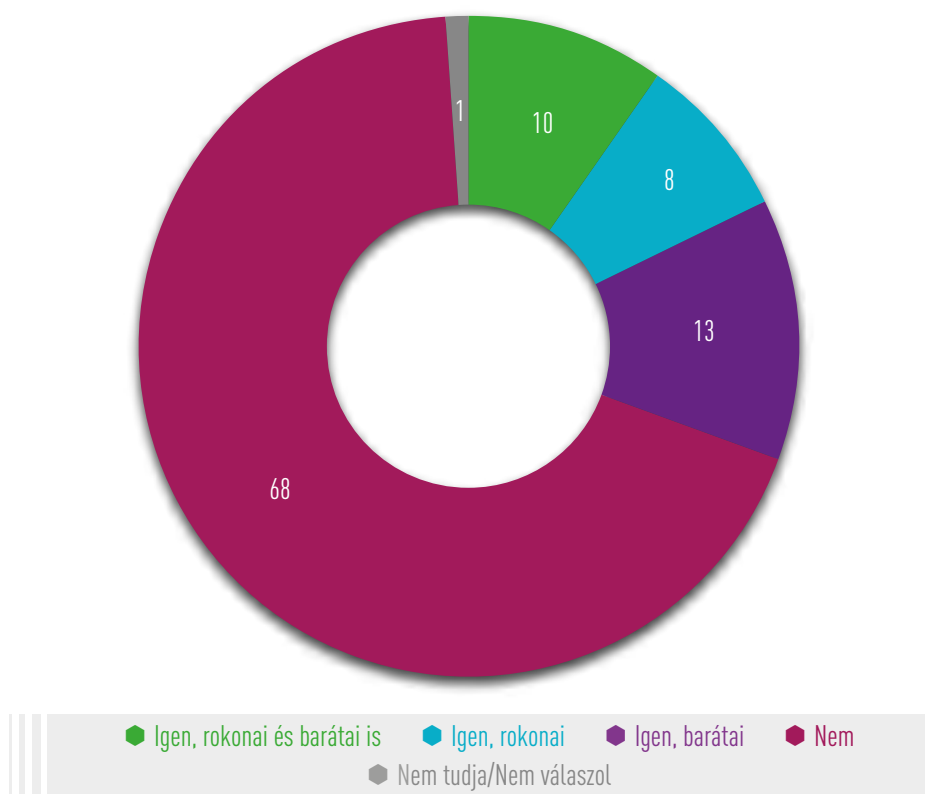
MAGYAR IDENTITÁS

2012 óta vizsgálja a nagymintás ifjúságtudatás a fiatalok magyar identitását. 8 éve **fokozatosan emelkedik a korosztály magyarságtudata**. Összességében elmondható, hogy a fiatalok alapvetően büszkék magyarságukra, nyelvükre, hazájuknak érzik és szeretik Magyarországot.

Érdemben növekedett azok aránya, akik szerint „Magyarország a legjobb ország, ahol élni lehet”, „Általában jobban szeretem a magyar népet, mint más népeket”, de jól látható módon minden kijelentés esetében emelkedett az egyetértés átlaga.

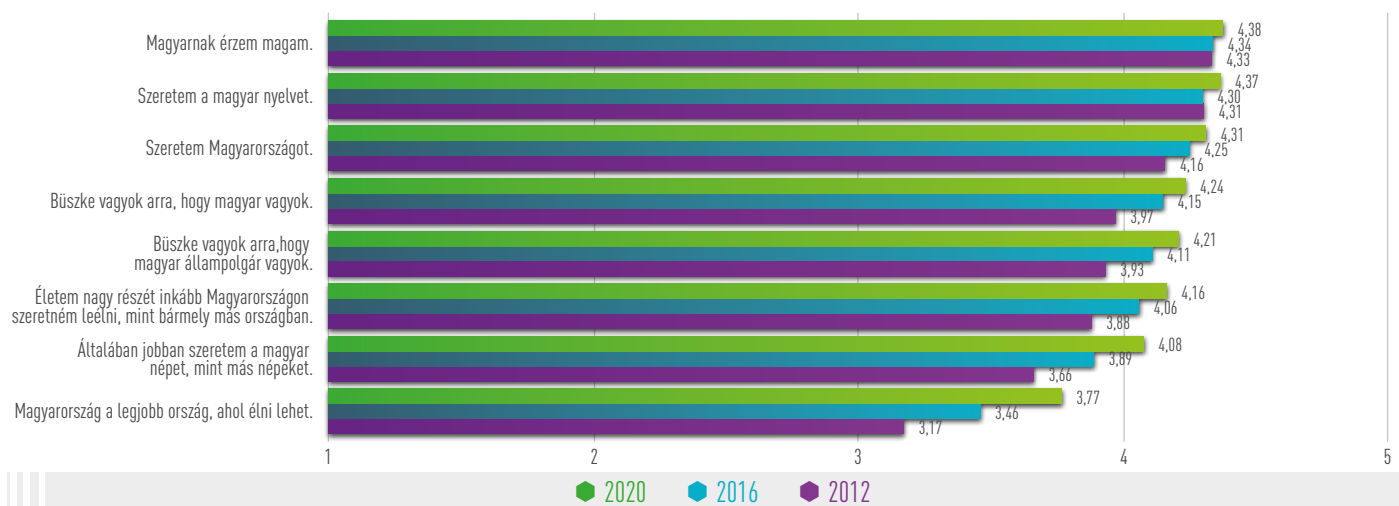
A magyar fiatalok kevesebb mint egyharmada jelezte, hogy a szomszédos országokban él rokona és/vagy barátja. Ezen belül is a legtöbben (13 százalékos) külföldön élő barátokról számoltak be.

48. ábra | Szomszédos országokban élő rokonok, barátok
Élnek-e magyar rokonai, közeli barátai a Magyarországgal szomszédos országokban (Ausztriában, Szlovákiában, Ukrajnában, Romániában, Szerbiában, Horvátországban, Szlovéniában)?
N2020=8000; százalékos megoszlás

49. ábra | A magyar identitás - átlagértékek

Mennyire ért egyet az alábbi állításokkal? Kérem, hogy egy egytől ötig terjedő skála segítségével válaszoljon, ahol az 1-es azt jelenti, hogy egyáltalán nem ért egyet, míg az 5-ös azt, hogy teljes mértékben egyetért az adott állítással.
N2012, N2016, N2020=8000; ötfokú skálán, átlagok

KÉP: DANIEL OLAH • UNSPLASH

AZ EURÓPAI UNIÓS TAGSÁG

Magyarország 2004-ben lépett be az Európai Unióba. A nagymintás ifjúságkutatás alapsokaságának tekintett 15–29 évesek lényegében egész eddigi

életüket úgy élték le, hogy az unió természetes közeg volt számukra: a határok szabadon átjárhatóak voltak, bárki tanulhatott vagy dolgozhatott az unió bármely országában. Ennek megfelelően **a magyarországi 15–29 évesek véleménye az Európai Unióval kapcsolato-**

san tovább javult a négy évvel ezelőtti adatokhoz képest.

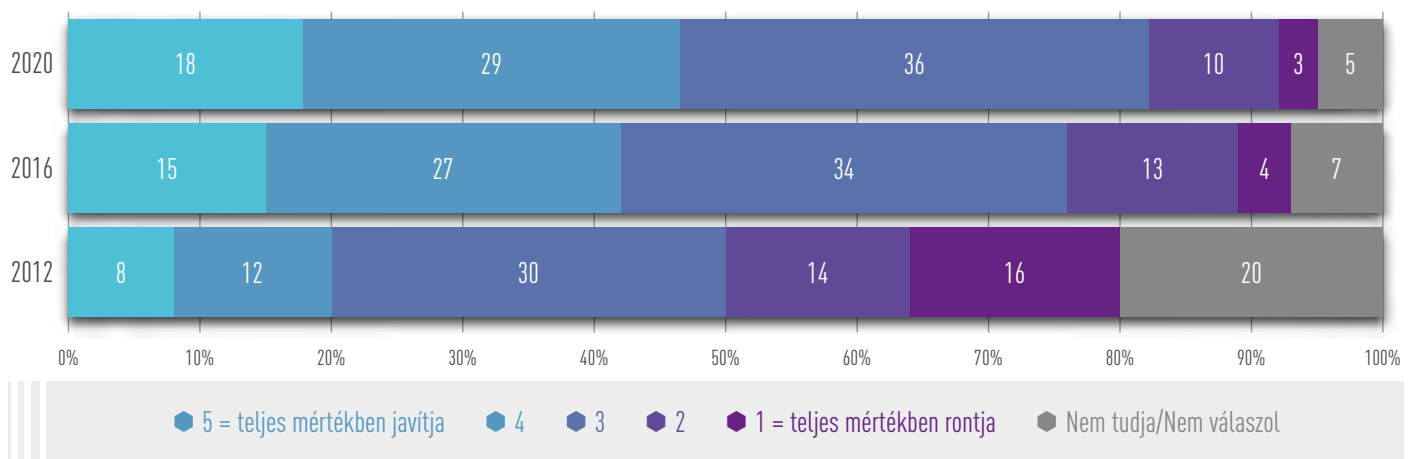
Az egyéni helyzet megítélésében és az ország tagságának értékelésében is jóval magasabb arányban találunk pozitívan nyilatkozókat és ezzel párhuzamosan csökkent a negatív véleménnyel rendelkezők

50. ábra | Az Európai Unió csatlakozás hatása az országra

Ön szerint az Európai Unió csatlakozás az Ön életére nézve inkább előnyös vagy inkább hátrányos volt?

Ön szerint az Európai Unió csatlakozás Magyarország számára inkább előnyös vagy inkább hátrányos volt?

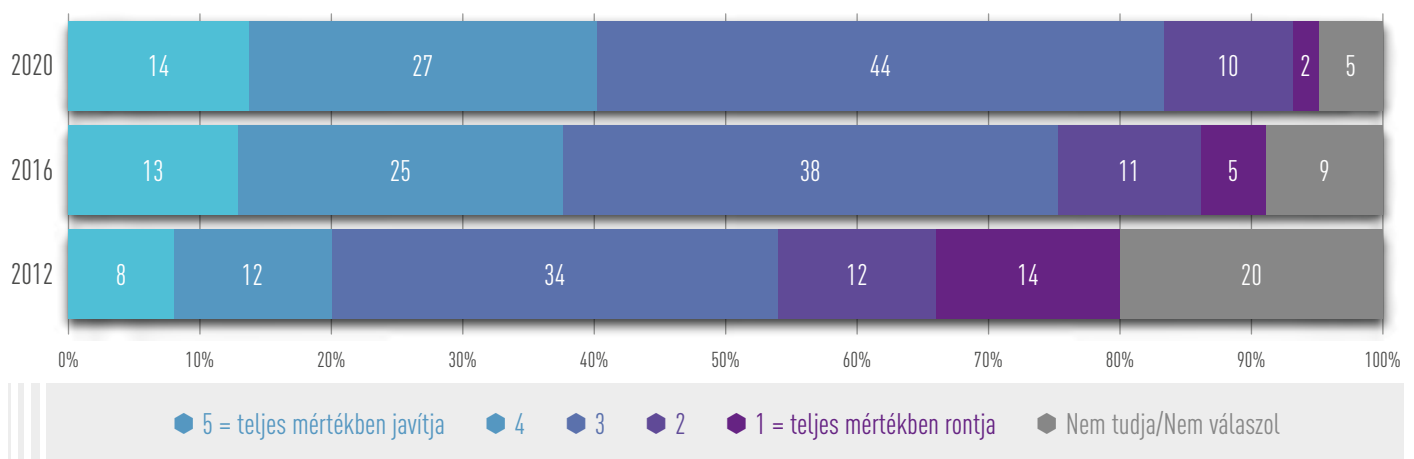
N2012=8000, N2016=2000, N2020=2000; százalékos megoszlás az összes válaszadó körében

51. ábra | Az Európai Unió csatlakozás hatása az egyén életére

Ön szerint az Európai Unió tagság az Ön életére inkább előnyös vagy inkább hátrányos volt? Kérem, hogy egy egytől ötig terjedő skála segítségével válaszoljon, ahol az 1-es azt jelenti, hogy teljes mértékben hátrányos, míg az 5-ös azt, hogy teljes mértékben előnyös

N2012=8000, N2016, N2020=2000; százalékos megoszlás

aránya. A fiatalok 47 százaléka szerint Magyarország számára előnyös vagy nagyon előnyös volt az uniós tagság, 2016-ban ez az arány még 42 százalék volt. Kisebb az emelkedés a személyes élethelyzet megítélését tekintve, ahol a nagyon előnyös kategóriát választók aránya nem

változott, a 4-es értéket jelzőké emelkedett 2 százalékponttal, viszont a „teljes mértékben hátrányos” kategóriát választóké 4 százalékponttal csökkent.

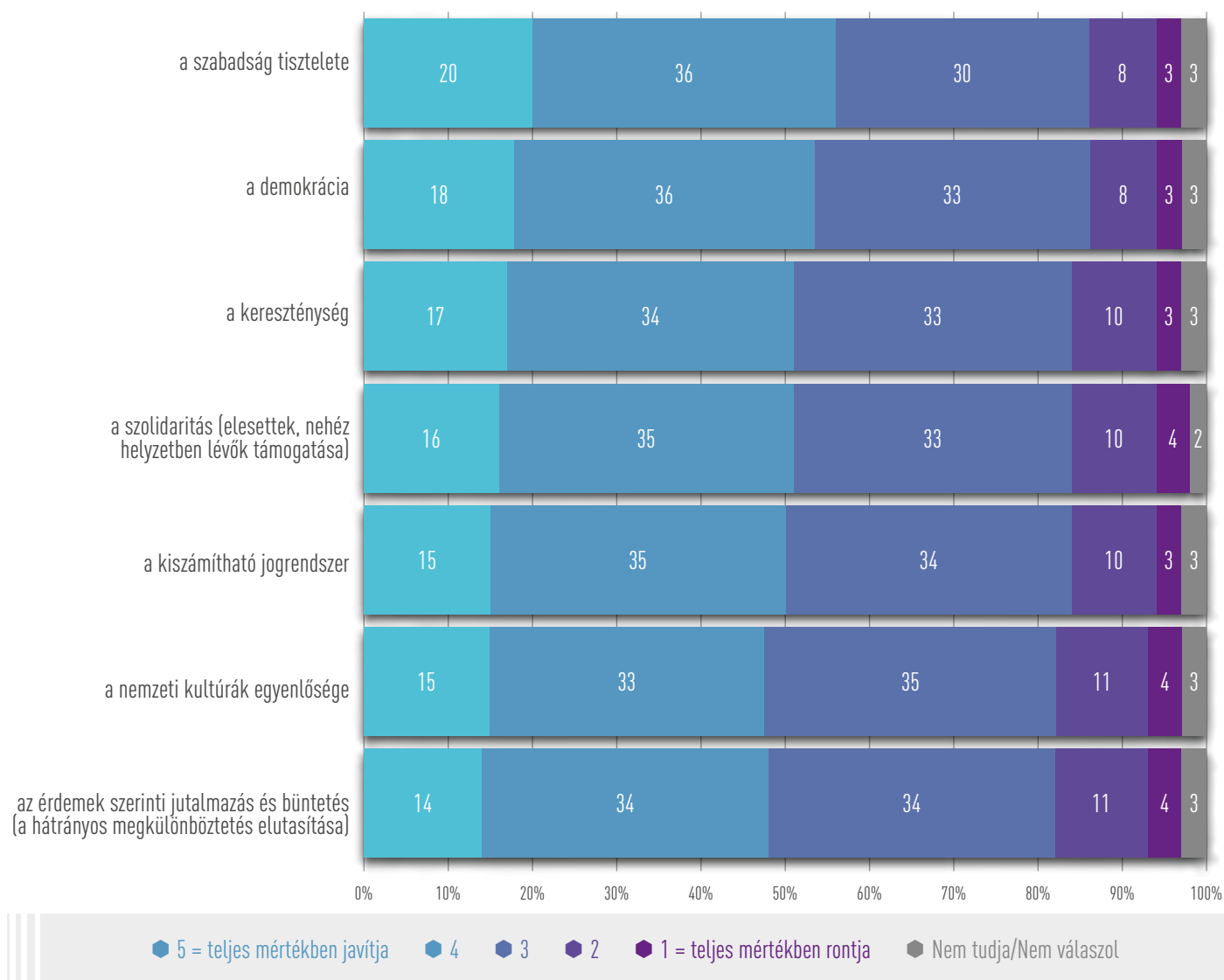
Az európai kultúrára a fiatalok szerint leginkább a szabadság tisztelete jellemző, amit a demokrácia és a kereszténység

elfogadása követ. Az európai politikai értékekhez tartozik a jogrendszer kiszámíthatósága, az elesetteket, nehéz helyzetben lévők támogatása is. A felsoroltak közül legkevésbé a hátrányos megkülönböztetés elutasítása jellemzi az európai kultúrát.

52. ábra | Az európai kultúra jellemzői

Ön szerint az alábbiak mennyire jellemzik az európai kultúrát? Kérem, hogy egy egytől ötig terjedő skála segítségével válaszoljon, ahol az 1-es azt jelenti, hogy egyáltalán nem jellemzi, míg az 5-ös azt, hogy teljes mértékben jellemzi. Tehát mennyire jellemzi az európai kultúrát...?

N2020=2000; százalékos megoszlás

KÉP: MARKUS WINKLER • UNSPLASH

PROBLÉMATÉRKÉP

2020-ban a 15–29 évesek generációjuk legégetőbb problémáit a bizonytalanságban és kiszámíthatatlan jövőben, valamint az anyagi nehézségekben, az elszegényedésben látják. A saját anyagi helyzetüket ugyanakkor a 2016-es adatokhoz képest jóval kedvezőbbnek ítélik. A fiatalok körében határozott középosztályosodási folyamat követhető nyomon.

A nagymintás vizsgálatok hagyományát megőrizve az elemzéseket a fiatalokat érintő legégetőbb problémák bemutatásával zárjuk. Ez a kérdés felfogható ugyanis egyfajta ön-reflexióként, ami azt mutathatja, hogy társadalmi beilleszkedésüket, esetleg álmaik megvalósulását milyen akadályok nehezítik.

A korábbi kutatási hullámok más-más mintázatú ifjúsági problématerképet állítottak fel, amelyek követték a társadalmi-gazdasági változásokat. A 2008-as pillanatképben a munkanélküliség és a pénztelenség került a legégetőbb problémák csúcsára. A 2012-es problématerképet az elszegényedés és a kilátástalanság dominálta, ugyanakkor a munkanélküliség jelentősége csökkenő tendenciát jelzett. 2016-ban a 15–29 évesek legégetőbb, sőt a

korábbinál is nagyobb mértékű problémája az anyagi nehézség, a létbizonytalanság, szegénység és elszegényedés (29 százalék) volt.

A fiatalság közhangulatában érezhető, az elemzés fenti alfejezeteiben többször jelzett, általános bizonytalanság és enyhe pesszimizmus visszaköszön a 2020-as adatokban. Bár összességében a **magyarországi fiatalok** problématerképe nagyon is állandó elemeket tartalmaz, egy meglepetéssel mindenképpen szolgált a vizsgálat.

A fiatalok **legégetőbb problémájává a bizonytalanság, a kiszámíthatatlan jövő lépett elő**, ami egy világjárvánnyal terhelt 2020-as esztendőben nem tekinthető meglepő fordulatnak. A bizonytalansággal való küzdelem mindig ott volt a legsúlyosabb kérdések között, de általában a második, harmadik helyen helyezkedett el. A kilátástalansággal szinte azonos jelentőségű az elszegényedés, szegénység problémája, ami mindig a legsúlyosabb problémák közé tartozott. E két alapproblémától lényegesen leszakadva található a céltalanság, ami összefügghet a bizonytalanság előretörésével.

A 2020-as problématerkép „meglepetése” a negyedik he-

lyen található **baráti társaságok, közösségek hiánya**, ami sosem volt az első négy legfontosabb fiatalokat égető probléma körében. Nem tudjuk mással magyarázni ezt a változást, mint a koronavírus-járvány megelőzését célzó korlátozó intézkedések következményeivel (gondoljunk itt az online oktatásra, a szórakozóhelyek, mozik, színházak, múzeumok, éttermek és kávézók bezárása, az este 8 órát követő kijárási tilalomra). Ezek az intézkedések korlátok közé szorították a fiatalokat, megnehezítették a közvetlen találkozásokat, ami rapid módon jelentkezett a problématerképen.

Az 5 százalék feletti említések között szerepel még a drogok elterjedése, a munkanélküliség, ami egyre kisebb súllyal jelenik meg a ranglistán, valamint a bűnözés, ami 2008 óta minden hullámban felkerül a hét legfontosabb fiatalokkal kapcsolatos probléma közé.

Az anyagi nehézségek hátterének feltárása érdekében elemeztük azt is, hogy a fiatalok hogyan ítélik meg saját – az esetek túlnyomó többségében a szüleik – háztartásuk anyagi helyzetét. Összességében, a fiatalok 9 százaléka gondolja úgy, hogy gondok nélkül élnek.

Több mint 57 százalékuk nyilatkozta azt, hogy beosztással jól kijönnek, 27 százalékuk pedig azt, hogy éppen kijönnek jövedelmükből. A saját bevallásuk szerint anyagi nehézségekkel küszködők aránya 5 százalék.

Ezek az adatok lényeges, nagyszámú javulást mutatnak 2016-hoz képest. Különösen feltűnő a „beosztással jól kijönnek” kategória növekedése és ezzel párhuzamosan a „hónapról-hónapra anyagi gondjaink vannak” csökkenése.

A szubjektív anyagi helyzet megítélésében különbség mutatható ki településtípus és az iskolai végzettség mentén.

A budapestiek és a megyei jogú városokban, megyeszékhelyeken élő fiatalok körében magasabb a gondok nélkül és az okos beosztással jövedelmükből jól kijövők aránya, míg a községben élő fiataloknál növekszik az anyagi gondokkal élőké.

A felsőfokú végzettséggel rendelkezők négyötödének háztartása gondok nélkül vagy beosztással jól kijön, ugyanez a középfokú végzettségűeknél 74 százalék, míg az alacsony iskolai végzettségűeknek 59, a szakmunkások 55 százalékára igaz. Másik oldalról nézve a kérdést, míg a felsőfokú tanulmányt végzetek 1 százalékának ház-

tartása küzd havonta pénzügyi gondokkal, addig az alacsony végzettségűeknél ez az arány 12 százalék. Érdemes megjegyezni, hogy ezen adatoktól még így is kedvezőbbek, mint a 4 évvel korábban mértek.

Mindent egybe véve **a társadalmi önbesorolás alapján a magyarországi fiatalok körében egy 2012 óta tartó, határozott középosztályosodási folyamat** zajlik. Hullámról hullámra csökken az önmagukat alsó csoportba sorolók aránya (2012-ben még 14 százalék, 2020-ban ennek épp a fele), a fiatalok egyharmada alsóközép csoportba tartozónak véli önmagát.

6. táblázat | Az ifjúság legégetőbb problémái

Ön szerint ma Magyarországon melyik az ifjúság legégetőbb problémája?

N2008, N2012, N2016, N2020=8000; százalékos megoszlása az esetek százalékában, az 5 százalék vagy annál magasabb említések

ssz.	2008		2012		2016		2020	
	probléma	%	probléma	%	probléma	%	probléma	%
1.	pénztelenség, szegénység, elszegényedés, létbizonytalanság	15	pénztelenség, szegénység, elszegényedés, létbizonytalanság	16	anyagi nehézségek, létbizonytalanság, szegénység, elszegényedés	29	bizonytalanság, kiszámíthatatlan jövő	23
2.	munkanélküliség, elhelyezkedési nehézségek	24	kilátástalan, bizonytalan jövő	16	bizonytalanság, kiszámíthatatlan jövő	18	anyagi nehézségek, létbizonytalanság, szegénység, elszegényedés	22
3.	kilátástalan, bizonytalan jövő	10	munkanélküliség, elhelyezkedési nehézségek	15	céltalanság, nem tudják, mit akarnak	8	céltalanság, nem tudják, mit akarnak	12
4.	drogok, kábítószeres elterjedése	7	céltalanság, nem tudják, mit akarnak	11	drogok, kábítószeres elterjedése	6	baráti társaságok, közösségek hiánya	8
5.	céltalanság, nem tudják, mit akarnak	7	drogok, kábítószeres elterjedése	7	alkohol elterjedése	7	drogok, kábítószeres elterjedése	7
6.	bűnözés	6	bűnözés	7	munkanélküliség, elhelyezkedési nehézségek	7	munkanélküliség, elhelyezkedési nehézségek	5
7.	lakásproblémák	4	fiatalok általános rossz helyzete	6	bűnözés	5	bűnözés	5

Az igazán látványos változás a középosztály vonatkozásában következett be. Míg 2012-ben 39 százalék sorolta magát ide, 2020-ban több mint minden második fiatal (52 százalék). Az is figyelemre méltó, hogy 2012-höz képest a felső-

közép, felső csoport tagjai is megduplázták, háromról hat százalékra.

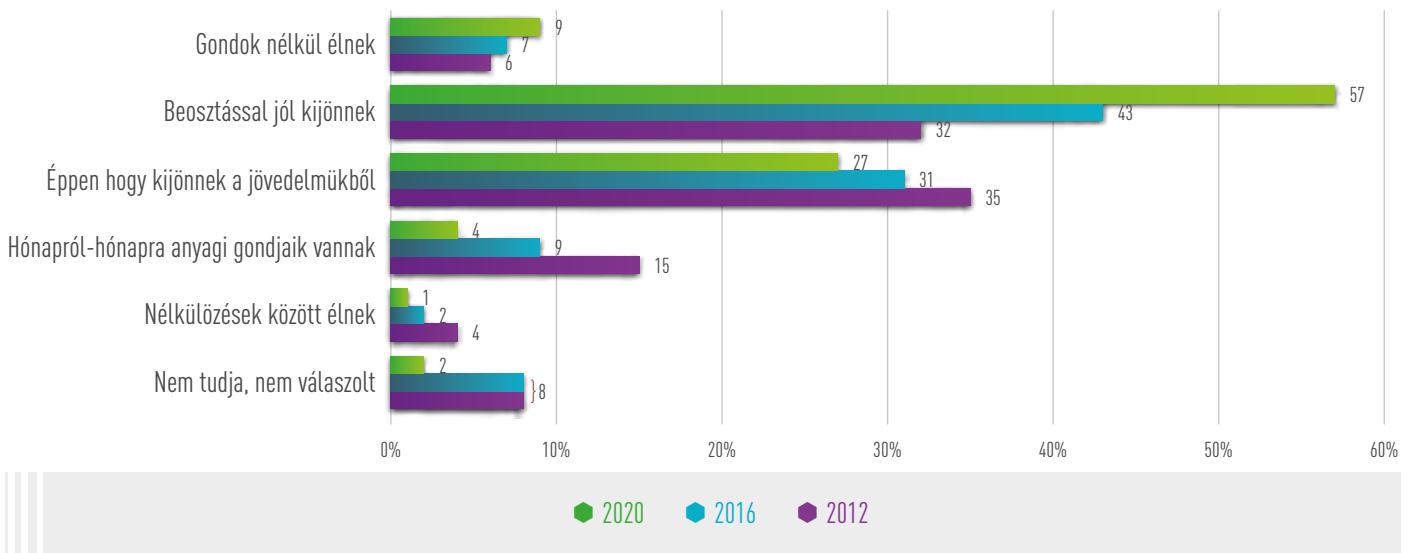
A társadalmi önbesorolás értelemszerűen összefügg a szociokulturális helyzettel. A legfeljebb 8 osztályt végzett fiatalok az alsó, a szakmunkás végzett-

ségűek az alsó és az alsóközép, az érettségizettek a közép, míg a diplomával rendelkezők a felső/felsőközép csoportban túlréprezentáltak. A társadalmi helyzet érzékelése öröklődik, hiszen az apa iskolázottsága is ugyanezt a mintázatot követi.

53. ábra | Szubjektív anyagi helyzet

Összességében, hogy érzi, Önök anyagilag hogyan élnek?

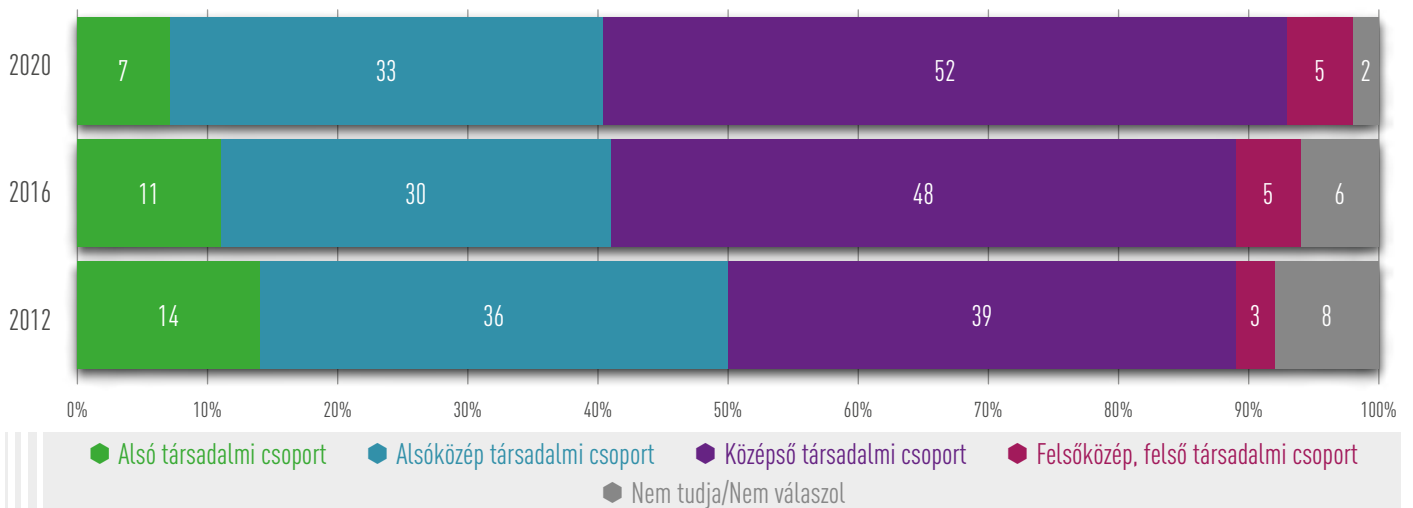
N2012, N2016, N2020=8000; százalékos megoszlás

54. ábra | Társadalmi csoport

Kérem, mondja meg, hogy az alábbiak közül Ön melyik csoportba sorolná saját magát?

N2012, N2016, N2020=8000; százalékos megoszlás

KÉP: LAURELIEN ROMAIN • UNSPLASH

MÓDSZERTANI HÁTTÉR

Kérdőív; Mintavétel; Terepmunka; Adattisztítás

A Magyar Ifjúság Kutatás 2020 magyarországi adatfelvétele során 8000, 15–29 éves fiatalot kérdeztünk meg, egy hozzávetőlegesen 45–50 perces kérdőívvel 2020 szeptembere és decembere között. A kutatásunk a 15–29 éves magyarországi népességre nézve reprezentatívnek tekinthető terület, településtípusok, korcsoportok és nemek szerint.

KÉRDŐÍV

A felvétel során alkalmazott kérdőívet a megelőző hullámokban használt kérdőívek alapján készítettük el, majd a lekérdezés megkezdése előtt szakmai véleményezésre bocsájtottuk. A megkeresett szervezetek közül véleményt nyilvánítottak a Magyarországi Szociológiai Társaság Ifjúságszociológiai Szakosztálya, a Nemzeti Ifjúsági Tanács, az Emberi Erőforrások Minisztériuma és a Családokért Felelős Tárcánál Nélküli Miniszter munkatársai, amelyek javaslatait – lehetőség szerint – beépítettük a kérdőívbe.

A kérdőív tematikájában részletesen szerepelnek a családalapítás, az oktatás, a munka, a politikai attitűd, az értékek és az identitás, valamint a média és újmédia kérdéskörei. Az eddigi

gyakorlatnak megfelelően a 2020-as kérdőívben is helyet kapott egy önkitöltős blokk, amelyben a kockázati magatartások (dohányzás, alkohol, drog), a szexualitás és a politikai preferencia kérdéskörei kaptak helyet.

A kérdőívet négy nagyobb tematikus egységre bontottuk, ami a gyakorlatban azt jelentette, hogy a négy 2000 fős almintán egymástól részben különböző kérdőívet kérdeztünk le. Ennek a döntésnek a legfőbb

oka, hogy néhány fontosnak ítélt altéma elemzéséhez elegendő a 2000 fős országos minta, és így lehetőség nyílt arra, hogy az eredetileg tervezett interjúidő jelentős túllépése nélkül lényegesen több témát járasson körül a vizsgálat. Ugyanakkor azok az alapkérdések – amelyek már az első hullám óta gyakorlatilag állandóak – mind a négy almintában azonosak voltak. A négy tematikus egység („zöld”; „lila”; „sárga”; „kék”) az alábbi területekre koncentrált:

családalapítás,
gyermekvállalás,
egészség,
szabadidő,
környezetvédelem,
vallás

politikai szocializáció

életesemények,
munkapiaci attitűdök,
területi mobilitás,
önkéntesség

ifjúsági programok,
digitális kultúra,
fogyasztói tudatosság,
kultúrafogyasztás

MINTAVÉTEL

A mintavétel több lépcsőben történt, rétegzett valószínűségi mintavételi módszer alkalmazásával. Első lépcsőben a vizsgálandó települések, második lépcsőben az adott települések felkeresendő címeinek kiválasztására került sor. Az elsődleges mintavételi keret a magyarországi települések listája alkotta (PSU), a másodlagos mintavételi keretet az ezen településen élő olyan 15–29 éves fiatalok alkották, akik Magyarországon állandó lakóhellyel rendelkeztek a mintavétel idején (SSU). Azokat tekintettük 15–29 éves fiatalnak a kutatás során, akik 1991. január 1. és 2005. december 31. között születtek. Számuk 1.614.973 fő volt a mintavételkor. Első lépésben a településeket rétegekbe soroltuk a földrajzi elhelyezkedésük és a településen élő fiatalok száma alapján, összesen 95 réteget meghatározva. Ezek után rétegenként véletlen mintát vettünk a települések közül, mindösszesen 346 települést kiválasztva. A második lépcsőben a kiválasztott településeken az adott réteg elemszámával arányos módon a

Belügyminisztérium lakcím-nyilvántartási adatbázisából véletlen valószínűségi mintavétellel választottuk ki azokat, akik a mintába kerültek. Csakúgy, mint a legutóbbi adatfelvételkor 2020-ban is mindösszesen 32000 címmel dolgozhattunk: egy 8000 címet tartalmazó főcímlistával és három egyenként 8000 címet tartalmazó pótcímlistával.

A 8000 fős alapminta és a 2000 fős részminták településmintái külön-külön is leképezik az ország településstruktúráját regionális elhelyezkedés és településnagyság szerint. A négy 2000 fős alminta külön-külön és az összeillesztett 8000 fős alapminta egyaránt reprezentatív a 15–29 éves magyarországi lakosságra.

TEREPMUNKA

Az adatfelvétel összesen 12 hét alatt valósult meg 165 kérdezőbiztos bevonásával, számítógéppel segített személyes lekérdezési módszerrel. A címek kiosztása egy lépésben történt, a kérdezőbiztosok a sikertelen interjúk esetén többször is felkeresték a főcímet csak ezt követően folytathatták a terepmunkát a pótcímek valamelyiké-

vel. A kérdezőbiztosok a pótcímek kimerülését követően sem alkalmazhattak kvótát, ehelyett az adott település fel nem használt pótcímei közül választhattak a főcímnél megfelelő nemű és korú interjúalanyt.

A kérdezőbiztosok munkájának ellenőrzése rövid telefonos interjúk segítségével történt, melynek során az összes lekérdezett kérdőív 38 százalékot vontuk be az ellenőrzésbe (a lekérdezett kérdőívek 70 százalékában álltak rendelkezésre telefonszámok, így a teljes minta 27 százalékát ellenőriztük telefonon). Az esetleges hibákat pótlekérdezéssel korigáltuk. Az átlagos interjúhossz 42 perc volt („zöld” 42 perc; „lila” 43 perc; „sárga” 42 perc; „kék” 41 perc).

ADATTISZTÍTÁS

A terepmunkát követően az adatfelvétel során keletkező, az elméletileg elvárt mintamegoszlástól való eltéréseket súlyozással korigáltuk. A súlyozást nemre, korcsoportra, régióra, településtípusra és iskolai végzettségre végeztük el, az úgynevezett iteratív súlyozási eljárással. Az alkalmazott súlyok 0,66 és 2,97 között oszlottak meg.

KÉP: TIM FOSTER • UNSPLASH

A SZERZŐKRŐL

DOMOKOS TAMÁS

szociológus, demográfus, pedagógiai szakértő, a Kodolányi János Egyetem Fejlesztő Szociológia Kutatótanszék vezetője, egyetemi docens. A Magyar Városkutató Intézet ügyvezetője, a Titkok Háza Tudományos Élményközpont módszertani igazgatója, a Serenitas Science Scholarships nemzetközi ösztöndíjprogram vezetője.

KÁNTOR ZOLTÁN

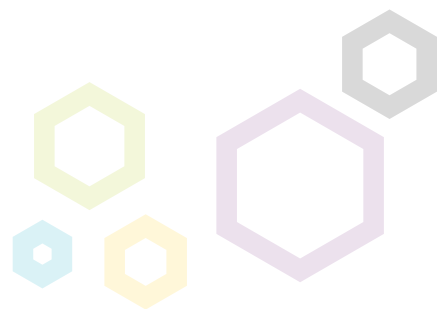
szociológus, politológus, a politikatudományok doktora. A Nemzetpolitikai Kutatóintézet igazgatója, a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Nemzetközi és Politikatudományi Intézet oktatója.

PILLÓK PÉTER

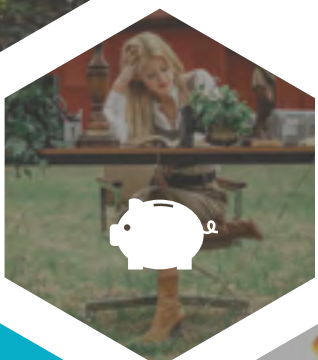
szociológus, a szociológiai tudományok doktora. A Pázmány Péter Katolikus Egyetem Társadalomkutatás Tanszék vezetője, egyetemi adjunktus, a Századvég Társadalomtudományi Kutatócsoport igazgatója.

SZÉKELY LEVENTE

szociológus, a szociológiai tudományok doktora. A Kutatópont kutatási igazgatója. A Budapesti Corvinus Egyetem Kommunikáció és Szociológia Intézet adjunktusa, a Magyar Ifjúság Kutatás 2020 kutatásvezetője.

MAGYAR FIATALOK 2020
KÉRDÉSEK ÉS VÁLASZOK
FIATALOKRÓL, FIATALOKTÓL